

8-53

Lucy

44

ՀԱՅ
Հ. Կ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԳՐԱԴԱՐԱՆ

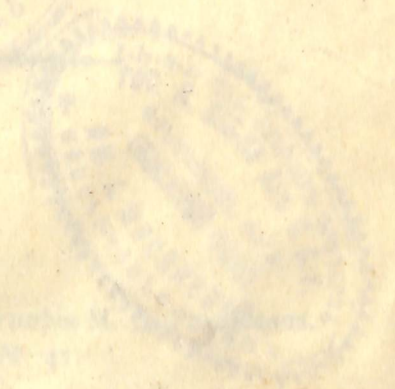
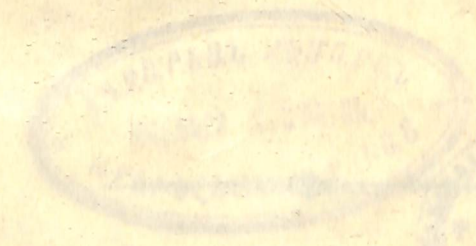
900

2000

ՎԵՆԵՏԻ ԿԱՃԱՌԱԿԱՆԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԳՐԱԴԱՐԱՆ

Լաւ
24

Գրույ

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅՈՑ ՀՐԵՏԱՐԱԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

№ 134.

900

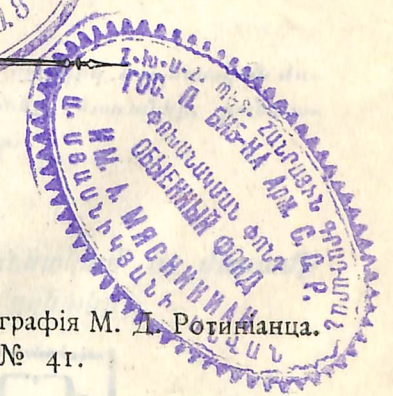
Շ Է Կ Ս Պ Ի Ր

ՎԵՆԵՏԿԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ

ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՀԻՆԳ ԱՐԱՐՈՒՄԻՎ

Թարգմ. անգլիերէնից

ՅՈՎՀ. ԽԱՆ ՄԱՍԵՅԵԱՆ

7481

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան Մ. Դ. Ռոտինկանցի ||| Типография М. Д. Ротинянца.

Голов. просп., д. № 41.

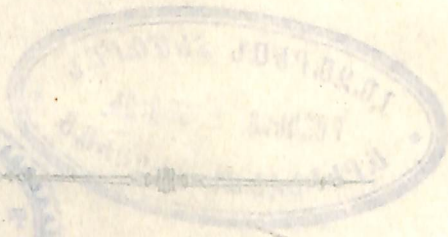
1897

ՉԵՄՔԱՆՈՒՄԱՆԻ ԿՐԶԻՄԵՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱՆՈՒՅՑԻ ԿԵՆՏՐԱԼ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Дозволено цензурою. Тифлисть, 19-го февраля 1897 года

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱՆՈՒՅՑԻ ԿԵՆՏՐԱԼ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

29-45

44-96

ԳՈՐԺՈՂ ԱՆՁԵՐ

ՎԵՆԵՏԿԻ ԳՈՒԲՍԸ.
ԱՐԱԳՈՆԻ ԻՇԽԱՆԸ.
ՄԱՐՈՆԻ ԻՇԽԱՆԸ.
ԱՆՏՈՆԻՅՈ, ՎԵՆԵՏԿԻ մի վաճառական.
ԲԱՍՍԱՆԻՅՈ, մի խալաթի աղնուական, Անտոնիայի բարեկամ:
ՍՈՒԱՆԻՅՈ } Անտոնիայի և Բասսանիայի բարեկամներ.
ՍԱԼԱՐԻՆՅՈ }
ԳՐԱՅԻԱՆՅՈ }
ԼՈՐԵՆՅՈ, Ջէսիկայի սիրահարը.
ՇԱՅԼՈՎ, հարուստ հրէայ, Ջէսիկայի հայրը.
ՏԻԲԱԼ, մի ալ հրէայ, Շալոկի բարեկամ.
ԼԱՆՍԸԼՈ ԳՈՐԲՈ, մի խեղկատակ, Շալոկի ծառան.
ԾԵՐՈՒՆԻ ԳՈՐԲՈ, Լանսլոյի հայրը.
ԼԵՕՆԱՐԴՈ, Բասսանիայի ծառան.
ԲԱԼԹԱԶԱՐ, { Պորցիայի ծառաներ.
ՍՏԵՖԱՆՅՈ, {
ՊՈՐՅՈՒՆ, մի հարուստ օրիորդ.
ՆԵՐՍԻՍԱՆ, նորա նաժիշտը.
ՋԵՍԻԿԱ, Շալոկի դուստրը:

ՎԵՆԵՏԿԻ մադնիֆիքները (առաջնակարգ մարդիկ և պետական ժողովի անդամներ), դատարանի պաշտօնեաներ, ծառաներ, բանտապահ, սպասաւորներ:

Տեսարանը տեղի ունի մասամբ Վենետիկում եւ մասամբ Բեշմինտում, (Պորցիայի ղղեսկը):

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԲԱՆԿ

ՎԵՆԵՏԿԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ

ԱՐԱՐՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

ՏԵՍԱՐԱՆ Ա.

Վենետիկ. մի փողոց. մանուկ են ԱՆՏՈՆԻՈ, ՍԱԼԱՐԻՆՈ
և ՍՈԼԱՆԻՈ.

ԱՆՏՈՆԻՈ. ձգմարիտն ասած՝ չբերեմ ինչո՞ւ
Այսչափ տրեխուր եմ. դա ինձ տանջում է:
Ասացիք՝ վիշտը ձեզ էլ է տանջում.
Բայց որտեղից է այս տրամուլթիւնը,
Որտեղից գլտայ, որտեղ ըստացայ,
Ի՞նչ նիւթից է այս, ինչից է ծընուած—
Այդ գեռ չբերեմ. սակայն այս թախիծն
Ինձ այն աստիճան տրեխարացրել է՝
Որ զրթուարութեամբ ճանաչում եմ ինձ:
ՍԱԼԱՐԻՆՈ. Ձեր միտքն անդադար տարուբերւում է
Ովկիանի վերայ. ձեր առգոսները *)
Իրանց փառահեղ առաքաստներով
Շըրջում են այնտեղ՝ որպէս իշխաններ
Եւ կոհակների ճախ քաղաքացիք.

*) Առգոս=Argosy. Ռազուզալի մեծ վաճառականական նա-
ւերը: Murray.

Կամ, որպէս ծովի մեծաշուք զարդեր՝
Վերից նայում են վաճառականի
Ջրնչին նաւերին, որոնք գլուխ տալով
Թռչում անցնում են նոցա կողքերից
Հիւսկէն թւերով:

ՍԱԼԱՆԻՈ.

Հաւատացէք ինձ,

Թէ ես էլ ձեր պէս իմ հարստութիւնս
Այդպէս վրտանգի դըրած լինէի՝
Ըզգացմունքներիս լաւագոյն մասը
Կըլինէր հեռու, իմ յոյսերի մօտ:
Միշտ կըզբաղուէի խոտեր փըրցնելով,
Որ իմանայի քամին ուրկից է.
Քարտէզների մէջ միշտ կըգիտէի
Նաւահանգիստներն, ամբարտակները
Եւ կայանները. և ամեն մի բան,
Որ երկիւղ տար ինձ նաւերիս մասին՝
Անկասկած սաստիկ կըտըրտմեցնէր ինձ:

ՍԱԼԱՐԻՆՈ.

Այո՛, շունչս անգամ, որ սառեցնում է
Իմ արգանակը՝ ինձ սարսուռ կազդէր,
Երբ մըտածէի թէ ծովի վերայ
Շատ ուժգին քամին ի՞նչ վնասներ կըտար:
Ես չէի կարող ժամացոյցի մէջ
Աւազի արագ հոսանքը տեսնել՝
Առանց յիշելու ծանծաղուտները
Եւ ծովամիջի խրճակոյտերը.
Եւ ինձ կերեւար իմ հարուստ «Անդրէն» *)
Աւազում խըրուած, և ինձ կըթըլար
Որ իր մեծ կայքը նա կորացնում է
Յաճ, տւելի ցած՝ քան իր կողերը,
Եւ համբուրում է իր գերեզմանը:
Կարող էի ես եկեղեցի գնալ,
Տեսնել վիմաշէն սուրբ կառուցուածներ,

*) «Անդրէն» նաւի անունն է:

Եւ իսկոյն Լեթ չըմըտաբերել
Այն վրտանգաւոր ժայռերն ահագին,
Որոնք մի անգամ եթէ դիպէին
Իմ քընքոյշ նաւիս գիւրաբեկ կողին՝
Բոլոր համեմներս ցըրիւ կըտային
Ծովի երեսին, իմ կերպասները
Կըհագցընէին գոռ ալիքներին:
Կարճ ասեմ, ինչ որ մի րօպէ առաջ
Այնքան մեծ բան էր՝ այժմ փոչ, ոչինչ:
Կարող եմ արդեօք խորհել այս մասին՝
Եւ չըմըտածել, որ այսպիսի բան
Եթէ պատահէր՝ ինձ կըտըրտմեցնէր:
Ի՞նչ հարկ կայ ասել. ինձ լաւ յայտնի է.—
Նորա համար է Անտոնիօն տըրտում՝
Որ մըտածում է իր ապրանքի վրայ:

ԱՆՏՈՆԻՈ.

Ո՛չ, հաւատացէք, պատճառըն այդ չէ.
Ես շնորհակալ եմ իմ ճակատագրից.
Իմ բոլոր բախտը մի միակ նաւի
Չեմ վըստահացել, ոչ էլ մէկ տեղի,
Եւ ոչ էլ բոլոր իմ ըստացուածներս
Այս ներկայ տարուայ բախտիցն են կախուած:
Ոչ, իմ ապրանքներս ինձ չեն տըրտմեցնում:

ՍԱԼԱՐԻՆՈ. Ապա ուրեմն սիրահարուած էք:

ԱՆՏՈՆԻՈ. Բնհ, բնհ:

ՍԱԼԱՐԻՆՈ. Այդ էլ չէ. թող ուրեմն ասենք,
Որ դուք տըխուր էք՝ քանզի ուրախ չէք:
Ուրեմն նոյնչափ գիւրին կըլինէր
Ծիծաղել, ցատկել, և լետոյ ասել
Որ դուք ուրախ էք՝ քանզի տըխուր չէք:
ձիշդ որ, երկդիմի Յանուր *) վրկալ,
Բնութիւնն էլ երբեմն սովոր է ստեղծել

*) Երգւում է Յանուսով, որովհետեւ նորա երկու տարբեր երես-
ներից մէկը ժպտում էր, միւսը ծիծաղում:
Eccles.

Անսովոր մարդիկ. ոմանք անդադար
Իրանց աչքերը փոքրացնում են,
Եւ միշտ ծիծաղում, թուլակի նրման՝
Երբ սա լրսում է մի պարկաբերակ.
Ուրիշներն այնպէս քացախ դէմք ունին,
Որ չեն կամենում ժրպտելիս անգամ
Յոյց տալ տաճաններն, թէկուզ նեստորն էլ
Երգամբ հաւաստէր, որ ծիծաղելու
Իրաւ տեղիք կայ *):

Մտնում են Բասսանիօ, Լորէնցօ եւ Գրացիանօ:
ՍՈՒՍՆԻՕ. Ահա Բասսանիօն,

Ազնուատոհմիկ ձեր ազգականը.
Ահա Գրացիանօն, նաւ Լորէնցօն:
Դէհ, մընաք բարով. մենք ձեզ թողնում ենք
Մեզնից լաւագոյն ընկերների հետ:

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Ես կուզենայի այնքան մնալ այստեղ՝
Որ կարենայի ձեզ ուրախացնել,
Եթէ ինձանից լաւ բարեկամներ
Ինձ չըկանիւէին:

ԱՆՏՈՆԻՕ. Պարոն, իմ աչքիս
Ձեր բարութիւնը շատ թանկագին է.
Բայց ինձ թըւում է, որ դուք գործ ունիք,
Եւ պատեհ առթից օգուտ էք քաղում
Մեկնելու համար:

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Բարեւ, պարոններ:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Պարոններ, երբ ենք զըւարճանալու.
Դէ երբ, ասացէք. բնաւ չէք երևում.

Անպատճառ գնում էք:
ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Մեր ազատ ժամերն
Ձեզ կընըւիրենք:

Սալարինօ եւ Սոլանիօ դուրս են գնում:

*) Նեստորը լինելով լոյն հերոսներից ամենից ծերը՝ ուրեմն
ամենից քիչ տրամադրուած պէտք է լինէր ծիծաղելու:

Clarendon.

ԼՈՐԷՆՑՕ. Սինիօր Բասսանիօ,

Այժմ որ գըտաք դուք Անտոնիօյին՝
Ես և Գրացիանօն ձեզ հրաժեշտ կըտանք.
Բայց ճաշի ժամին լիչեցէք թէ ո՛ւր
Ժամադիր եղանք:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Ես չեմ մոռանալ:

ԳՐԱՑԻԱՆՕ. Սինիօր Անտոնիօ, լաւ չէք երևում.

Շատ էք մըտածում աշխարհիս վերայ:
Ո՛վ աշխարհիս վրայ շատ է հոգս անում՝
Կորցնում է նըրան: Հաւատացէք ինձ,
Անչափ փոխուած էք:

ԱՆՏՈՆԻՕ. Լսիր, Գրացիանօ,

Ես այս աշխարհին այնպէս եմ նայում՝
Ինչպէս որ նա է. — մի բեմ, որի վրայ
Ամեն մարդ պէտք է մի դեր կատարէ:
Ինձ ընկած դերը մի տըխուր դեր է:

ԳՐԱՑԻԱՆՕ. Խեղկատակի դերն ի՞նձ համար թողէք.
Թող ուրախութեան և ծիծաղի մէջ
Պատէ ճակատըս ծերութեան կընճիւն.

Լաւ է որ լեարդըս գինով ջըմանայ՝
Քան սիրտըս սառչի մահաբեր վըշտից:
Ինչո՞ւ պէտք է մարդ, երբ երախներում
Տաք արիւն ունի՝ ծուլանայ նըստի
Իր պապի մարմար արձանի նըման.

Ինչո՞ւ քընանայ տըթուն ժամանակ.
Շատ մոթմոթալով դեղնութիւն բերէ *):

*) Այս բոլոր հատուածում մարմնի և հոգու միջև զանուոյ սերտ
լարակցութիւնը ճշգրիտ բնախօսական ճշմարտութեամբ նկարագրուած
է: Հոգու ազդեցութիւնը մարմնական հիւանդութիւն առաջ բերե-
լու մէջ՝ շատ հետաքրքիր կերպով նկատուած է «դեղնութիւն» կոչ-
ուած հիւանդութեան դէպքում, որ արդիւնք է վշտի և մեծ չուզ-
մունքի: Շատ անգամ պատահած է, որ մի վատ լուր մի քանի ժամ-
ուաջ ընթացքում դեղնութիւն է արտադրել: Այս հետաքրքրելի

Լըսիր, Անտոնիօ.—ես քեզ սիրում եմ
Եւ իմ սէրս է այժմ որ քեզ հետ խօսում է:
Մի կերպ մարդիկ կան, որոնց երեսներն
Կարծես լըճացած աւազանի պէս
Նեխուում են մընում, և յօժար կամքով
Անշարժանում են՝ որպէսզի դրանով
Խեղբի, լըրշութեան, խորամըտութեան
Համբաւ ըստանան. կարծես ուղում են
Ասել. «Ես՝ պարոն պատգամախօսն եմ,
Եւ երբ որ բանամ իմ շրթունքներըս՝
Թող շուն չըհաջէ»: Օհ, իմ Անտոնիօ,
Ես ճանաչում եմ այնպիսի մարդիկ,
Որ խելօք մարդու համարում ունին
Լոկ այն պատճառով՝ որ բնաւ չեն խօսում,
Որոնք, վըստահ եմ, եթէ խօսէին՝
Դատաւարտութեան կարժանացնէին
Ունկնդիրներին, ստիպելով նըրանց
Յիմար անուանել իրենց եղբօրը *):
Այս մասին յետոյ երկար կըխօսեմ.
Բայց դու մի որսար տըրտմութեան խայծով
Տխմարութեան ձուկ, կամ մի վատ համբաւ:
— Եկ, գնանք, Լորէնցօ.—առ այժմ, մնաս
բարով.
Քարոզիս վերջը ճաշելուց յետոյ:

Բժշկական իրողութիւնը Շէկսպիր շատ ճշտութեամբ նկարագրել է.
Նոյնպէս գինու ազդեցութիւնը լեարդի վերայ և տրտմութեան ազ-
դեցութիւնը սրտի վերայ՝ անվիճելի բժշկական իրողութիւններ են:

Bucknill.

*) Այսինքն կան մարդիկ, որոնք իմաստուն են համարւում,
քանի որ լուռ են, և երբ որ բանան իրանց բերանը, աջնպէս ան-
միտ բաներ կասեն, որ լսողները կստիպուին նորանց չիմար ան-
ուանելու, և այդ կերպով կարժանանան Աւետարանի մէջ (Մատթ.
Գլ. Ե. 22) Նշանակուած դատաւարտութեան:

Théobald.

ԼՈՐԷՆՑՕ. Լաւ, ցըտեսութիւն մինչ ճաշի ժամը:
Երևի ես էլ այդ միւննոյն համը
Խելօքներից եմ. քանզի Գրացիանօն
Ինձ թոյլ չէ տալիս մի հատ բառ խօսեմ:
ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Լաւ, երկու տարի ինձ հետ կենակցիր,
Յետոյ եթէ դու քո ձայնըդ լըսես՝
Ել չես ճանաչի:

ԱՆՏՈՆԻՕ. Լաւ, գընաք բարով:
Շատախօս դառնամ:
ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Աւելի լաւ է:

Վահ, լուութիւնը լաւ բան է, միայն
Անվաճառելի աղջըկայ համար,
Կամ կովի լեզուի ապուխտի համար:
Գրացիանօ եւ Լորէնցօ դուրս են գնում:

ԱՆՏՈՆԻՕ. Այս բոլորի մէջ կայ արդեօք մի միտք:
ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Ամբողջ Վենետկում մէկ հոգի չըկայ, որ Գրա-
ցիանօյի չափ անմիտ խօսքեր խօսի: Նորս իմաստաւոր
խօսքերը նման են երկու ցորենահատի, որոնք թագնուած
են երկու գրիւ յարդի մէջ. պէտք է ամբողջ օրը որոնէք,
մինչև որ կարողանաք գտնել. իսկ երբ որ գտնէք՝ կտես-
նէք, որ փնտռել էլ չարժէր:

ԱՆՏՈՆԻՕ. Լաւ, ասացէք ինձ, այն քնն թիկին է,
Որի մօտ գաղտնի ուխտ էք գընալու
Եւ որի մասին խոստացաք պատմել:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Անտոնիօ, արդէն ձեզ քաջ յայտնի է,
Որ ես վատնել եմ իմ հարըստութիւնս,
Պահ մի ցոյց տալով աւելի մեծ շուք՝
Քան ներում էին տնջօր միջոցներս.
Ինձ համար ցաւ չէ, որ պէտք է թողնեմ
Այս փարթամ կեանքը. այլ մեծ ցաւս այն է,
Որ պատուով դուրս գամ պարտքերիս տակից,
Որոնց մէջ ընկայ շըռալ կենցաղով:

Բարի Անտոնիօ, ես ամենից շատ
Զեզ եմ պարտական դրամս և սէրըս.
Եւ ձեր սիրոյ վրայ վրստահանալով՝
Ուզում եմ ալժըմ բանալ ձեր առջև
Այն բոլոր մտքեր ու ծրագիրներս,
Որոնց շրնորհիւ յոյս ունիմ փրկուել
Բոլոր պարտքերից:

ԱՆՏՈՆԻՕ. Սիրելի Բասսանիօ,
Յայտնեցէք, խընդրեմ. եթէ դա դուրս չէ
Պատուի սահմանից, որպէս չէք և դուք՝
Հաւաստի եղէք, որ իմ քսակըս
Անձըս և բոլոր իմ միջոցներըս
Պատրաստ եմ զոհել ձեր ծառայութեան:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Երբ որ դպրոցի աշակերտ էի՝
Ինչ պատահում էր կորցընել մի նետ.
Իսկոյն նոյն թռիչքով և նոյն ուղղութեամբ
Ես արձակում էի մի ուրիշ նետ էլ,
Միայն աւելի ուշագիր աչքով,
Որ միւսը գրտնել կարողանայի:
Այսպէս երկուսն էլ բախտին յանձնելով՝
Յաճախ երկուսն էլ ես գրտնում էի:
Թէ մանկութիւնից այս փաստն եմ բերում՝
Պատճառը այն է, որ ասելիքս
Շատ անմիտ բան է: Ես ձեզ շատ եմ պարտ.
Բայց շնորհիւ շրուալ իմ պատանութեան՝
Ինչ որ տուել էք՝ կորած գնացած է:
Բայց թէ հաճէիք մէկ նետ էլ ձրգել
Հէնց նոյն ուղղութեամբ, ուր արձակեցիք
Առաջին նետը՝ ես հաւաստի եմ,
Որ լաւ նայելով նըրա թռիչքին՝
Կարող եմ գրտնել երկու նետերն էլ,
Կամ գէթ յետ բերել այս վերջին նետը,

Եւ երախտապարտ կըմընամ ընդ միշտ
Առաջին համար:
ԱՆՏՈՆԻՕ. Բասսանիօ, դուք ինչ լաւ ճանաչում էք,
Եւ գուր վատնում էք ունայն ժամանակ՝
Պըտոյտ գործելով իմ սիրոյ շուրջը
Այդ ոլոր մոլոր պատճառանքներով:
Իմ դէմ աւելի մեղանչում էք դուք
Զեր կասկածներով, տարակուսելով
Իմ անծալրածիր զոհողութեան վըրայ՝
Քան եթէ բոլոր իմ ըստացուածքըս
Վատնած լինէիք: Ասացէք միայն,
Ինչ պէտք է անեմ, որ ձեր կարծիքով
Կարող եմ անել,— և ես պատրաստ եմ:
Ուրեմն խօսեցէք:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Կայ Բել՝մոնտի մէջ
Մեծ հարըստութեան ժառանգ մի աղջիկ,
Որ գեղեցիկ է, և գեղեցկագոյն
Քան թէ այդ բառը *), իր սքանչելի
Առաքինութեամբ: Նորա աչքերից
Երբեմն քընքոյշ, անխօս պատգամներ
Ըստացել եմ ես. անունն է Պորցիա,
Ոչընչով պակաս քան Կատոնի դուստր
Բրուտոսի Պորցիան: Աշխարհը գիտէ
Նորա արժէքը, և քառեակ հողմերն
Ամեն ծովափից փրչում բերում են
Փառք ու պատուի տէր թախանձարկուններ:
Եւ գեղաճաճանչ նորա գանգուրներն
Կախուած են նորա սիրուն քունքերից՝
Որպէս ոսկի գեղմ. և այդ դարձնում է
Բել՝մոնտ ամրոցը Կողքիսի ծովեզր,
Եւ շատ Յասոններ գալիս են այնտեղ

*) Այսինքն «գեղեցիկ» բառը բառական չէ նորա կատարելու
թիւնը սահմանելու համար: Eccles.

Որ նըրան գրաւեն: Օ, իմ Անտոնիօ,
 Թէ ունենայի միայն միջոցներ
 Նրանց հետ մըրցելու՝ սիրտըս ասում է ինձ:
 Որ յաղթանակը ես կըտանէի,
 Եւ անտարակոյս կերջանկանայի:
 ԱՆՏՈՆԻՕ. Գիտէք, որ բոլոր հարըստութիւնըս
 Ծովի վերայ է. ոչ գրամ ունիմ ես,
 Ոչ էլ միջոցներ, որոնցով իսկոյն
 Մի գումար ճարեմ. ուրեմն, գընա,
 Փորձիր թէ իմ վարկս այս քաղաքի մէջ
 Ո՛րչափ ոյժ ունի. և ես պատրաստ եմ
 Զրգել այդ վարկը մինչև վերջին ծայր,
 Որ քեզ լաւ օժտած Բելմոնտ ուղարկեմ,
 Քո գեղեցկուհի Պորցիայի մօտ:
 Դէհ, գընա իսկոյն, հարց ու փորձ արա,—
 Նոյնն էլ ես կանեմ,— թէ որտեղ գրամ կայ,
 Եւ անտարակոյս կըստանամ ես այն,
 Լինի իմ վարկով, լինի իմ սիրով *):

Դուրս են գնում:

*) Այսինքն գրամ փոխ կառնեմ կամ իմ վարկովս կամ ի սէր
 այն բարեկամութեան, որ փոխատու կարող է ունենալ գէպի ինձ:

Տ Ե Ս Ա Ր Ա Ն Բ.

Բելմոնտ. մի սենեակ Պորցիայի տան մէջ:

Մտնում են ՊՈՐՑԻԱ և ՆԵՐԻՍՍԱ.

ՊՈՐՑԻԱ. Հաւատա՛, Ներիսսա. իմ փոքրիկ անձս այս
 մեծ աշխարհից տաղտկացել է:

ՆԵՐԻՍՍԱ. Դուք իրաւունք կունենայիք, անուշիկ օ-
 րինորդ, եթէ ձեր դժբախտութիւններն այնքան բազմաթիւ
 լինէին՝ որքան ձեր յաջողութիւնները: Բայց ինչպէս տես-
 նում եմ՝ մարդիկ յափրութիւնից նոյնչափ հիւանդանում են՝
 որչափ սովատանջները: Ուրեմն, փոքր երջանկութիւն չէ
 միջակ լինելը. փարթամութիւնը շուտ է ստանում սպիտակ
 մազեր. չափաւորութիւնն աւելի երկար է ապրում:

ՊՈՐՑԻԱ. Լաւ սկզբունքներ, և լաւ արտասանուած:

ՆԵՐԻՍՍԱ. Աւելի լաւ կլինէին՝ եթէ լաւ հետեող
 ունենային:

ՊՈՐՑԻԱ. Եթէ անելը նոյնչափ զիւրին լինէր, որչափ
 զիւրին է իմանալը, թէ ինչ բան լաւ է անել՝ այն ժամա-
 նակ մատուաները եկեղեցիներ կդառնային, և աղքատ
 մարդկանց խրճիթները՝ իշխանական պալատներ: Լաւ քա-
 ռոզիչը նա է, ով որ կհետեւի իր քարոզներին: Ես աւելի
 զիւրութեամբ կարող էի քսան հօգի սովորեցնել, թէ ինչ
 բան լաւ է անել, քան թէ լինել այդ քսանից մէկը և իմ
 սեփական խրատներէս հետեւել: Ուղեղը կարող է օրէնք-
 ներ հնարել արեան համար. բայց տաք բնաւորութիւնը
 ցատկում անցնում է սառն կանոնի վերայից. գծութիւնը,
 երիտասարդութիւնը մի նապաստակ է, որ թռչում է հաշ-
 մանգամ բարի խրատի լարած թակարդի վրայից: Բայց այս
 խորհրդածութիւնն այժմ անտեղի է, երբ պէտք է մի ամու-
 սին ընտրել ինձ համար:—Վա՛յ ինձ, այդ «ընտրել» բառը:

Ես ոչ կարող եմ ընտրել իմ ուզածին, ոչ մերժել իմ չսիրածին. այսպէս՝ կենդանի աղչկայ կամքը կաշկանդուած է մեռած հօր կամքով: Միթէ դժբախտութիւն չէ այս, Ներիսա, որ ոչ սիրածին կարող եմ ընտրել, ոչ ատածին՝ մերժել:

ՆԵՐՈՒՍՍԱ. Զեր հայրը միշտ առաքելի մարդ է եղած. իսկ սուրբ մարդիկ մասնաւոր տնկողնում լաւ ներշնչումներ են ունենում. ուրեմն այն վիճակախաղը, որ նա սարքել է այս երեք արկղիկներով, ոսկէ, արծաթէ և կապարէ, (որով նա միայն ձեզ կնութեան կառնէ, ով որ նորա վճռածն ընտրէ), այն արդիւնքը կունենայ, որ անպատճառ ձեզ շահողը նա կլինի, որին դուք ձեր սիրով արդէն շահած կը լինիք: Բայց արդեօք տաճո՞ւմ էք դուք ջերմ սէր դէպի որեւիցէ մէկն այս իշխաններից, որոնք եկել են ձեր ձեռքը խնդրելու:

ՊՈՐՑԻԱ. Խնդրեմ, կրկնիր մէկ մէկ նոցա անունները. և երբ դու անուններն ասես՝ ես քեզ համար կնկարագրեմ նորանց, և ըստ իմ նկարագրութեան՝ դու կհասկանաս իմ սէրս:

ՆԵՐՈՒՍՍԱ. Ամենից առաջ Նապոլիտան իշխանը:

ՊՈՐՑԻԱ. Ա՛հ, նա կատարեալ քուռակ է, որովհետեւ ոչինչ անել չգիտէ՝ եթէ ոչ խօսել իր ձիու վրայ. և իր համար մի մեծ բարեմասնութիւն է համարում, որ կարող է իր ձեռքով պայտել նրան: Շատ եմ վախենում, որ նորա յարգելի մայրը մի դարբնի հետ անհաւատարմութիւն գործած լինի:

ՆԵՐՈՒՍՍԱ. Յետոյ Պալատին կոմսը:

ՊՈՐՑԻԱ. Նա միայն գիտէ ճակատը կնճռել. կարծես ուզում է ասել. «Եթէ ինձ չէք ուզում՝ հոգ չէ»: Երբ որ նա լսում է ծիծաղաշարժ պատմութիւններ՝ մինչև անգամ չէ ժպտում: Վախենում եմ, որ երբ ծերանայ՝ մի լալկան փիլիսոփայ դառնայ *), քանի որ իր երիտասարդութեան

*) Այսինքն մի ալ Հերակլիտոս:

Clarendon.

ժամանակն անգամ այսքան լի է անվայել տրտմութեամբ: Ես կգերադասեի ամուսնանալ մի մեռելի գլխի հետ՝ մի յսկորը բերանում, քան թէ այս երկուսից մէկի հետ: Աստուած փրկէ ինձ այս երկուսից:

ՆԵՐՈՒՍՍԱ. Ի՞նչ էք ասում Ֆրանսիացի պարոնի, Սոսիէօ Լը Բօնի մասին:

ՊՈՐՑԻԱ. Աստուած է նրան ստեղծել, ուրեմն թող մարդ համարուի: Զգարիտ, գիտեմ որ ծաղրելը մեղք է, բայց նա. — նա մի ձի ունի Նապոլիտանի ձիուց լաւ. ճակատը կնճռելու մոլութեան մէջ Պալատին կոմսից գերազանցում է. նա ամեն մարդ է՝ առանց մի մարդ լինելու. եթէ մի տորդիկ երգէ՝ նա իսկոյն կսկսի թռչկոտել. իր սեփական ստուերի հետ ուզում է մենամարտել: Եթէ ես նորա հետ ամուսնանամ՝ քսան մարդու հետ ամուսնացած կլինիմ: Եթէ ինձ քամահրէ՝ ես նորան կներեմ. որովհետեւ եթէ ինձ մինչև խելագարուելու աստիճան սիրէ՝ դարձեալ չեմ կարողանայ փոխադէմը հատուցանել:

ՆԵՐՈՒՍՍԱ. Ի՞նչ էք ասում Փալկոնբրիճի, Անգլիոյ երիտասարդ բարոնի մասին:

ՊՈՐՑԻԱ. Դու գիտես, որ ես նորա հետ հազիւ թէ խօսում եմ. նա ինձ չէ հասկանում, ոչ էլ ես նրան. ոչ լատիներէն գիտէ, ոչ ֆրանսերէն, ոչ իտալերէն. իսկ ինձ գալով՝ դու կարող ես մտնել դատարան և երդուել *), որ ես մէկ զրօշի անգլիերէն չգիտեմ: Մի շնորհքով մարդու պատկեր ունի. բայց աւանդ, ով կարող է խօսակցել մի մընչկատակի հետ: Ի՞նչ զարմանալի ձևով է հագնուած. կարծեմ նա իր բաճկոնը Բտալիայում է գնել, անդրաժամարտիքը՝ Փրանսիայում, գլխարկը՝ Գերմանիայում և բարձր ու վարժը՝ ամեն տեղ:

ՆԵՐՈՒՍՍԱ. Ի՞նչ էք մտածում նորա դրացի Սկովտիական լորդի մասին:

ՊՈՐՑԻԱ. Ա՛յն, որ նա իր մէջ դրացիական ընկերսի-

*) Այսինքն, վկայութիւն տալ:

Clarendon.

ընթացին ունի. որովհետև նա փոխ առաւ անգլիացուց մի ապտակ, և երգուեց որ երբ կարողանայ յետ կդարձնէ. կարծեմ ֆրանսիացին էլ երաշխաւոր եղաւ և խոստացաւ կըրկինը հատուցանել *):

ՆԵՐՈՒՍՍԱ. Իսկ այն երիտաւարդ գերմանացին, Սաքսոնի դուքսի եղբորորդին, նրան ինչպէս էք գտնում **):

ՊՈՐՑԻԱ. Շատ հակակրելի է առաւօտները՝ երբ նա գինովացած չէ, և աւելի հակակրելի կէսօրից յետոյ՝ երբ որ խմած է. իր ամենալաւ ժամանակը աղամորդուց մի քիչ վատ է, իսկ ամենավատ ժամանակը՝ գազանից մի քիչ լաւ: Որքան որ էլ բանս վատ լինի՝ յոյս ունիմ մի հնարք կը գտնեմ նրանից ազատուելու:

ՆԵՐՈՒՍՍԱ. Եթէ նա գայ վիճակ հանելու և շահող արկղը ընտրէ՝ դուք չէք կարող չընդունել նրան, ապա թէ ոչ ձեր հօր կտակը բեկած կլինիք:

ՊՈՐՑԻԱ. Ուրեմն այդ փորձանքից ինձ ազատ պահելու համար՝ խնդրեմ մի մեծ բաժակ Հոենսոսի գինի դնես ձախորդ արկղի վրայ. որովհետև եթէ այդ արկղի մէջ մի դե էլ լինի, և արկղի վրայ այդ փորձութիւնը՝ նա դարձեալ հէնց այն կընտրէ: Ներխոսա, ինչ ասես կանեմ, բայց մի սպունգի հետ չեմ ամուսնանայ:

ՆԵՐՈՒՍՍԱ. Մի վախենաք, տիկին. այդ պարոններից ոչ մէկի հետ չէք պսակուի. նոքա ինձ յայտնել են իրանց որոշումը. նոքա կամենում են վերադառնալ իրանց հայրենիքը և այլ ևս ձեզ չձանձրացնել իրանց հարսնախօսութեամբ. միայն թէ կարելի լինի ձեզ մի այլ կերպով ստանալ, բացի ձեր հօր որոշած արկղերի վիճակախաղից:

*) Սա մի ծաղր է աչն իրողութեան, որ ֆրանսիացիները միշտ խոստանում էին օգնել սկովոթիացիներին աչն կռիւներէ մէջ, որ ունէին անգլիացիների հետ և չէին օգնում:

Warburton

**) Կարծում է, որ Պորցիայի սիրահարների այս շարապարումը մի ակնարկութիւն է Նդիսաբեթ թագուհու սիրահարներին:

Johnson.

ՊՈՐՑԻԱ. Եթէ ես այնքան պառաւեմ, որքան Սիբիլլան՝ *) դարձեալ ես Դիանայի նման ողջախոհ կապրեմ և ուրիշ ձևով մարդու չեմ գնայ, բացի իմ հօր կտակած ձեւից: Ես ուրախ եմ, որ այս բոլոր փեսայացուները այդքան խելացի մարդիկ են. որովհետև դրանց մէջ մէկը չկայ, որի բացակայութիւնն ինձ չհիացնէ, և ես մաղթում եմ նորանց բարի ճանապարհ:

ՆԵՐՈՒՍՍԱ. Ձէք լիշում, օրիորդ, ձեր հօր կենդանութեան ժամանակ մի Վենետիկեցի. մի ուսեալ մարդ, որ զինուորական էր և շատ անգամ գալիս էր այստեղ Մոնֆերայի մարքիզի հետ:

ՊՈՐՑԻԱ. Այո, այո, Բասսանիօն. որչափ լիշում եմ այդպէս էր նորա անունը:

ՆԵՐՈՒՍՍԱ. ձիշդ է, օրիորդ. բոլոր մարդկանց մէջ, որ երբեքից տեսել են լիմար աչքերս՝ ամենից աւելի նա էր արժանի մի գեղեցիկ օրիորդի փեսան լինելու:

ՊՈՐՑԻԱ. Նրան լաւ մտաբերում եմ և լիշում եմ, որ նա արժանի է այդ գովեստին:—Ի՞նչ կայ, ի՞նչ լուր...

(Մտնում է մի ծառայ):

ԺԱՌԱՅ. Օրիորդ, այն չորս օտարականներն ուզում են տեսնել ձեզ և մնաք բարով ասել. նոյնպէս մի սուրհանդակ է եկել մի հինգերորդից, Մարոքի իշխանից, և լուր է բերել, որ իշխանն, իր տէրը, այս գիշեր այստեղ կլինի:

ՊՈՐՑԻԱ. Եթէ կարողանայի նոյնպէս ուրախ սրտով «բարով եկաք» ասել հինգերորդին, որպէս «երթաք բարով» կասեմ միւս չորսին՝ ես ուրախ կլինէի, որ նա գալիս է. եթէ նա սրտով սուրբ է, զէմքով սատանայ՝ ես աւելի կուզէի, որ նա իմ խոստովանահայրը լինէր քան իմ խօսնալը: Եկ, Ներխոսա:—(Ծառային) Այ տղայ, եկ առջևից գնա:—Դեռ մէկին չձանապարհած՝ միւսը գուռն է ծեծում:

(Դուրս են գնում):

*) Աչն մասնաւոր Սիբիլլան, որ Ապոլլոնից խնդրեց իրան աչն-չափ տարիներ տալ՝ որչափ աւաղ կար իր ձեռքի մէջ: Օվիդ պատմած է այս պատմութիւնը:

Rolfe.

ՏԵՍԱՐԱՆ Գ.

Վ ե ն ե տ ի կ. մի հ ր ա ս ւ ա ր ա կ:

Մտնում եմ ԲԱՍՍԱՆԻՑ և ՇԱՅԼՈՎ *):

ՇԱՅԼՈՎ. Երեք հազար դուկատ,—լաւ:

ԲԱՍՍԱՆԻՑ. Այո, պարոն, երեք ամիս ժամանակով:

ՇԱՅԼՈՎ. Երեք ամիս... լաւ:

ԲԱՍՍԱՆԻՑ. Որի համար, ինչպէս ասացի՝ Անտոնիօն երաշխաւոր կլինի:

ՇԱՅԼՈՎ. Անտոնիօն երաշխաւոր կլինի... լաւ:

ԲԱՍՍԱՆԻՑ. Սրդեօք կամք ունիք ինձ օգնելու. այդ հաճոյքը կարող էք պատճառել ինձ. կարող եմ իմանալ ձեր պատասխանը:

ՇԱՅԼՈՎ. Երեք հազար դուկատ, երեք ամսով, և Անտոնիօն երաշխաւոր:

ԲԱՍՍԱՆԻՑ. Ի՞նչ պատասխան էք տալիս:

ՇԱՅԼՈՎ. Անտոնիօն լաւ մարդ է:

ԲԱՍՍԱՆԻՑ. Երբեք մի վատ բան լսել էք նորա մասին:

ՇԱՅԼՈՎ. Օհ, ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ. երբ որ ասում եմ լաւ մարդ է՝ ուզում եմ ասել որ ունեւոր է. բայց դարձեալ, նորա հարստութիւնը վտանգի ենթակայ է: Մի նաև ունի՝ որ զնացել է Տրիպոլի, մի ուրիշը՝ որ զնացել է Հնդկաստան. բացի դրանցից, ես Ռիալտօյում լսեցի, որ նա մի եր-

*) Շալոկ ներս է մտնում դանդաղ, անկանոն քայլուածքով, անհանդարտ շարժուածքով, աչքերը կիսաբաց, մէկ ձեռքով գաւազան բռնած, իսկ միւսի մատները միշտ շարժուն, կարծես սովորած լինելով խաղալ դուկատների հետ. խօսում է չափակաւ, բիրտ ձայնով:

րորդ նաև ունի Մէկսիկայում և մի չորրորդը որ Անգլիա է գնում. ուրիշ ապրանքներ էլ ունի, ամեն կողմ ցրուած: Բայց նաւերը՝ լոկ տախտակներ են. նաւաստիները՝ միայն մարդիկ. կան ցամաքի մկներ, կան և ջրի մկներ. ջրի գողեր և ցամաքի գողեր. ուզում եմ ասել յեղուգակներ. և յետոյ կայ ջրերի, հողմերի, ժայռերի վտանգը: Բայց այդ բոլորով հանդերձ՝ մարդը կարողութիւն ունի... երեք հազար դուկատ *)... կարծեմ կարող եմ ընդունել նորա երաշխաւորութիւնը:

ԲԱՍՍԱՆԻՑ. Վստահ եղէք որ կարող էք:

ՇԱՅԼՈՎ. Ես էլ եմ ուզում վստահ լինել որ կարող եմ. բայց վստահ լինելու համար՝ պէտք է լաւ մտածեմ: Կարող եմ խօսել Անտոնիօյի հետ:

ԲԱՍՍԱՆԻՑ. Եթէ կբարեհաճէք՝ եկէք մեզ հետ ճաշելու:

ՇԱՅԼՈՎ. Հա, որ խողի մսի հոտ առնեմ, որ ուտեմ այն բնակարանից, որի մէջ ձեր մարգարէն, Նազովրեցին, դւին ներս մտցրեց: Ես ձեզ հետ առուտուր կանեմ, ձեզ հետ կխօսեմ, ձեզ հետ ման կգամ և այլն. բայց ձեզ հետ չեմ ուտի, ձեզ հետ չեմ խմի, ոչ էլ ձեզ հետ կաղօթեմ: Ի՞նչ լուր կալ Ռիալտօյում. այս ո՞վ է գալիս:

(Մտնում է Անտոնիօն):

ԲԱՍՍԱՆԻՑ. Սինիօր Անտոնիօն է:

ՇԱՅԼՈՎ. (առանմիջ). Ի՞նչպէս փաղաքուշ մի մաքսաւորի

Կերպարանք ունի. նըրան ասում եմ

Որ քրիստոնեայ է, բայց առաւել ևս՝

Որ նա իր անարգ պարզամտութեամբ

Առանց տոկոսի դրամ է փոխ տալիս,

Եւ Վենետիկի մէջ տոկոսի չափը

Յած է իջեցնում: Թէ կարողանամ

*) «Երեք հազար դուկատ» բառերը արտասանում է շատ ծանր, որպէս թէ զբաղուած է չափ կամ վնասի հաւանականութիւնք հաշուելով:

Մի անգամ նրան իմ ճանկըս ձրգել՝
 Լաւ յագուրդ կըտամ իմ այն հին ոխին
 Որ ունիմ նրա դէմ: Նա մեր սուրբ ազգին
 Սաստիկ ատում է, և այն տեղերում,
 Ուր ժողովում են վաճառականներն՝
 Նա յարձակում է իմ դէմ, առևտրիս,
 Եւ բոլոր արդար վաստակներին դէմ,
 Որ վաշխառութիւն անուանում է նա:
 Թող բոլոր ցեղըս անիծեալ լինի,
 Թէ ներեմ նորան *):

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Շալոկ, լսում ես:
 ՇԱՅԼՈԿ. Խորհում եմ, որչափ պատրաստ դրամ ունիմ.
 Եւ լիշողութեանս մօտաւոր հաշուով
 Ձեմ կարող խնայն երեք հազարը
 Լըրիւ հայթայթել, բայց վընաս չըկայ.
 Տուբալ, ցեղակիցս, հարուստ հրէան,
 Կարող է գտնել... բայց նախ ասացէք,
 Քանի՞ ամիս է ձեր ցանկացածը:

(Անտոնիօյին)
 Ողջոյն ձեզ, Սինիօր. հէնց այժմ և եթ
 Ձեր յարգութեան վրայ խօսակցում էինք:
 ԱՆՏՈՆԻՕ. Շալոկ, թէև ես ոչ փոխ եմ տալիս,
 Ոչ փոխ եմ առնում, ոչ վաշխ եմ առնում,
 Ոչ վաշխ եմ տալիս՝ բայց բարեկամիս
 Անյապաղելի պէտքերի համար
 Ես բեկանում եմ սովորութիւնըս:

(Բասսանիօյին)
 Արդեօք սա գիտէ որչափ ենք ուզում:
 ՇԱՅԼՈԿ. Այո, գիտեմ ես, երեք հազար գուկատ:

*) «Թող բոլոր ցեղըս...» և ալն, պէտք է ասուի ցած ձայնով.
 Հրէան տեսնելով որ Անտոնիօն գալիս է՝ կոճակը դարձնում է նորա
 կողմը, և ձևացնում է որպէս թէ հաշիւ էր անում, թէ որչափ պա-
 տրաստ դրամ ունի:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Եւ երեք ամսով:
 ՇԱՅԼՈԿ. Մոռացել էի.

Հա, երեք ամսով. այդպէս ասացիք:
 Լաւ. ձեր մուրհակը. հա, թողէք տեսնեմ:
 Ականջ դրէք ինձ. կարծեմ ասացիք,
 Որ դուք տոկոսով ոչ փող էք առնում,
 Ոչ փող էք տալիս:

ԱՆՏՈՆԻՕ. Այո, այդպէս է:
 ՇԱՅԼՈԿ. Երբ որ Յակոբը Լաբան հօրեղբոր
 Հօտերը տանում արածացնում էր՝
 Յակոբ, (չընորհիւ իր խելացի մօր
 Գործ դըրած հնարքին) հայր Աբրահամի
 Երրորդ ժառանգն էր, այո, երրորդը...

ԱՆՏՈՆԻՕ. Բայց մեր գործի հետ նա թնչ կապ ունի.
 Նա վաշխ էր առնում:

ՇԱՅԼՈԿ. Ո՛չ, վաշխ չէր առնում,
 Ոչ ճիշդ այն, ինչ որ վաշխ էր անուանում.
 Տեսէք թէ Յակոբ ինչպէս էր անում:
 Յակոբ և Լաբան պայման կապեցին,
 Որ բոլոր պիսակ խառուտ գառնուկներն
 Լինին Յակոբի բաժինն ու վարձը:
 Երբ մաքիները աշնան վերջերին
 Ըսկըսան ընկնել խոյերի ետև,
 Եւ մինչ ասրամորթ ծընողների մէջ
 Ձարմային գործը գըլուխ էր գալիս՝
 ձարպիկ հովիւը ճիւղեր կեղևեց,
 Եւ ճիշդ սեռական գործի ժամանակ՝
 Գըցեց հեշտամուլ մաքիների դէմ,
 Որոնք յղացան և ձագ բերելիս՝
 Ծընան խառուտիկ գոյնըգոյն գառներ,
 Եւ զոքա եղան Յակոբի բաժին:
 Դա հարըստութիւն պարգևեց նորան,
 Եւ Յակոբ օրհնուեց, և օրհնութիւն է

Հարըստութիւնը՝ երբ գողացուած չէ:
ԱՆՏՈՆԻՕ. Յակոբի շահը մի բախտի խաղ էր.
Ռա կտխում չունէր Յակոբի կամքից,
Այլ տընօրինուած և գողացուած էր
Երկնային ձեռքով. միթէ դա փաստ է,
Թէ վաշխառութիւնն արգար վաստակ է.
Միթէ ձեր ոսկին և ձեր արծաթը
Մաքի կամ խոյ են:

ՇԱՅԼՈԿ. Ձեմ կարող ասել.
Բայց իմ ոսկուս էլ նոյնչափ շատ ձագեր
Բերել եմ տալիս. բայց լըսեցէք ինձ,
Սինիօր Անտոնիօ:
ԱՆՏՈՆԻՕ. Տեսէք, Բասսանիօ,
Սատանան անգամ իր շահի համար
Գիտէ սուրբ Գրքից օրինակ բերել:
Չարամիտ հոգին, երբ որ բերում է
Սուրբ վրկայութիւն՝ նրման է ժըպտող
Մի չարագործի, — սիրուն խընձորի,
Որ ներսից փրտած ապականուած է:
Օ՛հ, ի՜նչ գեղեցիկ արտաքին ունի
Խարդախութիւնը:

ՇԱՅԼՈԿ. Երեք հազար գուկնտ.
Կըլոր գումար է, և երեք մոսոնվ.

Լաւ, հիմայ տեսնենք տոկոսն ի՜նչքան է:

ԱՆՏՈՆԻՕ. Շալլոկ, կամք ունի՞ք մեզ այդ շնորհն տնել:

ՇԱՅԼՈԿ. Սինիօր Անտոնիօ, շատ և շատ անգամ
Ռիալ'տօյի մէջ ինձ հայհոյել էք
Իմ դըրամների և վաշխի համար:
Ես միշտ տարել եմ, և համբերութեամբ
Ուսերըս ցընցել. համբերութիւնը
Մեր բոլոր տոհմի յատկանիշըն է:
Դուք ինձ կանչում էք «անհաւատ», «գող», «շուն».
Թըքում հրէական վերարկուիս վրայ.

Եւ այդ բոլորը լուի ան պատճառով,
Որ գործածում եմ այն՝ ինչ որ իմն է:
Լաւ, երևում է որ իմ օգնութեան
Կարօտ էք դուք այժմ. իսկոյն ելնում էք,
Գալիս էք ինձ մօտ և ինձ ասում էք.
«Շալլոկ, մեզ համար փող է հարկաւոր»:
Այդ դուք էք ասում, դուք, որ ձեր թուքը
Մօրուքիս վերայ ըսպառում էիք.
Դուք որ քացիով ինձ օտար շան պէս
Ձեր դըրան շեմքից վըռնդում էիք.
Այժմ փող էք ուզում. լաւ, ձեզ ի՜նչ ասեմ.
Արդեօք չասեմ ձեզ, «շունը փող ունի»:
Կարելի՞ բան է, որ մի քոստ շուն
Երեք հազար գուկատ պարտք տայ ուրիշին.
Կամ թէ պէտք է ես, խոր գըլուխ տալով
Ստրուկի նրման, և շունչս բըռնած,
Խոնորհութեամբ լի մըրմունջով՝ ասեմ.
«Յարգելի պարօն, չորեքշաբթի օր
«Թըքեցիք իմ վրայ, և կամ այս ինչ օր
«Աքացի տըւիք. և մի այլ անգամ
«Ինձ «շուն» կոչեցիք. և ի փոխարէն
«Քաղաքավարի այս վարմունքների՝
«Այս ինչ չափ դըրամ ձեզ փոխ եմ տալիս»:

ԱՆՏՈՆԻՕ. Հէնց այժմ էլ գուցէ քեզ նոյնպէս կոչեմ,

Թըքեմ քո վերայ, քացիով զարկեմ:

Եթէ կամք ունիս այդ դրամը փոխ տալ՝

Փոխ մի տար որպէս մի բարեկամի.

(Բարեկամութիւնն ի՜նչպէս կարող է

Իր բարեկամից ամուլ մետաղի

Ձարմեր պահանջել). այլ փոխ տուր դըրամդ

Որպէս թըշնամուգ, որ կարողանաս,

Եթէ նա օրին չըհատուցանէ՝

Համարձակ զէմքով տուգանք պահանջել:

ՇԱՅԼՈՎ. Վահ, ինչո՞ւ այդպէս սաստիկ բարկացաք:
Ուզում եմ ձեզ հետ բարեկամ լինել,
Զեր սիրտը շահել, մոռացութեան տալ
Այն անարգանքը, որ ինձ արել էք.
Հայթայթել այժմեան ձեր կարիքները,
Եւ մի գրոշ տոկոս չառնել ձեզանից.—
Եւ դուք մինչեւ իսկ չէք ուզում լրսել:
Վահ, ես հօ ձեզ հետ շատ լաւ եմ վարում:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Իսկապէս շատ լաւ:

ՇԱՅԼՈՎ. Ես ձեզ ցոյց կըտամ իմ բարութիւնը.
Եկէք, միասին գնանք նոտարի մօտ.
Այնտեղ կընքեցէք ձեր մի մուրհակը.
Եւ, իբրեւ կատակ, նըշանակեցէք,
Որ եթէ դուք ինձ չըհատուցանէք
Այս ինչ օր, այս ինչ տեղ, այն ինչ գումարը
Կամ գումարները, որոնք գըրուած են
Պարտամուրհակում՝ դուք իբրեւ տուգանք
Ինձ կըվըճարէք ձեր ճերմակ մըսից
Լիովին մի ֆուստ, որ ես կըկրտրեմ
Կառնեմ ձեր մարմնի որեւէ մասից՝
Որ ինձ հաճոյ է:

ԱՆՏՈՆԻՕ. (Բաստանիօյին) Լաւ, համաձայն եմ.

Ես կըստորագրեմ այդպիսի մուրհակ
Եւ կասեմ, հրէան շատ բարեսիրտ է:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Ո՛չ, դուք ինձ համար չըպէտք է կընքէք
Այդպիսի մուրհակ. աւելի լաւ է
Որ կարօտ մընամ:

ԱՆՏՈՆԻՕ. Վահ, միամիտ կաց.

Ես ժամանակին կըհատուցանեմ:

Մինչ երկու ամիս, այսինքն մի ամիս

Պարտամուրհակի պայմանից առաջ՝

Ես ըսպասում եմ այդքան գումարի

Եռապատիկի եռապատիկը:

ՇԱՅԼՈՎ.

Ո՛վ հայր Աբրահամ. ի՜նչ տեսակ մարդ են
Քրիստոնեաները. երբ իրանք չար են՝
Ուրիշների վրայ կասկած են տանում:
Ասացէք խնդրեմ, եթէ նա օրին
Զըհատուցանէ՝ ես թէ կըշահեմ
Եթէ պահանջեմ այդպիսի տուգանք:
Մի ֆուստ մարդու միս, մի մարդուց կտրած,
Ոչ այնքան լաւ է, ոչ էլ պիտանի՝
Որքան ոչխարի, կովի, այծի միս:
Ես նորա սիրտը շահելու համար՝
Ուզում եմ անել այս լաւութիւնը:
Եթէ կուզէ՝ լաւ. թէ ոչ՝ մնաք բարով.
Եւ գէթ, ի սէր իմ, ինձ մի նեղացնէք:

ԱՆՏՈՆԻՕ.

ՇԱՅԼՈՎ.

Ես կըստորագրեմ մուրհակը, Շայլով:
Գընացէք ուրեմն նոտարիօսի մօտ,
Ինձ ըսպասեցէք. նորան գրել տըւէք
Այդ գուարճալի պարտամուրհակը.
Իսկ ես կըգնամ և դուկատները
Կըբերեմ իսկոյն. տանս էլ կընայեմ,
Որ ես թողել եմ մի փուլ ծառայի
Շատ երկիւղալի պահպանութեան տակ,
Եւ անմիջապէս կըլինիմ ձեզ մօտ:

ԱՆՏՈՆԻՕ.

Դէհ, աճապարիւր, սիրելի հրէայ:
Շատ կարելի է այս երբայեցին
Քրիստոնեայ դառնալ. լաւ մարդ է դառնում:
Ինձ հաճելի չեն քաղցրախօս բառեր՝
Մի չար հոգու հետ:

ԱՆՏՈՆԻՕ.

Եկ, երկիւղ չըկայ:

Պայմանաժամից մի ամիս առաջ

Իմ նաւերս այստեղ հասած կըլինին:

(Ռուրս են գնում):

ԱՐԱՐՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՏԵՍԱՐԱՆ Ա.

Բեւեմնաւ. մի սենեակ Պորցիայի տան մէջ:

Փողեր. մտնում են ՄԱՐՈՒԿԻ ԻՇԽԱՆԸ հետևորդներով, ՊՈՐՑԻԱ,
ՆԵՐԻՍՍԱ և ՍՊԱՍՈՒՀԻՆԵՐ:

ՄԱՐՈՒԿԻ ԻՇԽԱՆ. Մի խորշէք ինձնից գոյնիս պատճառով,

Որ մութ ըզգեստ է փալուն արևի,

Որի գըրացին և ազգականն եմ:

Բերէք ամենից ըսպիտակ մարդուն,

Հիւսիսում ծընուած, ուր գծուարութեամբ

Փեքոսի հուրը հալեցընում է

Սառցակոյտերը, և թող, ի սէր ձեր,

Կրտենք մեր մորթը և ապացուցենք,

Որիս արիւնն է աւելի կտրմիր,

Ի՛մը թէ նորա *):

*) Այս հատուածը հատկանշալու համար պէտք է լինել, որ կար-
միր արիւնը քաջասրտութեան մի աւանդական նշան է: Այս պատ-
ճառով Մակրեթ իր սարսափած զինուորներից մէկին անուանում է
«չուշանալեարդ տղա»: Գարձեալ «Մակրեթի» մէջ երկչոտներին վե-
րագրուած է «կաթի պէս սպիտակ լեարդ»:

Johnson.

Ասեմ, օրիորդ, իմ կերպարանքը

Շատ քաջ մարդերի սարսափ է ազդել:

Եւ երգում եմ ես իմ սիրոյս վերայ՝

Մեր կլիմաների ամենից յարգի

Օրիորդները սիրել են սըրան:

Ձէի յօժարի այս գոյնըս փոխել՝

Բայց միայն որ ես գրաւել կարենամ

Ձեր սըրտի սէրը, քաղցրիկ թագուհիս:

ՊՈՐՑԻԱ. Իմ ընտրութեան մէջ առաջնորդ չեն ինձ

Լոկ խըստապահանջ կուսական աչքեր.

Բացի դորանից՝ բախտիս վիճակը

Խըլած է ինձնից ազատ ընտրութեան

Իրաւունքները. բայց եթէ հայրըս

Ինձ չէր սահմանել իր իմաստութեամբ

Լինել կին նորա, ով որ ինձ շահէ

Այն կերպով միայն որ ձեզ ասացի՝

Այն ժամանակ դուք, մեծանուն իշխան,

Նոյնչափ իրաւունք պիտ' ունենայիք

Իմ սիրոյս վերայ՝ որչափ բոլոր նրանք՝

Որոնք մինչև այժմ եկել են այստեղ:

ՄԱՐՈՒԿԻ ԻՇԽԱՆ. Դուրս համար խկ շընորհակալ եմ:

Ուրեմն խնդրեմ առաջնորդէք ինձ

Այդ արկղերի մօտ, որ բախտըս փորձեմ:

Այս սուրբ վրկայ, (որ խողխողել է

Սոփիին և մի պարսիկ իշխանի,

Տարել է սուլթան Սուլէյմանի գէմ

Երեք յաղթութիւն), որ ես պատրաստ եմ

Ամենադաժան հայեացքի ընդդէմ

Խրոխտալ հայեացքով. ամբողջ աշխարհի

Ամենախիղախ սիրտը սոսկացնել.

Խըլել էգ արջից ծըծկեր ձագերը,

Եւ մինչև անգամ ծաղրել առիւծին՝

Երբ մըռնչում է զոհի ետեւից,

Քեզ, ով օրիորդ, շահելու համար:
 Բայց աւանդ. երբ որ Հերկուլ և Լիւքսս
 Վիճակ են ձրգում, թէ ով է մեծ մարդ,
 Կարող է լինել որ բախտի բերմամբ
 Թոյլ ձեռքը ձրգէ մեծագոյն թիւը.
 Նոյնպէս Ալկիդէս կարող է յաղթուել
 Իր մանկաւիկից. և նոյնպէս ես էլ,
 Երբ որ կոյր բախտը առաջնորդէ ինձ՝
 Գուցէ կորցնեմ այն՝ ինչ որ կարող է
 Ինձնից անարժան մի մարդ ձեռք բերել,
 Եւ վրշտից մեռնեմ:

ՊՈՐՑԻԱ.

Ձեզ հարկաւոր է ձեր բախտն ընդունել.
 Կամ ամենեւին վիճակ չըփորձել,
 Կամ երգում անել ընտրելուց առաջ,
 Որ եթէ սըխալ ընտրութիւն անէք՝
 Ապա այնուհետ ոչ մի տիկնոջ հետ
 Ամուսնութեան վրայ չըխօսէք այլևս:
 Ուրեմն խորհեցէք:

ՄԱՐՈՅԻ ԻՇԽԱՆ.

Լաւ, ընդունում եմ.
 Եկէք, տարէք ինձ դէպ իմ վիճակըս:

ՊՈՐՑԻԱ.

Առաջ ուղղակի գընացէք տաճար.
 Իսկ ճաշից յետոյ վիճակ կըհանէք:

ՄԱՐՈՅԻ ԻՇԽԱՆ.

Ե՛կ, ուրեմն, ով բախտ. դու ինձ կըդար-
 ձնես

Ամբողջ մարդկութեան երջանկագոյնը,
 Եւ կամ ամենից անբախտ էակը:

(Դուրս են գնում. փողեր)

ՏԵՍԱՐԱՆ Բ.

Վ Ե Ն Ե Մ Ի Կ. Մ Ի Փ Ո Ղ Ո Գ.

Մտնում է ԼԱՆՍԸԼՈ ԳՈՒԲՅՈ.

ԼԱՆՍԸԼՈ. ձար չկայ. պէտք է խղճմտանքս ինձ թոյլ
 տայ փախչել այս հրէայ տիրոջ մօտից: Սատանան արմու-
 կիս տակն է և ինձ փորձութեան է ենթարկում, ասելով.
 «Գորբօ, Լանսըլօ Գորբօ, բարի Լանսըլօ, կամ բարի Գորբօ,
 կամ բարի Լանսըլօ Գորբօ, ոտքերդ գործի դիր. մէկ ու-
 տիւն գործիր և փախիր»: Իսկ խղճմտանքս ասում է. «Ո՛չ.
 զգոյշ կաց, պարկեշտ Լանսըլօ. զգոյշ կաց, պարկեշտ Գորբօ,
 կամ (ինչպէս ասացի)՝ պարկեշտ Լանսըլօ Գորբօ, մի փախ-
 չիր. հեռու կաց այդ մտքից»: Լաւ, յետոյ քաջասիրտ սա-
 տանան ինձ հրամայում է կապոցս կապել. «Հայդէ, ասում է
 սատանան. փախիր, ասում է սատանան. երկինք վկայ, ա-
 սում է սատանան, քաջութեամբ մի որոշում տուր, ասում է
 սատանան, և փախիր»: Միւս կողմից, խղճմտանքս սըտիս
 վզից կախ ընկնելով՝ շատ խոհեմաբար ինձ ասում է. «Իմ
 պարկեշտ բարեկամ Լանսըլօ. դու մի պարկեշտ մարդու զա-
 ւակ, կամ աւելի ճիշտն ասած՝ մի պարկեշտ կնոջ զաւակը լի-
 նելով... որովհետեւ, ճիշտն ասած, իմ հայրս այնքան էլ բարի
 պտուղ չէր, մի քիչ այրուածի համ ունէր... լաւ, խղճմտանքս
 ասում է, Լանսըլօ, մի շարժուիր: Սատանան ասում է, «փա-
 խիր». խղճմտանքս ասում է, «մի փախչիր»: Ես էլ ասում եմ,
 խղճմտանք, քո խորհուրդդ լաւ է. յետոյ ասում եմ, սատա-
 նայ, քո խորհուրդդ վատ է. եթէ խղճմտանքիս հնազանդիմ՝
 պէտք է մնամ իմ հրէայ տիրոջ մօտ, որը (հեռու ձեզանից)
 ինքն էլ մի տեսակ սատանայ է. իսկ հրէայի տնից փախչել
 նշանակում է հնազանդել սատանային, որը (ներողութիւն)

հէնց ինքը սատանան է: Սնտարակոյս, հրէան հէնց սատանայի մարմնացումն է. և, խղճմտանքով խօսելով՝ իմ խղճմտանքս մի տեսակ պինդ խղճմտանք է, որ ինձ խորհուրդ է տալիս մնալ հրէայի մօտ: Սատանան աւելի բարեկամական խորհուրդ է տալիս: Ես կփախչեմ, սատանայ. ոտքերս քո հրամանի տակ են. ես կփախչեմ...

(Մտնում է ծերունի Գործոն մի զամբիւղով):

ԳՈՐԲՈ. Այ՛, պարոն, երիտասարդ, հէ. խնդրեմ ասացէք, որն է պարոն հրէայի տան ճանապարհը:

ՀԱՆՍԼՈ (առանձին). Տէր Աստուած, սա իմ հարազատ հայրս է. նա կարճատես լինելով, — թնջ եմ ասում, — ուղղակի կոյր լինելով՝ ինձ չէ ճանաչում: Հիմայ նորա հետ տես ինչ կատակներ եմ անելու:

ԳՈՐԲՈ. Պարոն, երիտասարդ պարոն, խնդրեմ ասէք, որն է պարոն հրէայի տան ճանապարհը:

ՀԱՆՍԼՈ. Ուղղակի գնացէք, յետոյ առաջին անկիւնին որ հասնէք՝ դէպի աջ թեքուեցէք. և յետոյ որ կրկին մի անկիւնի հասնէք՝ դէպի ձախ. իսկ յետոյ միւս անկիւնին հասնելիս՝ ոչ մի կողմ մի դռնաք, այլ անուղղակի կերպով դարձէք դէպի հրէայի տունը:

ԳՈՐԲՈ. Ի սէր Աստուծոյ, շատ դժուար կլինի այդ ճանապարհը գտնել. կարող էք ասել ինձ, որ այն Լանսըլօն որ նորա մօտն է լինում, նորա մօտն է թէ ոչ:

ՀԱՆՍԼՈ. Այն երիտասարդ պարոն Լանսըլօն էք ասում: (Առանձին) — Հիմայ ինձ նայեցէք, ջրերը խառնելու եմ: — Երիտասարդ պարոն Լանսըլօն էք ասում:

ԳՈՐԲՈ. Նա պարոն չէ, պարոն. այլ մի խեղճ մարդու որդի է. նորա հայրը (թէ և ես չպետք է ասեմ) մի պարկեշտ և չափազանց չքաւոր մարդ է. բայց, փառք Աստուծոյ, երկար կեանք ունի ասլրելու:

ՀԱՆՍԼՈ. Լաւ, նորա հայրը ինչ կուզէ թող լինի. մենք խօսում ենք երիտասարդ պարոն Լանսըլօնի վերայ:

ԳՈՐԲՈ. Այն, ձերդ յարգութեան բարեկամի, Լանսըլօնի վերայ, պարոն:

ՀԱՆՍԼՈ. Բայց խնդրում եմ ձեզ, ergo *), ծերուկ, ergo, աղաչում եմ ձեզ, ասացէք, արդեօք երիտասարդ պարոն Լանսըլօնի մասին էք խօսում:

ԳՈՐԲՈ. Այն, Լանսըլօնի վերայ, եթէ տհաճելի չէ ձերդ յարգութեան:

ՀԱՆՍԼՈ. Ergo, պարոն Լանսըլօ, մի խօսէք այսուհետեւ պարոն Լանսըլօնի մասին, հայր. որովհետեւ այդ երիտասարդ պարոնը (շնորհիւ բախտի և ճակատագրի և այդ տեսակ տարօրինակ անունների, շնորհիւ երեք Քոյրերի և գիտութեան այս ինչ և այն ինչ ճիւղերի), իսկապէս վախճանուել է, կամ աւելի պարզ խօսելով՝ գնացել է երկինք:

ԳՈՐԲՈ. Վահ, Աստուած ոչ անէ. այդ տղան իմ ծերութեանս գաւազանը, իմ միակ նեցուկն էր:

ՀԱՆՍԼՈ. Արդեօք ես մի փայտի, գերանի, գաւազանի կամ նեցուկի նման եմ: — Ինձ չեմ ճանաչում հայր:

ԳՈՐԲՈ. Վայ իմ կաշուս, ես ձեզ չեմ ճանաչում, երիտասարդ պարոն. բայց ասացէք խնդրեմ, արդեօք իմ որդիս (Աստուած հոգին լուսաւորէ) կենդանի է թէ մեռած:

ՀԱՆՍԼՈ. Ինձ չեմ ճանաչում, հայր:

ԳՈՐԲՈ. Աւաղ, պարոն. ես կէս կոյր եմ. ձեզ չեմ ճանաչում:

ՀԱՆՍԼՈ. Բահ, ճշմարիտ, եթէ աչքեր էլ ունենայիր՝ էլի դու ինձ ճանաչել չէիր կարող. շատ իմաստուն է այն հայրը, որ կարողանում է ճանաչել իր զաւակին: Լաւ, ծերունի, ես քեզ որդուդ մասին տեղեկութիւններ կտամ. օրհնիր ինձ. ճշմարտութիւնը յայտնի կլինի. սպանութիւնը երկար ժամանակ ծածուկ չի մնալ. մի մարդու տղան ծածուկ կարող է մնալ, բայց վերջ ի վերջոյ ճշմարտութիւնը երեւան կգալ:

*) Ուրեմն:

ԳՈՐԲՈ. Խնդրեմ, պարոն, վեր կացէք. ես վստահ եմ, որ դուք իմ որդի Լանսըլօն չէք:

ԼԱՆՍԸԼՈ. Խնդրեմ, վերջ տանք այս կատակին. տուր ինձ քօ օրհնութիւնը. ես նոյն Լանսըլօն եմ, որ ձեր տղան էր և ձեր որդին է, և ձեր զաւակը պէտք է լինի:

ԳՈՐԲՈ. Ես չեմ կարող մտածել, որ դուք իմ որդին էք:

ԼԱՆՍԸԼՈ. Իսկ ես չգիտեմ, թէ ինչ պէտք է մտածեմ. այնքան միայն գիտեմ, որ ես Լանսըլօն եմ, հրէայի ծառան, և վստահ եմ, որ Մարգարիտը, ձեր կինը, իմ մայրս է:

ԳՈՐԲՈ. ձիշտ է, նորա անունը Մարգարիտ է. ես կարող եմ երգուել, որ եթէ դու Լանսըլօն ես՝ ուրեմն իմ սեփական միսս և արիւնս ես: Աստուած իմ, այս ինչ մեծ մօրուք ունիս. կզակի՞ղ վերայ աւելի մազ ունիս՝ քան թէ Դոբբինը, իմ սայլիս ձին, իր պոչի մէջ *):

ԼԱՆՍԸԼՈ. Ուրեմն երևի Դոբբինի պոչը ներսի կողմից է դուրս գալիս. ես վստահ եմ որ վերջին անգամ որ նրան տեսայ՝ նա աւելի մազ ունէր իր պոչի մէջ՝ քան թէ ես երեսիս վերայ:

ԳՈՐԲՈ. Տէր Աստուած, որքան փոխուել ես: Ի՞նչպէս ես տիրողդ հետ. ես նորա համար մի լաւ ընծայ եմ բերել: Հիմայ ինչպէս էք միմեանց հետ:

ԼԱՆՍԸԼՈ. Լաւ, լաւ. բայց գալով ինձ՝ քանի որ ես վճռել եմ փախչել այստեղից՝ ես չեմ հանգստանայ մինչև որ բաւական ճանապարհ կտրած չլինիմ: Իմ տէրս մի կատարեալ հրէայ է: Նորան ընծայ տաս. մի չուան տուր, որ գնայ կախուի. նորա ծառայութեան մէջ ես սովից մեռնում

*) Թատրոնական ասանդութիւն է եղած, գուցէ հէնց Շէկսպիրի ժամանակից, որ ալս կէտին Լանսըլօ ծուկ է չորում, կոշակը դարձրած գէպի իր կոյր հայրը. սա, չօշակելով նորա երկար մազերը, որոնք ետևից կախ էին ընկած՝ կարծում է թէ նորա մօրուքն է, այն ինչ ամենին մազ չկալ որդու կզակի վերայ:

Staunton.

եմ. մատով կարող ես կողքիս ոսկորները հաշուել: Հայրիկ, ուրախ եմ, որ դու եկար. այդ բերած ընծադ լաւ կանես՝ տանես տաս մի ինչ-որ պարոն Բասսանիօյի. ահա՛ քեզ մարդ, ես իմ հոգիս. նա սքանչելի նոր համազգեստներ է տալիս իր ծառաներին: Եթէ նորա ծառայութեան մէջ չմտնեմ՝ ես կփախչեմ այնքան հեռու, որ տարածոււմ է Աստուծոյ գետինը:—Օհ, ինչ բարեբախտութիւն. ահա նա ինքն է. ես հրէայ դառնամ, եթէ այսուհետ հրէայի մօտ ծառայութիւնս անեմ:

(Մտնում են Բասսանիօ, Լէօնարդօ և այլ ծառաներ):

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. (Մի ծառայի) Կարող էք այդպէս անել, բայց շտապեցէք, այնպէս որ ընթրիքը ամենաուշը ժամը հինգին պատրաստ լինի: Այս նամակներն ուղարկել տուր ուր որ պէտք է. համազգեստներ տուր պատրաստեն և Գրացիանօյից խնդրիր, որ իսկոյն և եթ գայ իմ մօտ:

(Ծառան դուրս է գնում):

ԼԱՆՍԸԼՈ. Մօտեցիր, հայրիկ:

ԳՈՐԲՈ. Աստուած օրհնէ ձերդ յարգութիւնը:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Շատ շնորհակալ եմ. բան ունիս խնդրելու:

ԳՈՐԲՈ. Սա իմ որդիս է, պարոն. մի խեղճ տղայ է...

ԼԱՆՍԸԼՈ. Ո՛չ, պարոն. խեղճ տղայ չէ, այլ այն հարուստ հրէայի ծառան է և կամք ունի, պարոն, ինչպէս հայրս ձեզ կմակաբերէ... *):

ԳՈՐԲՈ. Պարոն, սա, ինչպէս ասում են՝ մեծ ախտ ունի ծառայելու...

ԼԱՆՍԸԼՈ. ձիշտ է, խօսքի սկիզբը և վախճանն այն է, որ ես ծառայում եմ հրէայի մօտ և փափաք ունիմ, ինչպէս հայրս ձեզ կմակաբերէ...

ԳՈՐԲՈ. Սա և իր տէրը (համարձակութիւն չլինի աւել) այնպէս են՝ ինչպէս շուն և կատու:

ԼԱՆՍԸԼՈ. Կարճն ասեմ, բուն ճշմարտութիւնն այս է,

*) Հայր և որդի աշխատում են որպէս թէ բարձր ոճով խօսել, և տեղի անտեղի ամեն բառ գործածում են.

Տ. Թ.

որ հրէան ինձ հետ վատ վարուած լինելով՝ ինձ պարտաւորեցնում է, ինչպէս իմ հայրս, իբրեւ ծեր մարդ, ձերդ մեծապատուութեան կհատուցանէ... ¹⁾։

ԳՈՐԹՕ. Ես մէկ լաւ աղուհիկի կերակուր եմ բերել, որ ուզում եմ շնորհել ձերդ մեծապատուութեան, և իմ խընդիրքս այն է...

ԼԱՆԸԼՈ. Մէկ խօսքով, սորա աղաչանքը ինձ համար շատ յամառութիւն ²⁾ ունի, ինչպէս ձերդ մեծապատուութիւնը կարող է տեղեկանալ այս պարկեշտ ծեր մարդուց, որը, թէև ինձ չի ընկնի ասել՝ թէև ծեր մարդ է, բայց խեղճ մարդ է և իմ հայրս է։

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Թող ձեզնից մէկը խօսի երկուսի տեղ.— ինչ էք կամենում։

ԼԱՆԸԼՈ. Զեր մօտ ծառայել, պարոն։

ԳՈՐԹՕ. Այո, պարոն, հէնց այդ է մեր աղաչանքի տապանակը ³⁾։

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Ծանաչում եմ քեզ և ընդունում եմ

Արած խընդիրքըդ. Շայլով, քո տէրը, Հէնց այսօր ինձ հետ խօսեց քո մասին.

Նա էլ է յօժար որ առաջանաս,

Թէ առաջանալ կարող ես հաշուել

Հարուստ հրէայի ծառայութիւնից

Դուրս գալ և լինել ըսպասաւորը

Ինձ նըման աղքատ ազնւականի։

ԼԱՆԸԼՈ. Հին առածը շատ լաւ կիսուած է իմ տէր

Շայլովի և ձեր միջև, պարոն։ Դուք ունիք Աստուծոյ ողորմութիւնը, իսկ նա ունի բաւական ⁴⁾։

¹⁾ Ուզում է ասել «կծանուցանէ»։

²⁾ Յարմարութիւն։

³⁾ Նպատակը։

⁴⁾ Այսինքն բաւական դրամ—հարստութիւն։ Առածը այսպէս է. «The grace of God is enough»։ Աստուծոյ ողորմութիւնը բաւական է։

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Շատ լաւ ասացիր։—Գնա հայր, որդուդ հետ։

—Քո հին տիրոջից արձակուրդ խընդիրը

Եւ յետոյ հարցրու իմ բնակարանը։

(Լր ծառաներին)

Տըւէք այս մարդուն մի ձեռք համազգեստ,

Աւելի պըճնած՝ քան ինչ որ ունին

Իր ընկերները. հայդէ, շուտ արէք։

ԼԱՆԸԼՈ. Հայրիկ, տեսար. դո՛ւ էիր ասում, որ ես

չեմ կարող պաշտօն դառնել. հիմա կարող եմ թէ ոչ. դո՛ւ

էիր ասում, թէ բերնիս մէջ լեզու չկայ։— Լաւ, (նայելով

իր ձեռքի տփին) կայ արդեօք մի մարդ Իտալիայում, որ

ինձնից աւելի գեղեցիկ սեղան ^{*}) ունենայ. ես կարող եմ

երդուել սուրբ Գրքի վերայ, որ պէտք է լաւ բախտ ունե-

նամ. ահա քեզ մի պարզ կեանքի գիծ. ահա քեզ կնիկների

մի փոքրիկ աննշան խումբ ^{**})։ Աւաղ, տասն և հինգ կին

մեծ բան չէ. տասն և մէկ այլի և ինն աղջիկ, հազիւ բա-

ւական է մարդուս ախորժակը բանալու համար. և յետոյ՝

երեք անգամ ջրի մէջ խեղդուելուց ազատուել և կեանքս

վտանգի ենթարկել մի փետուրէ անկողնի ^{***}) ափին՝ դոքա

փոքրիկ վտանգներ են, որոնցից հեշտ է ազատուել։ Լաւ,

եթէ բախտը մի կին է՝ այդ հաշուով մի բարի աղջիկ է։—

^{*}) Սեղան, ձեռնահամարութեան մի բառ է. սեղանի գիծ,

կամ բախտի գիծ աչն գիծն է, որ ձգւում է ցուցամատից և ան-

ցնում է միւս երեք մատերի տակով. բնական գիծ աչն գիծն է,

որ ձեռքի ափի մէջ տեղից ծուռւմ է դէպի միւս կողմ. կեանքի

գիծն աչն կլոր գիծն է, որ պտտւում է բութի բլրակի շուրջը։ Առա-

ջին երկու գծերի մէջ տեղ գտնուած միջոցը կոչւում է սեղան.

Staunton.

^{**}) Վհներայի բլրակից (բութի գնդակը) դէպի կեանքի գի-

ծը ձգուող փոքրիկ գծերը նշանակում են՝ թուով նոյնչափ կանաչք։

(Այսինքն որչափ մի մարդ ալդ գծերից ունի իր ձեռքի վրայ՝ աչն-

Staliwell.

^{***}) Փետուրէ անկողին նշանակում է ամուսնութիւն։

Warburton.

Եկ, հայրեկ, ես մէկ ակնթարթում հրէային մնաս բարով կասեմ:

(Լանսլո եւ ծերունի Գորթո դուրս են գնում):

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Աղաչում եմ քեզ, բարի Լէօնարդօ,

Խորհիր այս մասին: Երբ այս բաները

Առնես և կարգով դնես իրանց տեղ՝

Իսկոյն յետ դարձիր. այս երեկոյեան

Ամենից յարգի իմ ծանօթներին

Խընջոյք եմ տալու. ըշտապիր, գընա:

ԼԷՕՆԱՐԴՕ. Բոլոր եռանդքս ես գործ կըդընեմ:

(Մտնում է Գրացիանօ).

ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Ո՛ւր է քո տէրը:

ԼԷՕՆԱՐԴՕ.

Այնտեղ է, պարոն:

Նա ման է գալիս:

(Լէօնարդօ դուրս է գնում):

ԳՐԱՅԻԱՆՕ.

Սինիօր Բասսանիօ:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Գրացիանօ:

ԳՐԱՅԻԱՆՕ.

Ձեզնից մի խընդիր ունիմ:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Ես կատարեցի:

ԳՐԱՅԻԱՆՕ.

Չըպէտք է մերժէք.

Պէտք է անպատճառ ձեզ հետ Բել՝մոնտ գամ:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Շատ լաւ, եկ. սակայն, խի՛ր, Գրացիանօ,

Դու շատ խիստ, բիրտ ես և աղմուկ ուրբող.

Դոքա այնպիսի յատկութիւններ են,

Որոնք բաւական յարմարում են քեզ,

Եւ մեր աչքերին արօտ չեն թըւում.

Բայց այն մարդկանց մօտ, որոնց ծանօթ չես՝

Դոքա չափազանց ազատ կերևան:

Խընդրում եմ ուրեմն, նեղութիւն քաշիր

Եւ համեստութեան սառն կաթիններով

Ամօքիր մի քիչ վառվռուն ոգիդ.

Մի գուցէ քո այդ անզուսպ վարժունքով

Նաեւ իմ մասին վատ կարծիք կազմեն,

Եւ իմ յոյսերը ի դերեւ հանես:

ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Սինիօր Բասսանիօ, ականջ դրէ՛ք ինձ.

Եթէ ցոյց չըտամ մի լուրջ կերպարանք,

Յարգանքով չխօսեմ, (Երբեմն միայն

Հայհոյանք տալով), և միշտ չըպահեմ

Եւ չըձևացնեմ խոհական մի դէմք,

Եւ մինչև անգամ Հայր-մեր ասելիս

Այսպէս գըլխարկով դէմքըս չըծածկեմ *),

Եւ ախ չըքաշեմ և «Ամէն» չասեմ,

Եւ չըկատարեմ բարեկըրթութեան

Բոլոր ծէսերը, այն մարդու նըման

Որ իր մեծ մօրը դիւր գալու համար

Թախծալից մարդու դէմք է ստանում՝

Ապա այնուհետ ինձ մի հաւատար:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Շատ լաւ, կըտեսնենք ինչպէս կըվարուիս:

ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Լաւ, բայց այս գիշեր բացառութիւն է.

Ինչ որ այս գիշեր գործելու լինինք՝

Չըպէտք է առնէք որպէս գրաւական:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Ո՛չ, ճըշմարիտ է. ափսոս կըլինէր.

Այլ մինչև անգամ քեզնից կըխընդրեմ,

Ամենայանգուգն քո ուրախութեան

Հանդերձդ հագնես. չէ՞ որ այս գիշեր

Մենք հիւրեր ունինք՝ որոնք ուզում են

Լաւ զըւարճանալ. բայց գընաք բարով,

Մի քիչ գործ ունիմ:

ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Ես էլ պէտք է գնամ

Լորէնցոյի մօտ և ուրիշների.

Ընթրիքի ժամին ձեզ մօտ կըլինինք:

(Դուրս են գնում):

*) Պէտք է գիտենալ, որ Շէկսպիրի դարում մարդիկ ընթրիքի ժամանակ իրանց գլխարկը չէին հանում. Malone.

ՏԵՍԵՐԸ Գ.

Վերնետիկ. մի սենեակ Շայյոկի տան մէջ.

Մտնում են ՋԷՍԻԿԱ և ԼԱՆՍԸՆՕ:

ՋէՍիկԱ.
Եւ շատ ցաւում եմ, որ իմ հօր տանից
Այսպէս գընում ես. մեր տունը դժուար է,
Սակայն դու, որպէս մի ուրախ գեիկ՝
Քիչ ցըրւում էիր նորա տաղտուկը:
Բայց գընաս բարով, առ քեզ մի դուկատ:
Լըսիր, Լանսըլօ, հէնց այժմ, ընթրիքին,
Դու Լորէնցօյին անշուշտ կըտեսնես.
Նա քո նոր տիրոջ հիւրն է այս գիշեր:
Խընդրեմ նորան տաս այս իմ նամակը.
Բայց գաղտնի կերպով: Դէհ, Աստուած քեզ հետ:
Ես չեմ կամենում հայրըս տեսնէ ինձ
Քեզ հետ խօսելիս:

ԼԱՆՍԵՐԼՈ. Մնաք բարով. թող արտասուքներս խօսեն
իմ լեզուիս տեղ: Գեղանի հեթանոսուհի, անուշ հրեուհի.
եթե մի բրիստոնեայ մի կախարդութիւն արած և քեզ աշ-
խարհ բերած չըլինի՝ ես ոչինչ չեմ հասկացել: Բայց մնաք
բարով. այս լիմար արտասուքները մի քիչ ջրահեղձ են ա-
նում իմ տղրական ոգիս: Մնաք բարով:

ՋԷՍԻԿԱ. Գրնա, տէր ընդ թեզ, բարի Լանսերլո:

ՍԱՆՈՂ, ԻՆչպէս ժանտ մի մեղք է իմ մէջ,
Որ ամաչում եմ իմ հարազատ հօր
Զաւակը լինելւ. սակայն թէպէտև
Ես արեան կողմից նորա աղջիկն եմ՝
Բայց բընաւ երբէք բարքերի կողմից:

Ո՛ր, իմ Լորէնցօ, թէ խօսքըդ պահես՝
Ես կըվերջացնեմ այս պալքարները.
Քրիստոնեայ կըլ'նիմ և քեզ սիրող կին:
(Դուրս է գնում):

Տ Ե Մ Ա Ր Ա Ն Դ.

ሂህህህህህህ. ለክፍል 10፡፡

Մանուկ էն ԳրԱՅԻԱՆՈ, ԼՈՐԷՆՑՈ, ՍԱԼԱՐԻՆՈ և ՍՈԼԱՆԻՈ.

ԼՈՐԷՆՑՈ. Լաւ, մենք խոյս կըտանք ընթրիքի պահուն.
 Կերթանք իմ տունը, կըգիմափոխուինք,
 Եւ մի ժամից յետ կըրկին կըդառնանք:
 ԳՐԱՅԻԱՆՈ. Մենք դեռ չենք տեսել լաւ պատրաստութիւն:
 ՍԱԼԱՐԻՆՈ. Եւ ջահակիրներ մենք դեռ չենք վարձած:
 ՍՈԼԱՆԻՈ. Դա ոչինչ չարժէ, թէ լաւ ճաշակով
 Զըկարգադրուի. և կարծեմ լաւ է,
 Որ բաց թողնենք ակդ:

ԼՈՐԷՆՑՈՒ. Դեռ ժամի չորսն է.
Երկու ժամ ունինք, որ լաւ պատրաստուինք:
(Մտնում է Լանսլո ժի նամակով):

Սիրելի Լանսլո, ի՞նչ լուր ես բերում:
 ԼԱՆՍԼՈ.
 Թե բարեհաճեք կնիքը բեկանել՝
 Կիմանաք ի՞նչ լուր:

ԼՈՐԷՆՑՈ. Գիրն ինձ ծանօթ է:
ձմարիտն ասած՝ գեղեցիկ գիր է:
Իսկ սիրուն ձեռքը, որ գրեւել է այս՝
Թըղթից ճերմակ է:
ԳՐԱՅԻԱՆՈ. Սիրային նամակ:

ՀԱՆՍԸԼՈ. (ուզելով մեկնել) Թող տըւէք, տէր իմ:

ՀՈՐԷՆՑՈ. Այդ ո՛ւր ես գընում:

ՀԱՆՍԸԼՈ. Ո՛ւր. գնում եմ հրաւիրել իմ հին տիրոջս, հրէային, որ այս գիշեր գալ ընթրելու իմ նոր տիրոջ, քրիստոնեայի տանը:

ՀՈՐԷՆՑՈ. (Լանսլոյին՝ ցած ձայնով եւ դրամ տալով):

Կեցիր և առ այս. և յետոյ ասա

Քաղցրիկ Ջէսիկային, որ անշուշտ կը գամ.

Բայց գաղտնի ասես. դէհ, գնա:

(Լանսլո գնում է):

Պարոններ,

Արդեօք կամք ունի՞ք այս գիշեր գընանք

Այդ մասկարադին. ջահակիր գըտալ:

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Այո՛, անպատճառ. իսկոյն գընում եմ.

ՍՈԼԱՆՈ. Ես էլ նմանապէս:

ՀՈՐԷՆՑՈ. Մի ժամից յետոյ

Եկէք ուրեմն Գրացիանոյի մօտ.

Թէ նա և թէ ես այնտեղ կըլինինք:

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Այդպէս շատ լաւ է:

(Սալարինօ եւ Սոլանիօ դուրս են գնում):

ԳՐԱՑԻԱՆՕ. Նամակն ո՛ւմից էր. սիրուն Ջէսիկայից:

ՀՈՐԷՆՑՈ. Ես այդ բոլորը քեզ պէտք է պատմեմ.

Նա ինձ գըրել է, թէ ինչպէս նըրան

Պէտք է փախցընեմ նորա հօր տընից.

Թէ որչափ ոսկի և որչափ գոհար

Առել է իր հետ. թէ մանկլաւիկի

Ո՛րպիտի ըզգեստ պահել է պատրաստ:

Թէ երբ և իցէ իր հայրը, հրէան,

Արքայութիւն գնալ՝ այդ պէտք է լինի

Իր այն գեղանի աղջկայ շնորհիւ.

Եւ ամենեւին անբախտութիւնը

Ձէր համարձակուի դըպչել նրա ոտքին՝

Եթէ ոչ միայն այն պատըրուակով,

Որ նա աղջիկն է մի պիղծ հրէայի:

Գընանք, եկ ինձ հետ, և ճանապարհին

Կարդա այս: Պէտք է սիրուն Ջէսիկան

Ջահակիրս լինի:

(Դուրս են գնում):

Տ Ե Ս Ա Ր Ա Ն Ե.

ՎԵՆԵՏԻԿ. Շայլոկի տան առջեւ.

Մտնում են ՇԱՅԼՈԿ և ԼԱՆՍԸԼՈ:

ՇԱՅԼՈԿ. (Լանսլոյին) Լաւ, դու կըտեսնես, ինքըղ կըդատես,

Թէ ինչ աստիճան տարբերութիւն կայ

Ծեր Շայլոկի մէջ և Բասսանիօյի:

— Ի՞նչ է, Ջէսիկա:— Ձեա կարող ալ ևս

Կոկորդըղ լըցնել՝ ինչպէս իմ տան մէջ...

— Վահ, հօ, Ջէսիկա...— Եւ քընել, խըռալ,

Եւ ըզգեստները կտոր կտոր անել...

Հայդէ, Ջէսիկա, քեզ հետ եմ խօսում:

ՀԱՆՍԸԼՈ. Օհօ, Ջէսիկա:

ՇԱՅԼՈԿ. Քեզ ո՞վ է ասում

Որ նըրան կանչես. ես քեզ չասայի՞:

ՀԱՆՍԸԼՈ. Ձերդ մեծապատուութիւնը միշտ ինձ կշտամբում էր, թէ ես ոչինչ չեմ անում՝ մինչև որ ինձ չեն ասում:

(Մտնում է Ջէսիկա):

ՋԷՍԻԿԱ. Դո՛ւք էիք կանչում. ինչ էք կամենում:

ՇԱՅԼՈԿ. Ես հրաւիրուած եմ դուրսը ընթրելու,

Ջէսիկա, ահա բանալիները:—

Բայց ինչո՞ւ գընամ: սիրելով չէ որ
 Ինձ հրաւիրում են. նոքա ուզում են
 Շողոքորթել ինձ. բայց այնու հանգերձ՝
 Ես պէտք է գընամ իմ որից գըրդուած,
 Եւ պէտք է շրուալ այդ քրիստոնեայի
 Հացով սընանուիմ:— Զէսիկա, դուստր իմ,
 Լաւ նայիր տանը:— Սիրտըս ասում է
 Մի գընար այնտեղ. մի ինչ-որ չար բան
 Նիւթւում է կարծես հանգիստ կեանքիս դէմ,
 Քանզի այս գիշեր ոսկու քըսակներ
 Տեսայ երազում *):

ԼԱՆՍԼՈՒ. Աղաչում եմ, տէր իմ, գնացէք. իմ երիտա-
 սարդ տէրս սպասում է ձեր բացակայութեան **):

ՇԱՅԼՈՒ. Ես էլ նմանապէս:

ԼԱՆՍԼՈՒ. Եւ նոքա միասին խորհուրդ էին սարքել. —
 չեմ ասում որ դուք դիմակահանդէս էք տեսնելու. բայց
 եթէ տեսնէք՝ յետոյ կհասկանամ, թէ ինչո՞ւ համար անցած
 Աւագ երկուշաբթի քթիցս արիւն եկաւ, առաւօտուայ ժամը
 չորսին, և այդ լինում էր ուղիղ չորս տարի այն տարուանից
 որ վերջին անգամ քթիցս արիւն եկաւ չիք-չորեքշաբթի
 օրը ***):

ՇԱՅԼՈՒ. Ի՞նչ. մասկարանդ կայ. լըսիր, Զէսիկա,
 Դըռները փակիր. և երբ որ լըսես
 Թըմբուկների ձայն, և զիւ ճիչերը
 Կեռավիզ սըրնգի՝ չեղնես բարձրանա
 Պատուհանի մէջ, կամ գլուխըդ հանես
 Փողոցի վերայ, ներկած դէմքերով

*) Ոսկի տեսնելը երազում վատ նշան է (Clarendon), և երազ-
 ների հակառակն է միշտ կատարում: Farness.

**) Ներկայութեան:

***) Քթից անակնկալ կերպով արիւն գալը մի նշան էր համար-
 ւում, որ կամ մի տարօրինակ բան կպատահի, կամ մի մեծ փորձանք
 կգայ: Staliwell.

Քրիստոնեաներին նայելու համար *).
 Այլ ամուր խըցիր տանս ականջները,
 Ուզում եմ ասել պատուհանները.
 Մի թոյլ տար տըխմար խենթութեանց ձայնը
 Իմ առաքինի տան մէջ մուտք գործէ:
 — Երբեք եմ Յակոբի գաւազանի վրայ,
 Որ փափաք չունիմ խընջոյք գնալու,
 Բայց պէտք է գընամ:— Դու առաջ գընա,
 Այ տղայ, և ասա որ ես գալիս եմ:
 Լաւ, ես գընում եմ:

(Յած, Զէսիկային):

Ականջ մի դըներ,

Օրիորդ, նայիր պատուհանից դուրս.
 Եւ մի քրիստոնեայ այնտեղից կանցնի՝
 Սիրուն հրէնուն աչքին արժանի:

(Լանսլո գնում է):

ՇԱՅԼՈՒ. Հագարի զարմ խենթն ի՞նչ էր ասում քեզ:
 ԶԼՍԻԿԱ. Նա միայն ասաց, Մնաս բարով, օրիորդ,
 Եւ ուրիշ ոչինչ:

ՇԱՅԼՈՒ. Անպիտան տըղան

Բաւական լաւ է, բայց խիստ շատակեր.
 Գործի մէջ ծուլ է որպէս մի խըխունջ,
 Եւ նա քընում է օրը ցերեկով
 Աւելի՛ քան թէ վայրենի կատուն **):
 Իշամեղուններ պէտք չեն իմ տան մէջ.
 Եւ դորա համար նըրան թողնում եմ,
 Եւ ուղարկում եմ նըրան մէկի մօտ՝
 Որին կուզէի որ նա աջակցէր,
 Նորա փոխ առած հարըստութիւնը

*) Խտալիոյ մէջ սովորութիւն է եղած մասկարանների ժամա-
 նակ դէմքը ներկել: Մ. Թ.

**) Վայրենի կատուն ցերեկը քնում և գիշերը շըջում և որս է
 անում: Clarendon.

Վատնելու համար:—Ներս գնա, Զէսիկա:
Գուցէ շատ շուտով տուն վերադառնամ:
Ինչպէս ասացի՝ դու այնպէս արա.

Դրոները ամուր փակիր ետեւից.

Ինչ որ պինդ պահես՝ դու շուտ կը գըտնես.

Խնայողի համար լաւ առակ է այդ:

(Դուրս է գնում)•

ՋԷՍԻԿԱ.

Լաւ, երթաս բարով. թէ բախտըս բերէ՝

Ես մի հայր կկորցնեմ, իսկ դու մի աղջիկ:

(Դուրս է գնում)•

Տ Ե Ս Ա Ր Ա Ն Ջ.

Նոյն տեղ.

Մտնում են ԳՐԱՅԻԱՆՈ և ՍԱԼԱՐԻՆՈ, դիմախներով:

ԳՐԱՅԻԱՆՈ. Լորէնցօն խընդրեց՝ այս ծածկոցի տակ
Նորան ըսպասենք:

ՍԱԼԱՐԻՆՈ. Բայց ժամն անցել է:

ԳՐԱՅԻԱՆՈ. Զարմանալի է, որ ուշացել է.

Սիրահարները միշտ ժամացոյցից

Առաջ են վազում:

ՍԱԼԱՐԻՆՈ. Տասն անգամ արագ

Թըռչում են Աստղիկի աղաւնիները

Սիրոյ նոր կապեր կընքելու համար,

Քան ուխտեալ սիրոյ վաղեմի կապերն

Անխախտ պահելու *):

*) Պէտք է նկատել, որ ոչ թէ աղաւնիներն են կնքում սիրոյ:
կապերը, այլ Աստղիկն ինքը:

Heath.

ԳՐԱՅԻԱՆՈ. Դա միշտ այդպէս է.

Ո՞վ է խընջուքի սեղանից ելնում

Նոյն ախորժակով՝ որով նրստել էր.

Ո՞րտեղ է այն ձին, որ գնացած շաւղից

Յետ դառնալ կըրկին նոյն խանդ ու բոցով՝

Որով գնացել էր: Ամեն բանի մէջ

Հետապընդումը աւելի քաղցր է

Քան վայելումը: Ո՞րչափ նըման է

Մի անփորձ տղայի, անառակ որդու,

Այն փոքրիկ նաւը, ծփուն զրօշակով,

Որ դուրս է գընում մայրենի ծոցից,

Եւ պոռնիկ քամին գրկում է նըրան

Եւ համբուրում է. որչափ նըման է

Անառակ որդուն, երբ յետ է գալիս,

Զարդուած կողերով և պատառոտուն

Առաջաստներով, հիւծուած, ջախջախուած

Եւ պոռնիկ քամուց ուժասպառ եղած:

(Մտնում է Լորէնցօ)•

ՍԱԼԱՐԻՆՈ. Ահա Լորէնցօն. այս մասին լետոյ:

ԼՈՐԷՆՑՈ. Ներեցէք, սիրելի բարեկամներս,

Որ այսքան ուշացայ. ոչ ես, իմ կամքով,

Այլ իմ գործերըս սպասեցրին ձեզ.

Երբ դուք էլ ուզէք կընոջ գող դառնալ՝

Ես էլ ձեզ համար նոյնչափ ժամանակ

Պատրաստ եմ հրկել:—Մօտեցէք, եկէք.

Այստեղ է բնակւում իմ աներ հրէան:

Ե՛լ, ո՞վ կայ այդտեղ:

(Զէսիկա երևում է վերեւից տղայի զգեստով)•

ՋԷՍԻԿԱ.

Ո՞վ էք. խօսեցէք,

Որ ևս աւելի ապահով լինիմ,

Թէև երդւում եմ, որ ես ձեր ձայնը

Լաւ ճանաչում եմ:

ԼՈՐԷՆՑՈ. Լորէնցօն եմ ես, քո սիրականդ:

ՋէՍԻԿԱ. Լորէնցօն, անշուշտ, և սիրականըս,
Քանզի ղում երբէք սիրել եմ այդքան:
Բայց այժմ, Լորէնցօ, ուրիշ ով գիտէ
Բացի քեզանից, որ ես քոնըդ եմ:
ԼՈՐԷՆՑՕ. Երկինքը միայն և քո խոհերդ
Վկայ են, որ դու ինձ ես պատկանում:
ՋէՍԻԿԱ. Բըռնիր այս արկղը. առնելուն կարժէ.
Ես շատ ուրախ եմ, որ գիշեր է այժմ
Եւ ինձ չես տեսնում. խիստ ամաչում եմ
Իմ այս ծըպտումից. բայց սէրը կոյր է.
Սիրահարները չեն կարող տեսնել
Այն հիտնալի խենթութիւնները,
Որ նրանք գործում են. թէ կարենային՝
Կուպիդոնն անգամ պիտի ամաչէր,
Ինձ մի պատանի դարձած տեսնելով:
ԼՈՐԷՆՑՕ. Ցած իջիր. այսօր դու պէտք է լինիս
Իմ ջահակիրըս:
ՋէՍԻԿԱ. Այդ քնչ ես ասում.
Ե՞ս ճըրագ պահեմ ինքս իմ շիկնանքիս.
Նա արդէն ինքնին շատ ակներև է:
Վահ, իմ սիրական, անկարելի է.
Դու ուզում ես, որ ինքըս ինձ յայտնեմ,
Իսկ ես ուզում եմ անձտնօթ մընալ:
ԼՈՐԷՆՑՕ. Հոգ չէ, սիրուհիս, դարձեալ տնձանօթ
Կարող ես մընալ, մինչև իսկ տղայի
Սիրուն ըզգեստով. բայց եկ, շուտ արա,
Փակ գիշերն ահա փախուստ է տալիս
Եւ Բասսանիօյի խընջոյքի համար
Մեզ ըսպասում են:
ՋէՍԻԿԱ. Իսկոյն դըռները ամուր կըփակեմ,
Ինձ կոսկեզօծեմ նոր դուկատներով
Եւ կըգամ քեզ հետ:

(Վերելից հեռանում է):

ԳՐԱՑԻԱՆՕ. Գըլխարկըս վըկայ,
Հըէուհի չէ սա. ինչպէս սիրուն է:
ԼՈՐԷՆՑՕ. Անիծուած լինիմ՝ թէ բոլոր սրտով
Ձեմ սիրում նըրան. նա խելացի է,
(Որչափ որ նըրան կարող եմ դատել).
Եւ գեղեցիկ է, (եթէ աչքերըս
ձըջմարտախօս են), և հաւատարիմ,
Ինչպէս որ նա ցարդ հանդիսացել է.
Այսպէս ուրեմըն, ճիշդ ինչպէս որ է,
Խելացի, սիրուն և հաւատարիմ՝
Նա պէտք է իշխէ իմ հոգուս վերայ:
(Մտնում է Ջէսիկա ցածից):
Ի՜նչ. արդէն եկա՛ր:— Հայդէ, պարոններ.
Այժմ մասկարադի մեր ընկերները
Ըսպասում են մեզ:
(Գնում է Ջէսիկայի եւ Սալարինօյի հետ).
(Մտնում է Ալտոնիօ):
ԱՆՏՈՆԻՕ. Ո՛վ է:
ԳՐԱՑԻԱՆՕ. Սինիօր Անտոնիօ:
ԱՆՏՈՆԻՕ. Բահ, բահ, Գրացիանօ,
Ո՛ւր են միւսները. ժամը ինն է այժմ.
Բարեկամներըս ձեզ են ըսպասում.
Եւ մենք այս գիշեր մասկարադ չունինք. —
Հողմը բարձրացաւ, Բասսանիօն իսկոյն
Նաւ է նըստելու. քըսան ծառաներ
Ուղարկել եմ ես, որ ձեզ որոնեն:
ԳՐԱՑԻԱՆՕ. Ես շատ ուրախ եմ. ինձ համար չըկայ
Մեծագոյն հաճոյք՝ քան թէ նաւ նըստել
Եւ հէնց այս գիշեր այստեղից մեկնել:

(Դուրս են գնում):

Տ Ե Ս Ը Ր Ա Ն Է.

Բեղմնատ. մի սենեակ Պորցիայի տան մէջ.

Փողերի ձախեր. մտնում է ՊՈՐՑԻԱ. և նորա հետ ՄԱՐՈՎԻ ԻՇԽԱՆԸ,
և նոցա հետևորդները:

ՊՈՐՑԻԱ. Գնացէք, քաշեցէք վարագույրները.
Ապա ցոյց տըւէք ազնիւ իշխանին
Տարբեր արկղերը:— Այժմ, ընտրեցէք:
ՄԱՐՈՎԻ ԻՇԽԱՆ. Առաջին արկղը մի ոսկի արկղ է,
Այսպէս մակագրած. «Ով որ ինձ ընտրէ՝
Կըստանայ ինչ որ իղձն է շատերի»:
Երկրորդն արծաթ է և այս խոստումը
Գրուած է վերան. «Ով որ ինձ ընտրէ՝
Կըստանայ որքան ինքն արժանի է»:
Իսկ այս երրորդը, անպիտան կապար՝
Նոյնչափ էլ կուպիտ մակագիր ունի:
«Ով որ ինձ ընտրէ՝ պէտք է վտանգէ
Եւ տայ ամեն ընդ ինչ որ նա ունի»:

ՊՈՐՑԻԱ. Ինչպէս իմանամ թէ ճիշդ եմ ընտրել:
Նորանց մէկի մէկի մէջ կայ իմ պատկերըս,
Եւ եթէ, իշխան, այն մէկը զատէք՝
Ես այն ժամանակ ձեզ կը պատկանիմ:

ՄԱՐՈՎԻ ԻՇԽԱՆ. Թող ինձ մի աստուած իմ ընտրու-
թեան մէջ

Ուղեցոյց լինի. թույլ տըւէք նայեմ,
Եւ կարգամ կրկին մակագիրները.
Լաւ, քնչ է ասում կապարեայ արկղը.
«Ով որ ինձ ընտրէ՝ պէտք է վտանգէ

Եւ տայ ամեն ընդ ինչ որ նա ունի»:

Տայ, ինչք համար. կապարք համար.

Պէտք է վրտանգէ կապարք համար:

Ո՛չ, այս արկղիկը ըսպոռնալիք է.

Եթէ կան մարդիկ, որոնք ամեն ինչ

Բախտին են լանձնում՝ նրանք անում են այդ

Մեծ վաստակների ակընկալութեամբ.

Մի ոսկեայ հոգի ցած չի կտրանայ

Մի այնչափ անարգ մետաղի համար.

Ես էլ ոչ մի բան բախտին չեմ լանձնի,

Եւ ոչ էլ կըտամ կապարի համար:

Լաւ, հիմայ տեսնենք, թէ ինչ է ասում

Արծաթ արկղիկը իր կոյս երանգով.

«Ով որ ինձ ընտրէ՝ կըստանայ որքան

ինքն արժանի է»:

Որքան արժան է:

Կեցիր, ով Մարոկ, և մի լաւ կըշռիր

Քո արժանիքը անաչառ ձեռքով:

Եթէ քո աչքով քեզ գընահատես՝

Դու բաւական շատ արժանիք ունիս.

Սակայն ունենալ շատ արժանիքներ՝

Չէ նըշանակում այս օրիորդին

Արժանի լինել. բայց և կասկածել

Արժանիքիս վրայ՝ նշանակում է

Թուլասըրտութեամբ ինքս ինձ քամահրել:

Ըստանալ որքան ինքս արժանի եմ,

Ուրեմն ասել է հէնց օրիորդին:

Թէ իմ ծնունդով արժան եմ նորան,

Թէ հարստութեամբ, թէ իմ ձիրքերով,

Թէ իմ բարեկիրթ լատկութիւններով.

Սակայն աւելի քան այս բոլորով՝

Ես իմ ջերմ սիրով արժան եմ նորան:

Ել քնչ հեռու գնամ, հէնց այս մէկն ընտրեմ:

Բայց մէկ էլ կարգամ այն ոսկի արկղի

Մակագրութիւնը. «Ով որ ինձ ընտրէ՝
 Կըստանայ ինչ որ իղձն է շատերի»:
 Վահ, դա քնչ բան է. — Հէնց օրիորդն է.
 Ամբողջ աշխարհի ըզձալին նա է.
 Գալիս են երկրի չորս անկիւններէ,
 Որ մի համբոյր տան այս սուրբ խորանին,
 Այս մահկանացու շնչաւոր սուրբին:
 Ահա վըրկանի *) անապատները
 Եւ արաբական ընդարձակ դաշտերն
 Այժմ դարձել են մեծ պողոտաներ,
 Ուրկից իշխաններ անցնում գալիս են՝
 Սիրուն Պորցիային նայելու համար:
 Նոյն իսկ ջըրային այն պետութիւնը,
 Որի փառասէր գլուխը թքնում է
 Երկրնքի դէմքին՝ նա էլ չէ կարող
 Այն օտարերկրեայ հարսնախօսներին
 Մի պատուար լինել. նոքա անցնում են
 Նորա վերայից որպէս մի առուից,
 Զըքնաղ Պորցիային տեսնելու համար:
 Այս երեք արկղից մէկն ունի իր մէջ
 Նորա երկնային կենդանագիրը:
 Կարող է լինել այս կապարի մէջ.
 Սըրբապղծութիւն կըլինէր՝ տածել
 Այդչափ նըւաստ միտք. բիրտ բան կըլինէր
 Պատանել նըրան այսպիսի մի մութ
 Գերեզմանի մէջ: Հաւատամ արդեօք
 Որ արծաթի մէջ ամփոփուած է նա,
 Որը տասն անգամ պակաս գին ունի
 Քան թէ գուտ ոսկին. օն, յանցաւոր միտք.

*) Վըրկանը հիմիկուալ Մաղանդարանն է, Պարսկաստանի
 մի նահանգ Կասպից ծովի հարաւային կողմը: Շէկսպիր շատ ան-
 գամներ խօսում է Վըրկանեան վագրի վերայ, և իրաւ Մաղանդարա-
 նի վագրերը հանրածանօթ են.

Երբէք չէ եղել այսչափ ճոխ գոհար
 Այլապէս պըրկած՝ քան թէ ոսկու մէջ:
 Անգլիայում կայ մի դրամ, որ կրում է
 Հընշտակի պատկեր, ոսկու մէջ դրոշմած.
 Այնտեղ հընշտակը ոսկու վերայ է,
 Այստեղ հընշտակը ոսկի մահճի մէջ,
 Ներսումն է պառկած: — Բանալին տըւէք.
 Ես այս եմ ընտրում, ինչ կուզէ լինի:
 Ահա բանալին, առէք, ով իշխան.
 Եթէ պատկերըս դորա մէջ լինի՝
 Ապա ես ձերն եմ:

(Բաց է անում ոսկէ արկղիկը):

ՄԱՐՈՎԻ ԻՇԽԱՆ.

Դըժոխք, այս քնչ է.

Մի կըմախք, որի դատարկ աչքի մէջ
 Կայ գըրուած մի թուղթ. կարդամ գրուածը.
 Ամեն փայլուն ըան ոսկի չըկարծես,
 Շատ եւ շատ անգամ՝ դու այդ լսած ես.
 Շատ մարդիկ իրանց կեանքը ծախել են
 Բանգի իմ տեսքից նոքա խաբուել են:
 Ոսկի շիրիմներ լի են որդններով:
 Եթէ դուք այդչափ խրոխտ չըլինէիք
 Եւ ձեզ աւելի խոհեմ ցոյց տայիք,
 Մարմնով մատղահաս, խելքով չափահաս՝
 Հաւ պատասխանի կ'արժանանայիք:
 Զուր է ձեր յոյսը. գընացէ՛ք ըստով:
 Իրաւ որ զուր յոյս և զուր իմ վաստակ:
 Ռէհ, մընաս բարով, սիրոյ ջըրմութիւն.
 Եւ եկ, պատիր ինձ, մահու սառնութիւն:
 Պորցիա, մնաս բարով. այնքան լըցուած է
 Իմ սիրտըս վշտով՝ որ իսկոյն և եթ
 Պէտք է հեռանամ. տանել չեմ կարող:
 Այսպէս են մեկնում կորցընողները:

(Դուրս է գնում):

ՊՈՐՑԻԱ. Փրկուեցանք. քաշեցէք վարագույրները
եւ եկէք գընանք:
Երանի՛ բոլոր այսպիսի մարդիկ
ինձ այսպէս ընտրեն:
(Դուրս են գնում):

Տ Ե Ս Ա Ր Ա Ն Ը.

Վենետիկ. մի փողոց.

Մտնում են ՍԱԼԱՐԻՆՕ և ՍՈԼԱՆԻՕ.

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Վահ, մարդ Աստուծոյ. ես ինքըս տեսայ,
Որ մեր Բասսանիօն նաւ մըտաւ, մեկնեց.
Գրացիանօն նոյնպէս նորա հետ գընաց.
Բայց վըստահ եմ ես, որ այն նաւի մէջ
Լորէնցօն չըկար:

ՍՈԼԱՆԻՕ. Անպիտան հրէան
Գողում գոչումով դուքսին զարթեցրեց.
Դուքսն էլ նորա հետ գընաց խուզարկէ
Բասսանիօյի նաւը:

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Բայց նա ուշ հասաւ.
Նաւը բացել էր առաքատները.
Սակայն հէնց այնտեղ դուքսին հասկացրին,
Որ Լորէնցօյին և Զէսիկային
Մէկտեղ տեսել են մի գոնդօլի մէջ.
Նաև, Անտոնիօն դուքսին հաւաստեց,
Որ Բասսանիօյի նաւում չէին նրանք:
ՍՈԼԱՆԻՕ. Երբէք չեմ տեսել այնպիսի զարթոյթ

Այնպէս խռովայոյզ, այնպէս վայրենի,
Այնպէս փոփոխուող և հայհոյալից՝
Որպէս շուն հրէան արտագեղում էր
Փողոցների մէջ: «Ա՛խ, իմ աղջիկըս,
«Աղջիկըս փախչի՛ քրիստոնեայի հետ.
«Ա՛խ, վայ քրիստոնեայ իմ դուկատներիս.
«Արդարութիւն, օրէնք, ոսկիւ և դուստրը՛ս,
«Մի կընքած քըսակ, ոչ, երկու քըսակ,
«Լի դուկատներով, երկ-դուկատներով.
«Եւ իմ աղջիկըս ինձնից գողանայ.
«Եւ գոհարներ էլ, երկու քար, ի՛նչ քար.
«Երկու թանկագին աննրման քարեր,
«Այն էլ աղջիկըս ինձնից գողանայ.
«Ո՛վ արդարութիւն. գըտէք աղջըկաս,
«Նորա վերայ են իմ գոհարները
«Եւ դուկատները»:

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Այո՛, Վենետիկ

Բոլոր տղայքը հետևում են նրան
Աղաղակելով. «Վահ, գոհարները,
«Նորա աղջիկը և դուկատները»:

ՍՈԼԱՆԻՕ. Պէտք է Անտոնիօն ճըշտապահ լինի,
Թէ ոչ կըտուժէ այս բոլորի տեղ:

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Հա՛, ես իմ հոգիս. լաւ միտ բերեցիք.
Երէկ խօսում էի մի ֆրանսիացու հետ,
Եւ նա ինձ պատմեց, թէ այն նեղ ծովում
Որ բաժանում է Ֆրանսիան Անգլիայից՝
Մեր երկրի մի նաւ, ապրանքներով լի,
Ընկըղմըւած է: Երբ նա այդ պատմեց՝
Ես մըտածեցի Անտոնիօյի վըրայ,
Եւ լուռ մաղթեցի, որ երանի՛ թէ
Նրանը չըլինի:

ՍՈԼԱՆԻՕ. Դուք լաւ կանէիք,

Որ ձեր լրսածը նորան պատմէիք.
 Բայց ոչ թէ լանկարծ. նա շատ կըտխրէր:
 ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Ձրկալ աւելի բարեսիրտ մի մարդ
 Ամբողջ աշխարհում: Ես ներկայ էի
 Երբ որ Բասսանիօն և նա զատուեցան:
 Բասսանիօն սաաց. որ շուտ կըդառնամ.
 Նա պատասխանեց. «ոչ, հարկաւոր չէ.
 Իմ խաթեր համար գործըդ ըշտապով
 Մի ոչնչացներ. ըսպսիր այնքան,
 Որ ժամանակը լաւ հասունանայ:
 Դալով հրէայի առած մուրհակին՝
 Թող դա չըխռովէ սիրանուէր հոգիդ.
 Դընա՛, ուրախ կաց. և բոլոր միաբըդ
 Նըւիրիւր միայն սիրախօսութեան,
 Այն տեսակ անխառն սիրոյ ցոյցերի՝
 Որոնք քեզ այնտեղ պատշաճ կըլինին»:
 Եւ այն ժամանակ նորա աչքերը
 Լըցուեցան խոշոր արտասուքներով,
 Եւ իր երեսը ալ կողմ թեքելով՝
 Ձեռքը կարկառեց դէպի Բասսանիօն,
 Եւ ըսքանչելի ըզգայուն սըրտով
 Նրա ձեռքը սեղմեց, և բաժանուեցան:
 ՍՈԼԱՆԻՕ. Նա այս աշխարհը սիրում է կարծեմ
 Բասսանիօյի համար: Խընդրեմ, եկ գընանք
 Եւ գտնենք նրրան, և մի քիչ ցըրուենք
 Նորա թախիծը մի զըւարճութեամբ:
 ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Այո՛, եկ, գընանք:

(Դուրս են գնում)

Տ Ե Ս Ա Ր Ա Ն Թ.

Բեւժմնտ. մի սենեակ Պորցիայի տան մէջ.

Մտնում է ՆԵՐԻՍՍՍ. մի ծառայի հետ.

ՆԵՐԻՍՍՍ. Շուտ, շուտ, խընդրում եմ. քաշիր վարագուրը.

Արագոնի իշխանն արդէն երդուել է,

Եւ գալիս է այժմ վիճակ քաշելու:

(Փողերի ծայն. մտնում են Արագոնի իշխանը, Պորցիա եւ հետեւորդներ):

ՊՈՐՑԻԱ. Նայեցէք այնտեղ, ո՛վ ազնիւ իշխան,

Ահա արկղերը: Եթէ ընտրէք այն,

Որի մէջ լինի իմ կենդանագիրս՝

Իսկոյն կըտօնուի մեր հարսանիքը.

Իսկ եթէ, իշխան, դուք սխալ ընտրէք՝

Առանց այլ և ըս մի բան խօսելու

Դուք իսկոյն և եթ ալետք է հեռանաք:

ԱՐԱԳՈՆ. Ես իմ երդումով պարտաւորուած եմ

Երեք բան պահել. առաջին՝ երբէք

Ոչ ոքի չասել թէ որն ընտրեցի.

Երկրորդ՝ որ եթէ անյաջող դուրս գամ՝

Ալ ևս իմ կեանքում ոչ մի աղչկանից

Ձըրընդրեմ չիենել իմ լըծակիցը.

Եւ վերջինն այն է, որ եթէ վրիպեմ՝

Պէտք է անյապաղ թողնեմ ձեզ, գընամ:

ՊՈՐՑԻԱ. Որոնք որ եկել վիճակ են քաշել

Անարժան անձիւ տիրելու համար՝

Երդուել են բոլորն այդ երեք բանը:

ԱՐԱԳՈՆ. Պատրաստ եմ ուրեմն. ո՛վ բախտ, շնորհիւր ինձ

Սրտիս մուրազը:—Ոսկի, և արծաթ,
Եւ անարգ կապար:
«Ով որ ինձ ընտրէ՝ պէտք է վըտանգէ
Եւ տայ ամեն ըան՝ ինչ որ նա ունի»:
Աւելի սիրուն պէտք է լինիս դու
Նախ քան քեզ համար մի բան վըտանգեմ:
Լաւ, թէ՛նչ է ասում ոսկէ արկղիկը.
Հա, թող այդ տեսնենք, «Ով որ ինձ ընտրէ՝
Կըստանայ ինչ որ իղձն է շատերի»:
Ի՞ղձն է շատերի:—Դուք է «շատերը»
Նշանակում է տըխմար ամբոխը,
Որ երևոյթով միայն ընտրում է,
Եւ որ չըգիտէ աւելի՝ քան այն,
Ինչ որ թելադրէ շըլացած աչքը,
Որ անկարող է ներքինը գըննել,
Այլ, ծիծառի պէս, բոյնը շինում է
Բացօթեայ մի տեղ, դըրսի պտտի վրայ:
Ո՛հ, ես չեմ ընտրի՝ ինչ որ շատերի
Ըղձալի բանն է. ես չեմ կամենում
Ռամիկ մարդկանց հետ նոյն շաւղով գընալ,
Դասուիլ բարբարոս ամբոխի կարգում:
Օ՛ն, քեզ եմ գալիս, արծաթ գանձարան.
Մէկ էլ կըրկնիր ինձ քո մակագիրը.
«Ով որ ինձ ընտրէ՝ կըստանայ որքան
Ինքն արժանի է»:—Եւ շատ լաւ խօսք է.
Ո՛վ կըյօժարուի բախտը փայփայել
Եւ փառք ըստանալ առանց իր վերայ
Իր արժանիքի դրոշմը կըրելու.
Թող չընկըրտի ոչ ոք մի փառքի՝
Որին արժան չէ: Օ՛հ, երանի թէ
Բարձր աստիճաններ, փառքեր, պաշտօններ
Կաշառատուութեամբ ձեռք չըբերուէին,
Եւ անբիծ պատիւ ըստացուէր՝ միայն

Պատուաստաց մարդու արժանիքներով.
Ո՛րքան գըլուխներ, որոնք մերկ են այժմ,
Կըծածկըւէին *), և որքան մարդիկ,
Որ հրամայում են՝ պէտք է լինէին
Հրամանի ներքոյ. որչափ ռամիկներ
Պէտք է զատուէին անաղարտ պատուի
Հարազատ զարմից, և որքան փառքեր
Դարերից մնացած աւերակների
Եւ յարդի միջից պէտք է դուրս գալին
Նոր փայլ առնելով:—Գանք իմ ընտրութեան
«Ով որ ինձ ընտրէ՝ կըստանայ որքան
Ինքն արժանի է»:
Լաւ, առնում եմ այն՝ որին արժան եմ:
—Տըւէք բանալին հէնց այս արկղիկի.
Իսկոյն կըբանամ իմ բախտիս դուռը:
(Բաց է անում արծաթեայ արկղը):

ՊՈՐՑԻԱ. (առանձին) Այդքան նեղութեան արժանի չէ այն,
Ինչ որ այդ արկղում դուք գըտնելու էք:
Այս թէ՛նչ եմ տեսնում. ծամածռած դէմքով
Տըխմարի պատկեր, որ ինձ տալիս է
Մի գըրուած տոմսակ. պէտք է կարգամ այդ:
Որչափ Պորցիային աննըման ես դու.
Ո՛րչափ աննըման իմ մեծ յօյսերիս
Եւ արժանիքիս. «Ով որ ինձ ընտրէ՝
Կըստանայ որքան ինքն արժանի է»:
Ուրեմըն միայն մի տըխմար գլխի
Արժանի եմ ես. այս է իմ ընծաս.
Այսքան է միայն իմ արժանիքը:
ՊՈՐՑԻԱ. Մեղանչելն այլ է և դատելը այլ.
Երկու գործեր են միմեանց հակառակ:
ԱՐԱԳՈՆ. Այս թէ՛նչ է:

*) Այսինքն, որոնք այսօր ցած աստիճանի տէր մարդիկ են և
այն ժամանակ բարձր դիրք կստանալին. Ծ. Թ.

Հուրը եօթն անգամ սըրան փորձել է,
Սա եօթը քովից արդէն անցել է.
Եւ ով ընտրելիս չըվրիպած լինի՝
Պէտք է եօթն անգամ փորձուած լինի:
Կայ մարդ որ ըստուեր զըզուում է միայն,
Այն մարդու ըախան էլ ըստուեր է ունայն:
Շատ յիմարնէր կան, (ես այդ լաւ գիտեմ)
Դըրսից արծաթ են. ես էլ նոյնպէս եմ.
Տար քո մահիճըդ ինչ կին որ կուզես,
Քեզ յարմար զըլուիս միշտ ես եմ ու ես:

Հայդէ, զընացէք

Ձեր ըանին կացէք:

Դեռ էլ լիմար կերեամ՝

Եթէ այստեղ ուշանամ.

Մէկ լիմար գլուխ ունէի

Երբ որ եկայ ես այստեղ.

Արդ որ թողնում գընում եմ՝

Երկուսն ունիմ մէկի տեղ:

Մընաք բարով, անուշիկ,

Ես կըպահեմ իմ երդում,

Կըհանդուրժեմ հեզութեամբ

ձօկատագրիս իմ տրտում:

(Կնում են Արագոն եւ հետեւորդները):

ՊՈՐՑԻԱ.

Այսպէս ճըրագը այրեց թիթեռին.

Օհ, տրամաբանող այս տըխմարները

Երբ որ ընտրում են՝ այնքան խելք ունին

Որ սըխալում են հէնց իրանց խելքով:

ՆԵՐԻՍՍԱ.

Հին առակն ուրեմն շատ ճիշտ է եղած.

Կին և կախաղան բախտի ձեռքին են:

ՊՈՐՑԻԱ.

Եկ. վարագոյրը քաշիր, Ներիսսա:

(Մտնում է պատգամաբեր):

ՊԱՏԳԱՄԱՐԵՐ. Ուր է տիկինը:

ՊՈՐՑԻԱ.

Այստեղ է. ինչ կայ:

ՊԱՏԳԱՄԱՐԵՐ. Տիկին, ձեր դրան մօտ այժմ ցած իջաւ
Վենետիկից եկած մի երիտասարդ.
Նա իւր տիրոջից առաջ է ընկել,
Որ ձեզ իմաց տայ նորա գալուստը.
Որից բերել է նիւթաւոր ողջոյն,
Այն է, ոչ միայն յարգալից բարև
Եւ քաղաքավար շատ մեծարանքներ,
Այլ և թանկագին և ճոխ ընծաներ.
Ես դեռ չեմ տեսել այդչափ հաճելի
Սիրային դեսպան: Ապրիլի մի օր
Ձէ եկել երբէք այնպէս անուշիկ
Եւ չէ աւետել չըբեղ մի ամառ՝
Որպէս գալիս է այս առաջընթացն
Տիրոջ առջևից:

ՊՈՐՑԻԱ.

Բաւ է, խընդրում եմ.

Դու գործ ես դընում նրան գովելու մէջ

Այնպիսի փարթամ պերճախօսութիւն,

Որ վախենում եմ քիչ յետոյ ասես,

Թէ նա քեզ հետ էլ քիչ ազգական է:

Ե՛կ, եկ, Ներիսսա. ես անհամբեր եմ

Տեսնելու համար այդ՝ Կուպիդոնի

Արագ դեսպանին, որ այդ աստիճան

Վայելուչ կերպով գալիս է մեզ մօտ:

Ո՛վ սէր, երանի՜ Բասանիօն լինի:

(Դուրս են գնում):

ԱՐԱՐՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

Տ Ե Ս Ա Ր Ա Ն Ա.

Վենետիկ. մի փողոց.

Մտնում են ՍՈՒԱՆԻՍ և ՍԱԼԱՐԻՆՕ.

ՍՈՒԱՆԻՍ. Հը, ի՞նչ լուր կայ Ռիալտոյի վրայ:

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Լո՛ւր, այն որ դեռ ևս հերքուած չէ, որ Անտոնիոյի մի նաւը, թանկագին ապրանքներով լցուած, Նեղոսի *) մէջ ընկղմուել է. կարծեմ Գուգլինչ են ասում այդ տեղին. մի շատ վտանգաւոր ծանծաղուտ է, աղէտալից մի տեղ, ուր շատ ու շատ մեծ նաւերի կմախքները պառկած թաղուած են. այսպէս են սլաւմում, եթէ միայն սանամայր Համբալը պարկեշտ և ճշմարտախօս կին լինի:

ՍՈՒԱՆԻՍ. Երանի՛ թէ նա այդ գործի մէջ աւելի ստախօս եղած լինի՝ քան ամենակեղծ սանամայրը, որ երբ և իցէ զանջափիլ **) է ծամել, կամ ուզել է իր դրացիներին հաւատացնել, որ լաց է լինում իր երրորդ ամուսնի մահուան

*) Մանչի ջրանցքը:

Ծ. Թ.

**) Պառաւ կանայք զանջափիլը շատ էին սիրում Անգլիայում. տես Measure for Measure, IV. III. 8.

Furness.

վերայ: Բայց... առանց շատախօսութեան մէջ ընկնելու, կամ պարզ խօսակցութեան շաւղից խոտորելու, պէտք է ասել որ ճշմարիտ է, որ բարի Անտոնիօն... ազնիւ Անտոնիօն... Օ՛հ, երանի՛ թէ գտնէի մի արժանաւոր տիտղոս նորա անունին կցելու համար...

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Լաւ է, վերջակէտը գիր *):

ՍՈՒԱՆԻՍ. Հա՛, թնչ ես ասում. լաւ, վերջն այն, է որ նա մի նաւ է կորցրել:

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Երանի՛ թէ դա լինէր նորա վերջին կորուստը:

ՍՈՒԱՆԻՍ. Թող ես շուտ Ամէն ասեմ, մի գուցէ սատանան աղօթքս խանգարէ: Ահա՛ սատանան ինքը մի Հրէայի կերպարանքով:

(Մտնում է Շալլոկ):

Ի՞նչ կայ, Շալլոկ. թնչ լուր կայ վաճառականների մէջ:

ՇԱՅԼՈԿ. Դուք գիտէիք, ոչ ոք, ոչ ոք ձեզանից լաւ չգիտէր, որ իմ աղջիկս փախել է:

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Այդ ճիշտ է. ես իմ կողմից լաւ ճանաչում եմ այն դերձակին, որ թւեր շինեց, որոնցով ձեր աղջիկը թռաւ:

ՍՈՒԱՆԻՍ. Իսկ Շալլոկ իր կողմից շատ լաւ գիտէր, որ թռչունը թւեր էր հանել. գիտէր որ երբ ժամանակը հասնում է՝ նոցա բոլորի համար բնական պահանջ է մայրիկից հեռանալ:

ՇԱՅԼՈԿ. Եւ դորա համար անիծուած է նա:

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Ի հարկէ, միայն թէ սատանան եղած լինի դատաւորը:

ՇԱՅԼՈԿ. Իմ հարազատ միս և արիւնը ըմբոստանայ իմ դէմ:

ՍՈՒԱՆԻՍ. Ձայնդ կտրիր, հին լէշ. ամօթ չէ՛ քեզ, որ այդ ծերութեանդ ժամանակ արիւնդ ըմբոստանում է:

*) Այսինքն՝ սկսած նախադասութիւնդ վերջացրու: Ծ. Թ.

ՇԱՅԼՕԿ. Ես իմ աղջկաս եմ ասում, որ իմ միս և արիւնս է:

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Աւելի տարբերութիւն կայ քո և նորամուսի մէջ՝ քան թէ սև ստթի և փղոսկրի մէջ. քո և նորա արեան մէջ՝ քան թէ կարմիր գինու և Ռէյնի գինու մէջ: Բայց ազա ինձ, արդեօք լսե՛լ ես, Անտոնիօն ծովի մէջ կորուստ է ունեցել թէ ոչ:

ՇԱՅԼՕԿ. Այդ էլ ինձ համար մի նոր անբախտութիւն է. նա մի անանկացած, մի շուալ մարդ է, որ չէ համարձակում Ռիալտօյի վերայ երես ցոյց տալ. մի մուրացկան, որ սովորութիւն ունէր այնպէս զարդարուած դալ շուկայ: — Թող չմոռանայ իր մուրհակը. նա միշտ սովոր էր ինձ վաշխառու անուանել. թող չմոռանայ իր մուրհակը. նա սովոր էր յանուն քրիստոնէական մարդասիրութեան՝ ձրիապէս իր դրամը մարդկանց փոխ տալ. թող զգոյշ կենայ, թող իր մուրհակը չմոռանայ:

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Վահ, ես վստահ եմ, որ եթէ նա օրին չվճարէ՝ դու չես պահանջի նորա միսը. քնչ բանի է պէտք:

ՇԱՅԼՕԿ. Ի՞նչ բանի. ձկներ որսալու. եթէ ոչնչի յագուրդ չտայ՝ գոնէ իմ վրէժխնդրութեանս յագուրդ կտայ: Նա ինձ անպատուել է, կէս միլիոն վնաս է տուել, իմ կորուստներս վերայ ծիծաղել, շահերս ծաղրել է. ազգս արհամարհել, առևտուրս խանգարել, բարեկամներս պաղացրել և թշնամիներս տաքացրել է. և քնչ պատճառով...: Ես հրէայ եմ. միթէ հրէան աչքեր չունի. միթէ հրէան ձեռքեր չունի. գործարաններ, անդամներ, զգայարանքներ, զգացումներ, կրքեր չունի. միթէ նա չէ սնում նոյն կերակրով, չէ վերաւորում նոյն զէնքերից, չէ ենթարկում նոյն հիւանդութեանց. չէ բժշկւում նոյն միջոցներով. չէ շոգում կամ չէ մրսում նոյն ամառով և նոյն ձմեռով՝ որպէս քրիստոնեան: Երբ մեզ ծաղկում են ասեղով, արիւն դուրս չէ գալիս. երբ մեզ խտաղում էք, մենք չենք ծիծաղում. եթէ մեզ թունաւորէք, չենք մեռնի. և եթէ մեզ կեղեքէք, չպէտք է

վրէժխնդիր լինինք: Եթէ ամեն այլ բանի մէջ ձեզ նման չենք՝ ուրեմն այդ բանի մէջ էլ ձեզ նման կլինինք: Երբ հրէան քրիստոնէին կեղեքում է, ո՞րն է նորա մարդասիրութիւնը. — վրէժխնդրութիւն: Երբ քրիստոնեան կեղեքում է մի հրէայի, քնչ անէ նա՝ եթէ կամենայ քրիստոնէի օրինակին հետեւել, — վրէժ: Այն չարութիւնը որ դուք ինձ սովորացնում էք՝ ես էլ հէնց նոյնն եմ գործ դնելու: Հողը գլխիս, եթէ վարժապետիցս անց չկենամ:

(Մտնում է մի ծառայ):

ԾԱՌԱՅ. Պարոններ, իմ տէր Անտոնիօն իր տանն է, և ցանկանում է ձեզ երկուսիդ հետ խօսել:

ՍԱԼԱՐԻՆՕ. Մենք էլ ամեն տեղ նրան էինք փնտռում:

ՍՈԼԱՆՆՕ. Ահա գալիս է նոյն ցեղից մի այլ մարդ. անկարելի է մի երրորդ զուգակից գտնել, եթէ միայն սատանան ինքն էլ հրեայ չդառնայ:

(Սոլանիօ, Սալարինօ եւ ծառան դուրս են գնում):

(Մտնում է Տիւբալ):

ՇԱՅԼՕԿ. Ի՞նչ կայ, Տիւբալ, քնչ լուր ձենովայից. գտե՛լ ես իմ աղջկաս:

ՏԻՒԲԱԼ. Ես շատ տեղեր գնացի, ուր նորա մասին տեղեկութիւն տուին ինձ, բայց չկարողացայ նրան գտնել:

ՇԱՅԼՕԿ. Բահ, բահ, բահ, բահ. աղամանդս գնաց. Թրանկֆուրտում երկու հազար դուկատով էի գնել: Մինչև այժմ անէծք չէր իջած մեր ազգի գլխին. ես մինչև այժմ անէծք չէի զգացել. — երկու հազար դուկատ միայն աղամանդը. և դեռ ուրիշ թանկագին, անգին գոհարներ: Երանի՜ թէ աղջիկս ոտքերիս առաջ մեռած լինէր, և այդ գոհարները՝ նորա ականջին լինէին. երանի՜ թէ ոտքերիս առաջ պատանած լինէր, և ոսկիներս նորա դագաղի մէջ լինէին: Ոչ մի լուր չկայ նորանից. ոչքնչ. և չգիտեմ որքան էլ ծախք է եղել խուզարկութեանց համար. վահ, վնաս վնասի վերայ. գողը այս ինչքան տարաւ, և այս ինչքան էլ գնաց գողին գտնելու համար. և ոչ մի գոհացում, ոչ մի վրէժ:

Մէջ, ձախորդութիւն չմնաց, որ գլխիս չգայ. հառաչներ չկան, որ իմ կրծքից դուրս չելնեն. արցունքներ չկան, որ ես չթափեմ:

ՏԻՆՔԱՆ. Ուրիշ մարդիկ էլ կան, որ տարաբախտ են. Անտոնիօն, ինչպէս լսում եմ, Ձենովայում...

ՇԱՅԼՈԿ. Ի՞նչ, ի՞նչ, ի՞նչ. տարաբախտ, տարաբախտ:

ՏԻՆՔԱՆ. Մի նաւ է կորցրել, որ Տրիպոլիսից էր գալիս:

ՇԱՅԼՈԿ. Փառք Աստուծոյ, փառք Աստուծոյ: Զգմարիտ է, ճշմարիտ է:

ՏԻՆՔԱՆ. Ես խօսեցի մի քանի նաւատիրների հետ, որոնք նաւաբեկումից ազատուել էին:

ՇԱՅԼՈԿ. Շնորհակալ եմ, իմ բարի Տիւբալ. լաւ լուր ասացիր, լաւ լուր. հա, հա, որտեղ. Ձենովայում:

ՏԻՆՔԱՆ. Ես լսեցի որ ձեր աղջիկը Ձենովայի մէջ մի գիշերուայ ընթացքում ծախսել է ութսուն դուկատ:

ՇԱՅԼՈԿ. Ինչոյն խրեցիր սրտիս մէջ. ես էլ չեմ տեսնի իմ ոսկին. ութսուն դուկատ մէկ նիստի մէջ. ութսուն դուկատ:

ՏԻՆՔԱՆ. Ինչ հետ Վենետիկ եկան Անտոնիօյի մի քանի պարտատէրերը. նոքա երգում էին, որ Անտոնիօն ոչ մի ճար չունի՝ բացի սնանկանալուց:

ՇԱՅԼՈԿ. Շատ ուրախ եմ. ես նրան կտանջեմ, ես նրան կչարչարեմ: Շատ ուրախ եմ:

ՏԻՆՔԱՆ. Նորանցից մէկը ինչ մի մատանի ցոյց տուաւ, որ նա ստացել էր ձեր աղջկանից մի կապկի փոխարէն:

ՇԱՅԼՈԿ. Վայ գայ գլխին. դու ինչ չարչարում ես, Տիւբալ. դա իմ փերուզան էր. ես այն ստացել էի Լիպիցի, երբ ղեռ ամուրի էի: Ես այդ մատանին չէի տալ մի ամբողջ անտառ կապիկների փոխարէն:

ՏԻՆՔԱՆ. Բայց անկասկած Անտոնիօն սնանկացել է:

ՇԱՅԼՈԿ. Այո, ճիշտ է, շատ ճիշտ է: Գնա Տիւբալ, գնա ինչ համար մի պաշտօնակալ վարձիր. տասն և հինգ օր ժամանակից առաջ խօսիր նորա հետ. եթէ նա չկարո-

ղանայ դրամը վճարել՝ ես ուզում եմ նորա սիրտը կտրել հանել. որովհետեւ եթէ նա Վենետիկում չլինի՝ այն ժամանակ ինչպէս ուզեմ՝ այնպէս առևտուր կանեմ: Գնա, Տիւբալ, և եկ մեր սինագոգում գտիր ինչ. գնա, բարի Տիւբալ. մեր սինագոգում, Տիւբալ:

(Դուրս են գնում):

Տ Ե Ս Ս Ր Ա Ն Բ.

Բելմոնտ. մի սենեակ Պորցիայի տանը.

Մտնում են ԲԱՍՍԱՆԻՕ, ՊՈՐՑԻԱ, ԳՐԱՑԻԱՆՕ, ՆԵՐԻՍՍԱ և սպասաւորներ. արկղերը դրուած են դուրս:

ՊՈՐՑԻԱ.

Աղաչում եմ ձեզ, յետաձգեցէք,

Եւ ըստանեցէք մէկ կամ երկու օր

Նախ քան ձեռք զարկէք վիճակախողին.

Եթէ վրիպուէք՝ ձեր ընկերութիւնն

Ինչնից կըխլուի, ուրեմըն քիչ էլ

Յետաձգեցէք: Մի բան կայ իմ մէջ,

Որ ինչ ասում է. (թէն սէր չէ այդ)

Որ ձեզ կորցրնել չէի կամենայ.

Եւ ինքներդ գիտէք, որ ատելութիւնն

Այդպիսի խորհուրդ չէ տալիս երբէք:

Բայց որպէս զի ինչ դուք լաւ հասկանաք՝

(Թէն աղջիկը չունի այլ լեզու

Բացի իր մըտքից), ես կըբաղձայի

Մի երկու ամիս պահել ձեզ այստեղ՝

Նախ քան ինչ համար վիճակ քաշէիք:

Ես կարող էի ձեզ ուսուցանել

Ուղիղ ընտրութիւն անելու ձևը:
Բայց այդ կըլինէր իմ ուխտըս դըրժել,
Եւ ես ուխտագրուծ երբէք չեմ լինի:
Ուրեմըն, գուցէ դուք սըխալ ընտրէք.
Թէ այդպէս անէք՝ ինձ կըզղջացնէք
Թէ ինչո՞ւ համար ուխտագրուծ չեղայ,
Եւ այդ մի մեղք է: Ա՛խ այդ աչքերը.
Նոքա թովեցին, բաժանեցին ինձ.
Իմ կէսը ձերն է. միւս կէսն էլ ձերն է.
Ես ուզում էի ասել թէ իմն է.
Բայց եթէ իմն է՝ ուրեմըն ձերն է.
Եւ այսպէս ապա բոլորն է ձերը:
Օ՛հ, այս անպիտան ժամանակները
Պատուար են դընում սեպհականողի
Եւ իր ունեցած իրաւունքի մէջ,
Եւ ձերն եմ թէ՛ւ՝ դարձեալ ձերը չեմ.
Եւ, (Աստուած չանէ), թէ այդպէս լինի՝ *)
Բախտը թող դընայ դըժոխք, ոչ թէ ես:
Երկար եմ խօսում. բայց դիտումս այն է
Որ ժամանակը երկարացընեմ,
Ուշացնեմ, հեռացնեմ, և յետաձգեմ
Ձեր ընտրութիւնը:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Թողէք որ ընտրեմ.

Այս վիճակի մէջ լինելն ինձ համար
Սոսկալի տանջանք է:

ՊՈՐՑԻԱ. Տանջանք, Բասսանիօ.

Ապա ուրեմըն խոստովանուեցէք,
Թէ ձեր սիրոյ մէջ թէ՛նչ դաւ կայ խառնած:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Ոչինչ, բայց միայն անվստահութեան
Ահուելի դաւը, որ իմ սըտիս մէջ

*) Եթէ հակառակ իմ կամքիս, որ ուզում եմ ձերը լինել, վիճակը ինձ մի ուրիշին տալ՝ ապա այդ իմ չանցանքը չէ, այլ բախտինը:

Երկիւղ է ձգում, թէ կարժանանամ
Սիրոյ վայելքին: Նոյնչափ կարող է
Խնամութիւն լինել ձեան և կրակի մէջ՝
Որչափ կարող է դաւաճանութեան
Եւ իմ սիրոյ մէջ:

ՊՈՐՑԻԱ. Ա՛հ, վախենում եմ

Որ դուք խօսում էք տանջանքի ներքոյ,
Ուր մարդ ամեն ինչ բըռնի է ասում:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Խոստացէք ինձ կեանք, և ես կընդունեմ

ձշմարտութիւնը ձեզ խոստովանուիլ:

ՊՈՐՑԻԱ. Շատ լաւ, ուրեմըն, խոստովանուեցէք,

Յետոյ ապրեցէք:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Թէ ինձ ասէիք,

«Խոստովանուեցէք, յետոյ սիրեցէք»՝

Դուք խոստովանքիս բոլոր ամփոփումն

Յայտնած կլինէիք: Երջանիկ տանջանք.

Երբ իմ տանջողը սովեցնում է ինձ

Տալ պատասխաններ փրկութեան համար.

Բայց թող ինձ բախտիս և այս արկղերին

ՊՈՐՑԻԱ. Յառաջ ուրեմըն. դորանց մէկի մէջ

Ամփոփուած եմ ես. թէ սիրում էք ինձ՝

Դուք ինձ կըզտնէք: Ուրեմն, Ներիսսա,

Եւ դուք միւսները, հեռու կանգնեցէք:

Թող հընչէ անուշ նըւագածութիւն՝

Երբ նա ընտրում է. որ, եթէ վրիպի՝

Կարապի նըման վախճան ունենայ

Եւ հոգին փրչէ երաժշտութեամբ:

Սակայն որպէս զի այդ նըմանութիւնն

Աւելի ճըշգրիտ, կատարեալ լինի՝

Պէտք է իմ աչքըս մի գետակ դառնայ,

Եւ մի ջըրային մահուան անկողին,

Ուր նա կըմեռնի: Իսկ եթէ շահէ՝

Յայնժամ թէ՛նչ բան է երաժշտութիւնն.

Երաժշտութիւնն լայնժամ այն փողն է,
 Որ հընչում է բարձր՝ երբ հաւատարիմ
 Հըրպատակները գըրլուխ են թեքում
 Մի նորապըսակ արքայի առաջ:
 Դա բոլորովին նըման կըլինի
 Այն քաղցրահընչիւն նըլազածութեան,
 Որ սողոսկում է արեւածագին
 Գէպի երազուն փեսայի ունկերն,
 Կանչելով նըրան դէպի սուրբ պըսակ ¹⁾:
 Նա ճեմում է այժմ ոչ նուազ շուքով,
 Բայց շատ առաւել սիրազեղ սըրտով ²⁾
 Քան թէ Ալկիդէս ³⁾ երիտասարդը,
 Երբ ջընջեց տուրքը մանկամարդներին,
 Որ աղիողորմ հեծեծանքներով
 Տալիս էր Տրովան ծովային հրէշին:
 Ես եմ զոհն այստեղ ⁴⁾ իսկ այն միւսները՝
 Այն հեռուն կանգնած՝ Ռարդանեան կանայք,
 Որ արտասուլաթոր տըրտում դէմքերով
 Եկած են դիտել պայքարի ելքը:
 Քայլիր, Հերկուլէս, ապրիր, ողջ եմ ես:
 — Ա՛խ, ես առաւել սարսափահար եմ
 Կռուին նայելուց, քան թէ դու կռուից:

(Երաժշտութիւն, այն ինչ Բասսանիօն ղննում է արկղերը եւ մտածում):

¹⁾ Մի ակնարկութիւն է սա աչն հին սովորութեան, որ փեսայի ննջարանի առաջ, իր ամուսնութեան առաւօտը, երաժշտութիւն էին նուագում:

Staliwell.

²⁾ Առաւել սիրազեղ սրտով, նորա համար է ասուած, որ Հերկուլէս ազատեց Հեղիոնին, Լաօմէդոնի աղջկան, ոչ թէ ի սէր օրիորդի, այլ այն ձիանց համար որ նորա հայրը խոստացել էր նորան՝ եթէ իր աղջկան ազատէ ծորային հրէշից:

Clarendon.

³⁾ Ալկիդէս, Հերկուլէսի մի այլ մականունն է:

Մ. Թ.

⁴⁾ Այսինքն ես եմ Հեղիոնը, որ պիտի տրուի ծովային հրէշին:

Մ. Թ.

Ե Ր Գ.

1. Սիրոյ ծագումն ուրկից է,
 Ուղեղից, թէ սրտից է.
 Ասա, թնչպէս է ծընւում
 Եւ ինչով է նա սընւում.
 Պատասխան տուր, պատասխան:
 2. Աչքի մէջ է նա ծընւում,
 Հայեացքներով է սընւում.
 Եւ հէնց իւր իսկ որրանում
 Հանգչում է սէրն ու մեռնում:
 Թող հընչեցնենք թաղման զանգ
 Սիրոյ համար, դինգը դանգ:
 Ըսկըսում եմ, դինգը դանգ,
 Հընչիր, զանգակ, դինգը, դանգ:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Արտաքին տեսքը միշտ խաբուսիկ է.
 Աշխարհն անդադար խաբւում է զարդից:
 Օրէնքի առաջ՝ կա՛ր արդեօք մի դատ
 Թէկուզ շատ աղտոտ և շարաւալից,
 Որը հաճելի ձայնի հրապուրով
 Չըվարագուրէ իր տըգեղ տեսքը:
 Նոյնպէս կրօնի մէջ, եղէ՛լ է արդեօք
 Գըժոխքի արժան մի մոլորութիւն,
 Որը մի խոժոռ, խըստամբեր ճակատ
 Չըսըրբագործէ, և չարդարացնէ
 Մի վկայութեամբ, և չըթագընէ
 Կոպիտ ներքինը պերճ զարդարանքով:
 Չըկայ մոլութիւն այնքան ակներև
 Որ չըզարդարէ իր արտաքինը
 Առաքինութեան սրէէ ցոյցով:
 Ո՛րչափ երկչոտներ, որոնց սըտերը

Խարդախ են որպէս աւագեայ սանդուխք *)
 Դարձեալ կըրում են իրանց կըզակին
 Մի Հերկուլէսի կամ սեգ Արէսի
 Արժանի մօրուք. իսկ ներսը փընտուէք՝
 Կաթի պէս ճերմակ է նոցա լեարդը:
 Նոքա կըրում են արութեան ցոյցեր,
 Իրանց ահարկու դարձնելու համար:
 Ակնարկ ձրգեցէք գեղեցկութեան վրայ **).
 Եւ դուք կըտեսնէք որ նա գընուած է
 Զարդարանքների ծանրութեան գընով:
 Այդպէս, բընութեան մէջ մի հըրաշք է այն,
 Որ կանայք որքան ծանր են պճնանքով՝
 Այնքան թեթեւ են բարքով և վարքով:
 Այսպէս, այն գանգուր և օձապըտոյտ
 Ոսկեայ հիւսերը, որոնք հողմի հետ
 Այնքան խօլական պարեր են բռնում,
 Սիրուն համարուած մի կընոջ գլխին՝
 Նոքա, մենք գիտենք, յաճախ օժիտն են
 Մի երկրորդ գլխի. և այն գագաթը,
 Որ նրանց ծնել է՝ արդէն պառկած է
 Գերեզմանի մէջ:
 Այսպէս պըճնանքը պատիր եզերքն է
 Մի վըտանգաւոր և խարդախ ծովի.
 Շըքեղ շըղարշն է, որ քօղարկում է
 Հընդիկ գեղուհու սև կերպարանքը.
 Այն առերևոյթ ճշմարտութիւնն է,
 Որով խորամանկ մեր ժամանակը
 Թակարդ է ձըգում իմաստուններին:
 Ահա թէ ինչո՞ւ, ո՞վ փայլուն ոսկի,

*) Այսինքն տեղի են տալիս այն մարդկանց ոտքի տակ, որոնք
 վատահանում են կանգնել նոցա վրայ: Մ. Թ.

**) Արուեստական գեղեցկութեան վրայ: Մ. Թ.

Կարծըր կերակուր Միդասի *) համար,
 Քեզ չեմ կամենում:
 (Յոյց տալով արծաթէ արկղը).
 Ոչ էլ քեզ, արծաթ,
 Գունատ և նըւատ միջնորդ՝ մարդկանց մէջ:
 Բայց դու, խեղճ կապար. դու, որ աւելի
 Ըսպառնալիք ես, քան թէ մի խոստում՝
 Գունատութիւնըդ գըրաւում է ինձ
 Աւելի՛ քան թէ պերճաբան խօսքեր.
 Ես քեզ եմ ընտրում: Թող հետևանքը
 Յընձութիւն լինի:
 ՊՈՐՑԻԱ. Ա՛խ, ի՞նչպէս բոլոր միւս յուզմունքները
 Թռչում են օդում և անյայտանում.
 Տարակուսալից մըտածութիւններս,
 Աճապարալից յուսահատութիւն,
 Սարսըռուն երկիւղ և նախանձն անարգ,
 Կանանչ աչքերով: — Օ՛հ ուրեմն, ո՞վ սէր,
 Զափաւոր եղիր, հիացքըդ մեղմիր.
 Զափով շող տուր դու քո ցընձութիւնը,
 Եւ նըւագեցրու ծայրայեղութիւնդ.
 Քո օրհնութիւնըդ խիստ շատ եմ ըզգում.
 Քըչացրու նըրան, որ չըխեղդէ ինձ:
 ԱՄՍՍԱՆԻՕ. Այս ի՞նչ եմ գըտնում: (Բանալով կապարեայ արկղը).
 Սիրուն Պորցիայի կենդանագիրը.
 Ո՛ր կիսաստուածն է այսքան մօտեցել
 Նախատիպարին:
 Մի՞թէ շարժւում են նորա աչքերը.
 Թէ սևեռուելով իմ բիբերիս վրայ,

*) Միդաս Փռիգիայի թագաւորն էր. նա Բաքոսից աչն չնորհն
 ստացաւ, որ ինչ բանի որ ձեռք զարկէ՝ ոսկու փոխարկուի. ալդ
 պատճառով քիչ էր մնացել որ քաղցածութիւնից մեռնէր, որովհե-
 տեւ ամեն անունդ անգամ, որին զպչում էր՝ ոսկու էր փոխարկւում.
 Մ. Թ.

Շարժուն են թըլուծւոյն: Բաց են շըրթունքը
 Եւ բաժանուած են մեղրածոր շընչով:
 Երբէք այսպիսի մի անուշ պատենշ
 Չէ զատել երկու այսքան անուշիկ
 Բարեկամների. նորա հերքի մէջ
 Նըկարչի ձեռքը մի սարդ է դարձել,
 Եւ նա հիւսել է ոսկեգոյն մի ծամ՝
 Ուր մարդկանց սըրտերն ընկնում են թակարդ
 Աւելի արագ՝ քան մըժղուկները
 Սարդի ոստայնում: Իսկ այս աչքերը.
 Ինչպէս է տեսել, որ նըկարել է:
 Երբ միայն մէկը աւարտել է նա,
 Այդ միակ աչքը կարծեմ այնքան ոյժ
 Պէտք է ունենար՝ որ կըտիրանար
 Նըկարչի երկու ապշած աչքերին
 Եւ անդուգակից կըմընար ինքը:
 Բայց տես, որքան որ իմ խեղճ գովեստը
 Մի անարգանք է նորա ըստուերին՝
 (Նըրսն այնքան ցած գընահատելով),
 Նոյնչափ ըստուերը կաղ է՝ յետամնաց
 Իր բընատիպից:—Ահա մականգիրն,
 Բախտիս վըճիւրը և ամփոփումը.
 Դու որ արտաքին տեսքով չընտրեցիր՝
 Բախտըդ բարի է, ընտրութիւնըդ լաւ.
 Դո՛ւ նղիր ուրեմն. այլ բան մի՛ խնդրեր,
 Երբ այսպիսի բախտ քեզ վիճակ ելաւ:
 Եթէ գո՛ւ ես դու այս բախտով անգին
 Եւ երջանիկ ես այս երանութեամբ՝
 Դարձիր, համըրդ տուր սիրածդ էակին,
 Տէր նղիր նորան բախտաւորութեամբ:
 Գեղեցիկ գըրուած. — չըքնաղ օրիորդ,
 Եթէ թո՛ւլ կըտաք.

(Համբուրում է նրան):

Այս հրովարտակով
 Գալիս եմ ես այժմ տալ և ըստանալ:
 Երբ որ մըրցում են երկու թեկնածու
 Եւ մի մըրցանակ պէտք է ըստանան,
 Մէկը լսելով ծափահարութիւն
 Եւ միահամուռ կեցցէներ ձայն՝
 Տեսնում է թէ ինքն արժանացել է
 Մարդկանց հաճութեան. բայց դեռ շըփոթուած,
 Աչքերն ոլորուն, կասկածի մէջ է,
 Թէ այդ կեցցէներն իրանն են թէ ոչ:
 Այսպէս, երիցըս դեղանի տիկին,
 Ահա կանգնած եմ և ես ձեր հանդէպ,
 Երկմիտ, թէ արդեօք տեսածըս ճիշդ է.
 Մինչև ինքներըդ կընքէք, հաստատէք,
 Եւ վաւերացնէք:
 ՊՈՐՑԻՆ. Սինիօր Բաստանիօ,
 Դուք ինձ տեսնում էք ճիշդ ինչպէս որ եմ.
 Ես լոկ ինձ համար չէի կամենայ
 Փառասէր լինել բողձանքներիս մէջ,
 Եւ իմ եղածից բարձրին նըկըրտել.
 Սակայն ձեզ համար ես կըբողձայի
 Որ քըսան անգամ եռապատկէի
 Իմ արժանիքը, և հազար անգամ
 Աւելի չըքնաղ կուզէի լինել,
 Տասն հազար անգամ աւելի հարուստ:
 Եւ ձեր յարգանքին միայն արժանի
 Լինելու համար՝ կըկամենայի
 Առաքինութեամբ և գեղեցկութեամբ,
 Բարեկամներով և հարըստութեամբ
 Ամեն հաշուից դուրս օժտուած լինել:
 Բայց իմ եղածիս համագումարը
 Չընչին գումար է, որ ամբողջն հաշուած՝
 Նըշանակում է մի անուս աղջիկ,

Անվարժ և անփորձ, երջանիկ նրանով,
 Որ դեռահաս է և սովորելու
 ժամանակ ունի. և երջանկագոյն՝
 Որ նա չէ ծրնուել այնքան բըլթամիտ՝
 Որ սովորելու անկարող լինի.
 Բայց ամենից շատ, երջանիկ նրանով՝
 Որ նա կարող է իր հեզ բընոյթը
 Ձեր ձեռքը յանձնել, որ ուղղէք նրան
 Որպէս նորա տէր, և կառավարել
 Որպէս թագաւոր: Այսուհետ անձրս
 Եւ բոլոր, ինչ որ ինձ է պատկանում՝
 Ձեզ է փոխանցուած. ցարդ՝ ես տէր էի
 Այս հոյակապ տան, այս ծառաներիս,
 Եւ իմ անձիս վրայ ազատ թագուհի.
 Իսկ արդ, այս տունը, այս ծառաները
 Եւ այս իմ անձը ձերն են, ո՞վ իմ տէր:
 — Տալիս եմ դորանք այս մատանիով,
 Որ եթէ երբէք հեռացնէք ձեզնից,
 Կորցընէք, կամ տաք՝ դա կըզուշակէ
 Ձեր սիրոյ մահը, և ինձ թոյլ կըտայ
 Ձեզ ամբաստանել:

ԲԱՍՍԱՆԻՈ.

Ազնիւ օրիորդ,
 Դուք ինձ զըրկեցիք ամենայն խօսքից.
 Արիւնքս միայն՝ երակներիս մէջ՝
 Խօսում է ձեզ հետ. և իմ հոգուս մէջ
 Կայ մի այնպիսի խառնաշփոթութիւն,
 Որպիսին սիրուած մի թագաւորի
 Գեղեցիկ խօսած մի ճառից յետոյ
 Տիրում է մի խուռն և ըսքանչացած
 Ամբոխի վերայ, ուր ամենայն ինչ
 Միմեանց կըցուելով՝ քոսս են կազմում,
 Քոսս ցընծութեան թէ արտայայտուած,
 Թէ չարտայայտուած...

Երբ այս մատանին այս մատից դուրս գայ՝
 Յայնժամ և կեանքը դուրս կըգայ ինձնից,
 Եւ այն ժամանակ ասա համարձակ.
 Բասսանիօն մեռաւ:

ՆԵՐԻՍՍԱ.

Սինիօր և տիկին,
 Այժըմ մեր հերթն է, մեր, որ տեսնում ենք
 Մեր փափաքների իրագործումը,
 Որ աղաղակենք «Ուրախութիւն ձեզ.
 «Ուրախութիւն ձեզ, սինիօր և տիկին»:

ԳՐԱՑԻԱՆՈ.

Սինիօր Բասսանիօ և ազնիւ տիկին,
 Ես ձեզ մաղթում եմ ամեն ցընծութիւն
 Ըստ ձեր ցանկութեան. քանզի վրստահ եմ
 Որ ձեր իղձերը ինձ հակառակ չեն.
 Եւ երբ դուք տօնէք ձեր սիրոյ ուխտը՝
 Ձեզնից խընդրում եմ, որ ինձ էլ թոյլ տաք
 Միւսնոյն առթիւ ամուսնանալու:

ԲԱՍՍԱՆԻՈ.

Իմ բոլոր սըրտով, եթէ կարող ես
 Քեզ մի կին գըտնել:

ԳՐԱՑԻԱՆՈ.

Շընորհակալ եմ.
 Դուք ինձ շնորհել էք արգէն իմ հարսը.
 Իմ աչքերս գիտեն նոյնչափ շուտ տեսնել՝
 Որչափ որ ձերը. դուք տիկնոջ տեսաք,
 Ես ըսպասուհուն. դուք էլ սիրեցիք,
 Ես էլ սիրեցի. յապաղումները
 Ձեն ինձ հաճելի, որչափ չեն և ձեզ.
 Ձեր բախտը կախ էր այն արկղիկներից,
 Իմս էլ նոյնպէս էր, ինչպէս երևաց:
 Ես այնքան սաստիկ սիրախօսեցի՝
 Մինչև քրտնեցայ, այնքան կըրկնեցի
 Սիրոյ երդումներ՝ որ քիմքս ցամքեց.
 Վերջ ամենայնի այս գեղեցկուհուց
 Ես խոստում առի (եթէ խոստումը
 Տևական բան է), որ նա սիրէ ինձ,

Պայմանով միայն, որ բախտ ունենաք
Նորա տիրուհու սէրն ըստանալու:
ՊՈՐՑԻԱ. ձիշդ է, ներիսսա:
ՆԵՐԻՍՍԱ.

Սյո՛, օրհորդ.
Միայն եթէ տաք ձեր հաճութիւնը:
ԲԱՍՍԱՆԻՈ. Իսկ դուք, Գրացիանո՛, անկեղծ էք խօսում:
ԳՐԱՑԻԱՆՈ. Սյո՛, ճշմարիտ:
ԲԱՍՍԱՆԻՈ.

Մեր հարսանիքին
Պատիւ կըլինի ձեր ամուսնութիւնն:
ԳՐԱՑԻԱՆՈ. (Ներիսսային) Մենք սորանց հետ գրազ կը
գանք. ով որ առաջ տղայ ունենայ՝ հազար դուկատ առնէ
միւսից *):— Բայց այս ո՞վ է գալիս. Լորէնցոն, և իր հե-
թանոսուհին. քնչ. և իմ հին Վենետիկցի բարեկամ Սո-
լանիոն:

(Մտնում են Լորէնցո, Ջէսիկա և Սոլանիո):

ԲԱՍՍԱՆԻՈ. Բարե՛, Լորէնցո, բարե՛, Սոլանիո,
Եթէ այստեղի նոր իրաւունքըս
Ինձ թոյլ է տալիս ձեր գալուստն այստեղ
Շնորհաւորելու:— Անուշիկ Պորցիա,
Ձեր թոյլտրութեամբ՝ իմ հալընակից
Նաև սըրտակից բարեկամներիս
Ես պէտք է ասեմ. «բարով էք եկել»:
Նոյնպէս էլ և ես. բարով էք եկել:
Ես շնորհապարտ եմ ձեր ազնւութեան:
— Գալով ինձ, սինիօր, մըտադիր չէի
Ձեզ մօտ հիւր գալու. բայց ճանապարհին
Ես հանդիպեցայ մեր Սոլանիօյին,
Եւ այնքան սաստիկ ըստիպեց նա ինձ
Իր հետ այստեղ գալ, որ ես բացասել
Չըկարողացայ:

ՍՈԼԱՆԻՈ. ձիշդ է, ազնիւ տէր. ես եմ ըստիպել.

*) Այստեղ դուրս է թողուած մի անթարգմանելի և ոչ շատ
պատշաճ սրբաբոսութիւն:
Մ. Թ.

Եւ դորա համար պատճառ ունէի:
Սինիօր Անտոնիօն ձեզ ողջունում է:
(Մի նամակ է տալիս Բասսանիօյին):
ԲԱՍՍԱՆԻՈ. Նախ քան թէ բանամ ես այս նամակը՝
Խընդրեմ ասէք ինձ, քնչպէս է արդեօք
Իմ բարեկամըս:
ՍՈԼԱՆԻՈ. Հիւանդ չէ, սինիօր՝ եթէ ոչ հոգով.
Եւ ոչ էլ առողջ՝ եթէ ոչ հոգով *):
Նորա նամակը ձեզ լուր կըլայտնէ
Նորա վիճակը:
(Բաց է անում նամակը):

ԳՐԱՑԻԱՆՈ. Արի, ներիսսա,
Շոյիր, փայփայիր այս օտարուհուն
Եւ բարի գալուստ մտղթիր դու նորան.
Ձեռքըդ, Սոլանիօ, քնչ լուր Վենետիկց.
Ի՞նչպէս է արդեօք այն արքայական
Վաճառականը **), բարի Անտոնիօն.
Գիտեմ շատ ուրախ լինելու է նա՝
Երբ լուրը լըսէ մեր յաջողութեան:
Մենք ենք Յասոներ, և ոսկի գեղմը
Մենք ենք ձեռք բերել ***):
Նազար երանի՛
Թէ ձեռք բերէիք այն ոսկի գեղմը՝
Որ նա կորցրել է:
Շատ տըխուր գոյժեր
Գըրուած են տնչուշտ այդ նամակի մէջ,

*) Ոչ էլ առողջ է, եթէ ոչ այն քաջալիրութեամբ, որ պէտք է
ստանալ իր հոգեկան կորովից: Eccles.

**) «Արքայական վաճառական» միջին դարերի մէջ նշանակում
էր այն վաճառականը, որ թագաւորի հաշուին գործառնութիւններ
էր անում: Stunter.

***) Այսինքն Անտոնիօն իր նաւերով ոսկի գեղմը ձեռք չէ բե-
րել, այլ մենք ենք Յասոնը, որ այստեղ մեր ուզածը ձեռք ենք
բերել: Douce.

Որ Բասսանիօյի թըշերն այս կերպով
Գունաթափւում են. մի լաւ բարեկամ
Մեռած է գուցէ. այլապէս, ոչինչ
Ձէր կարող այսքան դէմքըն այլայլել
Մի կորովասիրտ ինքնագուսպ մարդու:
Ի՛նչ. աւելի՞ վատ, և աւելի՞ վատ.
Թոյլ տըւէք, Բասսանիօ. ես էլ ձեր կէսն եմ,
Եւ պէտք է լըրիւ կէսն էլ ինձ հասնի
Այն ամեն բանի՝ ինչ որ այս թուղթը
Բերեց ձեզ համար:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ.

Ո՛վ անուշ Պորցիա,
Այստեղ կան խօսքեր այնքան բօթաբեր՝
Որպիսին երբէք չէ եղծել մի թուղթ:
Ձըքնաղ օրիորդ, երբոր սըրտիս սէրն
Առաջին անգամ ես ձեզ յայտնեցի՝
Առանց ծածկելու ձեզ իմաց տըւի,
Որ իմ մի միակ հարըստութիւնըս
Երակներիս մէջ վազողն է միայն,
Այն է, որ ունիմ մի ազնիւ ծագում:
Ես այդ ժամանակ ճիշդը խօսեցի.
Բայց, այսու հանդերձ, սիրուն օրիորդ,
Ես ինձ առ ոչինչ գընահատելով՝
Դարձեալ կըտեսնէք թէ ի՛նչ աստիճան
Սընապարծ էի: Ես ձեզ ասացի
Թէ ոչինչ չունիմ. պէտք է ասէի,
Թէ ոչընչից էլ դեռ պակաս ունիմ:
Ես ինձ գրաւ դըրի բարեկամիս մօտ,
Եւ գըրաւ դըրի այդ բարեկամիս
Ամենից անհաշտ իր թըշնամու մօտ՝
Որ կարողացայ մի քիչ գրամ գըտնել:
Ահա մի նամակ, տիկին. այս թուղթը
Իմ բարեկամիս մարմինն է կարծես,
Եւ ամեն մի բառ՝ լայն-բերան մի վէրք,

Ուսկից հօսում է արիւնն իր կեանքի:
Սակայն, Սոլանիօ, ճըշմարիտ է այս.
Արդեօք ամեն ինչ որ ձեռնարկել էր
Անյաջող եղաւ. ոչինչ հետ չեկաւ
Ոչ Տրիպոլիից, ոչ Մեքսիկոյից,
Ոչ Անգլիայից, ոչ Լիսաբոնից,
Ոչ Բէրլէրիայից, ոչ Հնդկաստանից.
Արդեօք ո՛չ մի նաւ խոյս տալ չըկարաց
Այն սընանկաբեր քարաժայռերից:

ՍՈԼԱՆԻՕ.

Ոչ մէկը, տէր իմ. բայց եթէ այսօր
Հրէայի պարտքը լետ տալու համար
Դրամ էլ ունենար՝ հրէան չէր առնի:
Երբէք չեմ տեսել ես մի արարած
Մարդկային դէմքով՝ որ այդ աստիճան
Անյազ տենջանքով հետամուտ լինէր
Մարդու կործանման: Յերեկ ու գիշեր
Մի լոպէ դուքսին դադար չէ տալիս.
Եւ, ասում է նա, եթէ զըլանաք
Իրաւունք տալ ինձ՝ եղծած կըլինիք
Հանրապետութեան ազատութիւնը:
Քսան վաճառական, և դուքսն էլ անձամբ,
Բոլոր մեծաշուք աւագների *) հետ,
Ամեն ջանք արին համոզելու նրան,
Ոչ ոք չըկարաց նրան կասեցնել
Իր չար պահանջից: Նա միշտ գոչում է.
«Տուգանք, պարտաթուղթ, արգաւրդատաստան»:
Երբ ես տակաւին նորա մօտն էի՝
Լըսեցի որ նա երդում էր անում
Իր Քուշ և Տիւբալ **) տոհմակիցներին,

ՋէՍԻԿԱ.

*) „Magnificoes“ այն տիտղոսն է, որ տալիս էին վենետիկ
առաջնակարգ մարդկանց, և մենք թարգմանեցինք «Աւագ» բառով:

**) Քուշ և Տիւբալ հրէական անուններ են. տես Մանդոց գիրք
զլ. Ժ. համար 2 և 6.

Թէ ես աւելի ուրախ կըլինիմ
Այն Անտոնիոյի միտը ըստանալ՝
Քան թէ գումարի քըսան անգամը.
Եւ վրստահ եմ, տէր, որ եթէ օրէնքն,
Իշխանութիւնը և զատորանը
Չարգելեն նորան՝ խեղճ Անտոնիոյի
Բանը շատ վատ է:

ՊՈՐՑԻԱ (Բասսանիոյին). Եւ ձեր սիրելի բարեկամն է այդ:

Որ այսպէս սաստիկ վրտանգի մէջ է:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Իմ ամենից սերտ բարեկամս է նա,
Ամենաբարի, անձանձիր մարդն է,
Եւ միշտ տրամադիր բարիք գործելու.
Մի մարդ, որի մէջ այնպէս փայլում է
Հին հռովմայեցու պատուազգացութիւնն՝
Որպէս ոչ մի այլ շքնաւորի մէջ
Ողջ Իտալիայում:

ՊՈՐՑԻԱ. Բայց որքան գումար պէտք է հրէային:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Երեք հազար դուկատ, ի փոխարէն իմ:

ՊՈՐՑԻԱ. Ի՞նչ, այդքան միայն. վեց հազար տըւէք:

Եւ ոչընչացրէք նորա մուրհակը.

Կըրկնապատկեցէք վեց հազար ոսկին,

Եւ ապատկեցէք, միայն մի թոյլ տաք

Որ այդքան ազնիւ մի բարեկամի

Մէկ մազը կորչի՝ Բասսանիոյի

Սըխալման համար: Բայց նախ և առաջ՝

Եկեղեցի գնանք. անուանեցէք ինձ

Ձեր կողակիցը. և յետոյ իսկոյն

Ճանապարհուեցէք դէպի Վենետիկ

Ձեր այդ սիրելի բարեկամի մօտ:

Քանզի դուք երբէք անհանգիստ հոգւով

Չըպէտք է ննջէք Պորցիայի կողքին,

Եւ այնքան ոսկի պէտք է վեր առնէք՝

Որ կարողանաք այդ չընչին պարտքի

Քըսան անգամը վճարել նորան:

Իսկ երբ վրճարէք՝ այնուհետ կառնէք

Ձեր բարեկամին, կըբերէք այստեղ.

Եւ, ըսպասելով, ես և Ներիսսան,

Իմ ըսպասուհիս, կապրենք միասին,

Որպէս երկու կոյս և երկու այրի:

Դէհ, եկէք գընանք, դուք պէտք է մեկնէք

Միւսնոյն օրը որ կամուսնանաք:

Այժմ ձեր բոլոր բարեկամներին

Լաւ ընդունեցէք. ուրախ ձեացէք:

Արդ որ գընուած էք այսքան թանկ գընով՝

Պէտք է ես էլ ձեզ իբրեւ թանկ սիրեմ.

Բայց կարգացէք ինձ ձեր բարեկամի

Գըրած նամակը:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ (կարդալով). Սիրելի Բասսանիօ. իմ բոլոր նաւերը ոչնչացան. պարտատէրներս անգուծ են դառնում. հարստութիւնս շատ շնչին է. հրէային տուած մուրհակս անվճար է մնացած. եւ քանի որ, այդ պարտքը վճարելով, ես կենդանի չեմ մնայ՝ ուրեմն իմ եւ ձեր մէջ եղած բոլոր հաշիւները վերջացած են, միայն թէ կարողանամ մեռելուց առաջ տեսնել ձեզ. բայց դարձեալ դուք այնպէս արէք՝ ինչպէս ձեզ հաճոյ է. եթէ ձեր բարեկամութիւնը ձեզ չէ ստիպում գալ՝ թող իմ նամակը ձեզ չստիպէ:

ՊՈՐՑԻԱ. Ախ, իմ սիրական, գործըդ աւարտիր

Եւ իսկոյն մեկնիր:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Քանի որ դուք ինձ

Հրաման էք տալիս իսկոյն մեկնելու՝

Պէտք է ըշտապեմ. բայց մինչև յետ գամ,

Ոչ մի անկողին չէ կարող երբէք

Յապաղեցնել ինձ, և ոչ մի հանգիստ

Չէ կարող մեր մէջ խօսքըդ տ լինել:

(Ինքս են գնում)

Տ Ե Ս Ա Ր Ա Ն Գ.

Մտնում են ՇԱՅԼՈԿ, ՍՈՒԱՆԻՕ, ԱՆՏՈՆԻՕ և բանտապահը.

ՇԱՅԼՈԿ. Բանտապահ, նայիր, լաւ հըսկիր վերան.
Ինչ հետ մի խօսիր գըթութեան մասին.
Սա այն իմարն է, որ ձըրիապէս
Իրամ էր փոխ տալիս: Բանտապահ, արթուն:
ԱՆՏՈՆԻՕ. Բայց մէկ լըսիր ինչ, ո՞վ բարի Շայլոկ:
ՇԱՅԼՈԿ. Ես պահանջում եմ մուրհակըս միայն.
Չըպէտք է խօսես իմ մուրհակի դէմ:
Երդամբ երդուել եմ որ պէտք է առնեմ՝
Ինչ որ գըրուած է իմ մուրհակիս մէջ:
Դու սովոր էիր առանց պատճառի
Ինչ շուն անուանել. հիմա որ շուն եմ՝
Ապա ըզգոյշ կաց իմ ժանիքներից:
Դուքսը կըտայ ինչ իմ իրաւունքը:
Ես զարմանում եմ, ո՞վ չար բանտապահ,
Որ այդ աստիճան դու անխելք մարդ ես,
Որ նորա խօսքով նորա հետ բանտից
Ելնում շրջում ես:
ԱՆՏՈՆԻՕ. Խընդրեմ, լըսիր ինչ:
ՇԱՅԼՈԿ. Ես իմ մուրհակըս պէտք է ըստանամ.
Իսկ քո խօսքերըդ լըսել չեմ ուզում.
Ես պահանջում եմ մուրհակըս միայն,
Ուրեմն այսուհետ ինչ հետ մի խօսիր.
Ոչ, ես չեմ լինի փափկասիրտ և կոյր
Այն տխմարներից, որոնք շարժելով
Իրանց գըլուխը, և ամոքուելով
Եւ հառաչելով՝ տեղի են տալիս

Քրիստոնեաների թախանձանքներին:
Մի հետևիր ինչ. խօսել պէտք չէ ինչ.
Ես իմ մուրհակըս պէտք է ըստանամ:
ՍՈՒԱՆԻՕ. Երբէք այդպիսի անողորմ մի շուն
Դեռ չէ բընակուած ադամորդու հետ:
ԱՆՏՈՆԻՕ. Թողէք այդ մարդուն. էլ չեմ կամենում
Ձուր աղերսանքով հետեւել նորան.
Նա կեանքս է ուզում, և գիտեմ ինչո՞ւ.
Շատ անգամ նորա պարտապաններին,
Որոնք եկել են և ինչ թախանձել՝
Ես ազատել եմ նորա ճիրանից.
Եւ այդ պատճառով ատում է նա ինչ:
ՍՈՒԱՆԻՕ. Ես կասկած չունիմ որ դուքսը երբէք
ԱՆՏՈՆԻՕ. Չի վաւերացնի դըրուած պայմանը:
Դուքսը չէ կարող օրէնքը լուծել.
Եթէ նա ժըխտէ այն իրաւունքը,
Որ վայելում են օտար երկրացիք
Մեր մօտ, Վենետիկում՝ տպա պետութեան
Արդարութիւնը եղծած կըլինի.
Քանզի քաղաքի բոլոր վաստակը
Եւ առեւտուրը այժմ կախուած են
Օտար ազգերից: Ուրեմն, գընանք.
Այս իմ վըշտերը և կորուստները
Ինչ այնպէս սաստիկ հիւժեւ մաշել են՝
Որ մի ֆունտ միս էլ գուցէ չունենամ
Որ վաղն արիւննուշտ իմ պարտաւիրոջ
Պարտքըս վըճարեմ:— Գընանք, բանտապահ.
Դու աղօթք արա որ Բասսանիօն գայ,
Եւ տեսնէ ինչպէս ես նորա պարտքը
Հատուցանում եմ. մնացորդը փոյթ չէ:
(Դուրս են գնում).

ՏԵՍԱՐԱՆ Պ.

Մտնում են ՊՈՐՑԻԱ, ՆԵՐԻՍՍԱ, ԼՈՐԷՆՑՈ, ԶԵՍԻԿԱ և ԲԱԼ-
ԹԱԶԱՐ.

ԼՈՐԷՆՑՈ. Տիկին, թոյլ տրւէք ձեր առաջ ասեմ.
Դուք ունիք մի ճիշդ, վրեժ իդէալ
Աստուածանքման բարեկամութեան.
Եւ դորա զօրեղ մի փաստը այն է,
Որ համբերութեամբ գիտէք հանդուրժել
Զեր սիրականի բացակայութեան:
Թէ գիտենայիք, ումն էք ցոյց տալիս
Այդպիսի պատիւ, թէ որչափ ազնիւ
Եւ բարի մարդու օգնում էք այդպէս,
Եւ թէ, իմ տիրոջ և ձեր ամուսնու
Որչափ սրտակից բարեկամն է նա՝
Վրտաճախ եմ, ձեր այս բարեգործութեամբ
Դուք շատ առաւել բերկրանք կը գգայիք՝
Քան ձեր առօրեայ մարդասիրութեամբ:
Երբէք զեռւըս ես չեմ զըղջացել
Որեւէ բարիք անելու համար,
Այժմ էլ չեմ զղջալ: Երկու ընկերներ,
Որոնք սովոր են միասին ապրել,
Ժամանակ անցնել, որոնց հոգիներն
Սովոր են կըրել սիրոյ նոյն լուծը՝
Պէտք է ունենան համակերպութիւն
Դիմագրծերի, բարքի ու ոգու.
Եւ այդ պատճառով ես մըտածում եմ
Որ այդ Անտոնիօն, որ իմ ամուսնիս
Սերտ բարեկամն է՝ պէտք է անպատճառ

Լինի ամուսնիս ճիշդ յար և նըման:
Եթէ այդպէս է, որչափ չընչին է
Իմ արած ծախքը, հոգւոյս նըմանին
Այն դըժոխային անգըլթութիւնից
Փըրկելու համար: Սակայն այս խօսքերս
Աւելի մօտ են ինքնագովութեան.
Թողնենք ուրեմն, և այլ բան լրսենք:
Լորէնցօ, ահա ես ձեզ կարգում եմ
Իմ տանըս տընտես և կառավարիչ,
Մինչև ամուսինս տուն վերադառնալ:
Իսկ ես, ծածկապէս Աստուծոյ առաջ
Ուխտել եմ ապրել, աղօթք անելով՝
Նըւիրողած միայն սուրբ մըտածութեանց,
Ինչ հետ առնելով այս Ներիսսային
Իբր միակ ընկեր, մինչև որ դառնան
Թէ նորա այրը և թէ իմ տէրըս:
Մի երկու մըղոն այստեղից հեռու
Կայ մի մենաստան: Մենք այնտեղ կերթանք
Եւ այնտեղ կապրենք: Աղաչում եմ ձեզ,
Որ դուք չըմերժէք իմ այս հայցուածքը,
Որ առ ձեզ տաճած բարեկամութիւնս
Եւ իմ կարիքը ձեզ ըստիպում են
Անտես չըթողնել:

ԼՈՐԷՆՑՈ. Պատրաստ եմ, տիկին,

Իմ բոլոր սըրտով ձեզ հնազանդելու:
Իմ ծառաներիս արդէն յայտնել եմ
Մըտադրութիւնըս. նոքա պատրաստ են
Այնպէս հնազանդել ձեզ, Զէսիկային՝
Ինչպէս նոյն իսկ ինչ կամ Բասսանիօյին:
Մընացէք բարով, ցընոր տեսութիւն:

ԼՈՐԷՆՑՈ. Թող ուղեկցեն ձեզ երջանիկ ժամեր
Եւ ուրախառիթ մտածութիւններ:

ԶԵՍԻԿԱ. Ես էլ մտղթում եմ ձեր ազնւութեան

Ձեր սրտի բոլոր իղձ ու փափաքը:
 ՊՈՐՑԻԱ. Շնորհակալ եմ ձեզ, և բոլոր սրբապետ
 Ես էլ ձեզ նույնը բարեմաղթում եմ:
 — Մնաս բարով Ձէսիկա: — Իսկ դու, Բալթազար,
 Դու միշտ եղել ես ինձ հաւատարիմ:
 Թող այսուհետ էլ քեզ նույնպէս գրտնեմ:
 Առ այս նամակը. գործ դիր ամեն ճիգ՝
 Որ հնարաւոր է մի մարդու համար,
 Որպէս զի արագ Պատուա հասնես,
 Եւ յանձնես դու այս իմ ազգականիս,
 Որի անունն է դոկտոր Բելարիօ:
 Նա քեզ հագուստներ և թրղթեր կրտայ
 Որ դու կրբերես այնքան ըշտապով՝
 Որքան հընար է երևակայել,
 Դէպ հասարակաց նաւամատոյցը,
 Ուրկից մակոյկով գնում են Վենետիկ:
 Գընա, Ժամանակ մի վատներ խօսքով.
 Ես քեզնից առաջ այնտեղ կըլինիմ:
 ԲԱՆԹԱՋԱՐ. Տիկին, մեկնում եմ ամենայն փութով:
 ՊՈՐՑԻԱ. Եկ, գնանք, Ներիսա. ես մի գործ ունիմ
 Որ դեռ չըգիտես: Մեր ամուսիններն
 Ձեն կարող խորհել, թէ որչափ շուտով
 Կրտեսենք նըրանց:

ՆԵՐԻՍԱ. Իսկ նոքա էլ մեզ

Կարող են տեսնել:

ՊՈՐՑԻԱ. Այո, Ներիսա.

Սակայն այնպիսի հագուստների մէջ,
 Որ կարծելու են թէ մի բան ունինք,
 Որից զուրկ ենք մենք: Ես գրաւ կըդընեմ՝
 Ինչ բանի վերայ որ դու կամենաս,
 Որ երբ այր մարդու ըզգեստներ հագնենք՝
 Քեզնից գեղեցիկ արդայ կըդառնամ,
 Քեզնից աւելի կըտրիչի նըման

Կըկըրեմ կողքից փոքրիկ դաշոյնը.
 Կըխօսեմ անուշ սրբինգի ձայնով,
 Որպէս խօսում է այն պատանեակը,
 Որ ալրութեան մէջ նոր է ոտք դրել.
 Եւ կըփոխարկեմ մանրիկ քայլերըս
 Դէպի առնական մեծ քայլափոխեր:
 Ես միշտ կըխօսեմ մենամարտներից՝
 Որպէս պարծենկոտ մի քաջ պատանի.
 Հնարագիտութեամբ սրտեր կըշինեմ,
 Թէ ինչպէս ազնիւ պատուաւոր տիկնայք
 Ձանք են գործ դրել իմ սէրը շահել,
 Եւ ինձնից մերժուած՝ հիւանդացել են
 Եւ ցաւից մեռել. լաւ. ինչ անէի:
 Այս բոլորից յետ ես ցաւ կըլայտնեմ
 Որ նոցա մահուան պատճառ եմ եղել:
 Քրտան այսպիսի սրտեր կըշինեմ,
 Այնպէս որ մարդիկ երդուեն իմ մասին՝
 Որ մէկ տարի է ինչ վարժարանից
 Ես դուրս եմ եկել: Մըտքիս մէջ ունիմ
 Բիւր չարաճըճի այդ տեսակ խաղեր,
 Որ այդ սընապարծ պատանիներին
 Յարմար կըլինի, և այդ բոլորը
 Պէտք է գործ դընեմ:

Ինչ է. միթէ մենք

ՆԵՐԻՍԱ.

Այլ ենք դառնալու:

ՊՈՐՑԻԱ.

Բահ, ինչ հարց է այդ.

Լաւ է որ այստեղ չար մեկնող չըկար:
 Սակայն եկ գընանք. ես քեզ կըպատմեմ
 Իմ բոլոր հընարքս՝ երբ կառքը նըստենք,
 Որ ահա այնտեղ, այգու դըռան մօտ
 Մեզ ըսպասում է: Ուրեմն ըշտապենք.
 Այսօր քսան մըղոն պէտք է անց կենանք:
 (Դուրս են գնում).

Տ Ե Ս Ա Ր Ա Ն Ե.

Պորոցիայի պարտէզը, Բել՝մինտի մէջ:

Մտնում են ԼԱՆՍԸԼՈ և ԶԷՍԻԿԱ:

ԼԱՆՍԸԼՈ. Այո՛, ճշմարիտ. որովհետեւ, տեսէք, հայրերի մեղքերը պէտք է զաւակները քաւեն. այդ պատճառով, հաւատացնում եմ, որ ձեզ համար երկիւղ եմ կրում. ես միշտ ձեզ հետ անկեղծ եմ եղել և ահա այժմ էլ ես ձեզ յայտնում եմ իմ կարծիքս այդ խնդրի մասին. ուրեմն ձեր սիրտը պի՛նդ պահեցէք. որովհետեւ ես հաստատ գիտեմ որ դուք դատապարտուած էք զԺոխքի. միայն մէկ յոյս կայ, որ կարող է մի քիչ օգուտ տալ. այդ էլ մի տեսակ անհարազատ յոյս է:

ԶԷՍԻԿԱ. Եւ ի՞նչ յոյս է այդ, ասա խնդրեմ:

ԼԱՆՍԸԼՈ. Այն է որ դուք կարող էք մասամբ յուսալ, որ դուք ձեր հօր զաւակը չէք, այսինքն դուք այն հրէայի աղջիկը չէք:

ԶԷՍԻԿԱ. Իրաւ որ անհարազատ յոյս. այդ դէպքումն էլ պէտք է մօրս մեղքերը քաւեմ:

ԼԱՆՍԸԼՈ. Այդ էլ ճիշդ է. ուրեմն վախենում եմ, որ դուք թէ հօր կողմից և թէ մօր կողմից նզովուած լինիք. այսպէս, երբ որ փախչում եմ Սցիլլայից, որ հայրն է, ընկնում եմ Խորիբէայի մէջ, որ ձեր մայրն է. երկու կողմից ձեր բանը բուրդ է:

ԶԷՍԻԿԱ. Գուցէ ամուսնիս ձեռքով փրկուիմ. նա ինչ քրիստոնեայ է դարձրել:

ԼԱՆՍԸԼՈ. Ես իմ հոգիս, շատ վատ է արել. արդէն բա-

ւական շաա քրիստոնեաներ կայինք, այնքան որ հազիւ էինք կարողանում միմեանց հետ սիրով ապրել. այդքան մարդ քրիստոնեայ դարձնել խոզի գինը կբարձրացնէ. երբ որ ամենքս խոզի միս ուտող դառնանք՝ յետոյ որքան փող էլ որ տաք՝ մի շերտ խորոված խոզի ճարպ չէք կարող առնել:

(Մտնում է Լորէնցո).

ԶԷՍԻԿԱ. Լանսըլո, հիմա քո ասածներդ կպատմեմ ամուսնուս. ահա եկաւ:

ԼՈՐԷՆՑՈ. Լանսըլո, ես շուտով կսկսեմ նախանձել քեզ, եթէ այսպէս իմ կնոջս քաշես անկիւնները:

ԶԷՍԻԿԱ. Մի՛, կարիք չունիք վախենալու, Լորէնցո. Լանսըլոն և ես միմեանց հետ վատ ենք. նա առանց այլ և այլի ասում է ինչ, որ երկնքում ինչ համար փրկութիւն չկայ, որովհետեւ ես մի հրէայի աղջիկ եմ. և ասում է որ դուք լաւ անդամ չէք հանրապետութեան, որովհետեւ հրէաներին քրիստոնեայ դարձնելով՝ խոզի միտը թանկացնում էք:

ԼՈՐԷՆՑՈ. Ես աւելի շուտ կարող եմ արդարանալ հանրապետութեան առաջ՝ քան թէ դու, նեղրուհու փորը ուռեցնելուդ համար. այն մաւր աղջիկը յղի է քեզնից, Լանսըլո:

ԼԱՆՍԸԼՈ. Հոգ չէ. ինչ որ կորցրել է առաքինութեան մէջ՝ շահել է իր փորի մէջ:

ԼՈՐԷՆՑՈ. Ինչպէս տմեն տխմար կարող է խաղալ բառերի հետ. կարծեմ շատ չի անցնի՝ սրամտութեան ամենամեծ արժանիքը կլինի լուռութիւնը, և խօսակցութիւնը գովելի կլինի միայն թուրքակաների մէջ: Գնա տուն, այ՛ տղայ, ասա պատրաստ լինին ընթրիքի համար:

ԼԱՆՍԸԼՈ. Նոքա պատրաստ են, տէր իմ, ամենքն էլ ստամոքս ունին:

ԼՈՐԷՆՑՈ. Տէր Աստուած, ինչ սրախօսութեան ետեւից ընկած մարդ ես, ուրեմն ասա՝ ընթրիքը պատրաստեն:

ԼԱՆՍԸԼՈ. Ընթրիքն էլ պատրաստ է. պէտք է ասէիք սփռոցը:

ԼՈՐԷՆՑՈ. Ելի՛ բանակուիւ. մի՛թէ ուզում ես բոլոր

խելքիդ հարստութիւնը մի ընդհանուր մէջ ցոյց տալ. խնդրում եմ պարզ մարդու ասածը պարզ կերպով հասկանաս. գնա ընկերներդ մօտ, ասա սեղանը պատրաստեն, կերակուրները բերեն, մենք էլ գալիս ենք:

ԼԱՆՍԼՈ. Ինչ վերաբերում է սեղանին՝ պարոն, նա կբերուի. ինչ վերաբերում է կերակուրներին՝ նոքա էլ կպատրաստուին, իսկ ինչ վերաբերում է ձեր գալուն՝ պարոն, դա կախուած է ձեր տրամադրութիւնից և բարեհաճութիւնից:

(Լանսլո գնում է):

ԼՈՐԷՆՑՈ. Ա՛խ, դու սիրելի լըջամբտութիւն. Ի՛նչպէս անկապ են նորա խօսքերը: Յիմարագլուխը խելապատակում Տեղաւորել է սուր ականակների Մի ամբողջ բանակ: Ես ճանաչում եմ Շատ խելատակներ, բարձր աստիճանով, Որոնք սորա պէս գրահաւորուած են, Եւ մի բառախաղ ասելու համար՝ Պատրաստ են նիւթը ոտնակոխ անել: Ի՛նչպէս ես, Ջէսիկա: Լաւ հիմա, հոգիս, Ասա կարծիքդ. Ի՛նչպէս ես գրտնում Տէր Բասսանիօյի կրնոյ, Պորցիային:

ՋԵՍԻԿԱ. Բարձր ամեն բռնից: Շատ հարկաւոր է Որ տէր Բասսանիօն պարկեշտ կեանք վարէ, Քանի որ այսպիսի մի երանութիւն Գլտած լինելով իր լըծակցի մէջ՝ Արդէն երկնային երջանկութիւնը Գլտել է այստեղ, այս երկրի վերայ: Սակայն եթէ նա այս աշխարհի մէջ Չըգնահատէ այդ՝ ուրեմն երբեք Արժան չի լինի նորան երկրնքում: Թէ երկու աստուած պայքար դուրս գային Երկնային մրցամարտ, և մըրցանակը

Երկու երկրածին կանայք լինէին, Եւ Պորցիան լինէր զորանցից մէկը՝ Հարկ էր միւսի վրայ մի այլ բան բարդել, Քանի որ աղքատ, կոպիտ աշխարհը Չունի նորա զոյգ և հաւասարը:

ԼՈՐԷՆՑՈ.

Եւ ճիշդ ինչպիսի մի կին է Պորցիան՝ Նոյնպիսի մի այլ ունիս դու իմ մէջ:

ՋԵՍԻԿԱ.

Բա՛հ, դու այդ մասին ի՛նչ պէտք է հարցնես:

ԼՈՐԷՆՑՈ.

Լաւ, կըհարցընեմ. բայց նախ և առաջ Գընանք ընթերցու:

ՋԵՍԻԿԱ.

Ո՛չ, թող գովեմ քեզ՝

Քանի զեռ կուշտ չեմ:

ԼՈՐԷՆՑՈ.

Ո՛չ, աղաչում եմ.

Թող մեր սեղանի զրոյցը լինի այդ.

Եւ այն ժամանակ ինչ որ էլ ասես՝

Կարող եմ մարտել միւս բաների հետ:

ՋԵՍԻԿԱ.

Լաւ, ես քեզ այնտեղ կըգովասանեմ:

(Դուրս են գնում):

ԱՐԱՐՈՒԱԾ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՏԵՍԱՐԱՆ Ա.

Վե՛նե՛տիկ. դատարան.

Մտնում են ԴՈՒԲՍՐ, ԾԵՐԱԿՈՅՏԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐ, ԱՆՏՈՆԻՈ, ԲԱՍ-
ՍԱՆԻՈ, ԳՐԱՅԻԱՆՈ, ՍԱԼԱՐԻՆՈ, ՍՈԼԱՆԻՈ և այլն.

ԴՈՒԲՍ. Արդեօք Անտոնիօն այստեղ է:

ԱՆՏՈՆԻՈ. Պատրաստ,

Եթէ հաճոյ է ձերըզ բարձրութեան:

ԴՈՒԲՍ. Շատ տըխրում եմ ես քո բախտիդ մասին.

Հակառակորդըդ քարեայ մի մարդ է,

Անսիրտ, անողորմ մի թշուառական,

Որ գութ ըզգալու անընդունակ է,

Եւ կարեկցութեան մէկ կաթիլ չունի:

ԱՆՏՈՆԻՈ. Դուքս, ես լըսել եմ որ շատ նեղութիւն

Ըստանձնել էք դուք՝ որ մի քիչ մեղմէք

Նորա անիրաւ պահանջումները:

Բայց երբ որ այսպէս անողոր է նա,

Եւ օրինական մի միջոց չըկայ

Ինչ նորա ռիւից փրկելու համար՝

Ուրեմըն նորա գազանութեանը

Իմ համբերութեամբ պէտք է դիմադրեմ.

Եւ այժմ, հոգեկան մի անդորրութեամբ

Զինուած՝ պատրաստ եմ նորա բռնութեան

Եւ կատաղութեան թափին հանդուրժել:

ԴՈՒԲՍ. Կանչեցէք հրէային այստեղ դատարան:

ՍՈԼԱՆԻՈ. Դրռան առջև է: Ահա ինքն եկաւ:

(Մտնում է Շայլոկ):

ԴՈՒԲՍ. — Տեղ տըւէք. թող գայ կանգնի մեր հանդէպ.

— Շայլոկ, ամեն մարդ այնպէս է կարծում

(Եւ ես էլ նոյնպէս), որ այս չար գործըդ

Պու արարուածի մինչ վերջին ըսպէն

Առաջ կըտանես. յետոյ, կարծում են,

Որ դու ցոյց կըտաս քո խիղճ և գութըդ,

Աւելի օտար և զարմանալի՝

Քան օտարոտի և առերևոյթ

Այդ անգըլթութիւնդ. և այն ժամանակ

Ել չես պահանջի վրճաւ տուգանքը,

Այսինքըն այս խեղճ վաճառականի

Մարմնից մի ֆունտ միս. և դու ոչ միայն

Ձեռք կըվերցընես քո այդ պահանջից,

Այլ և տոգորուած մարդասիրութեամբ՝

Մայր գումարիցն էլ կէսը կըշնորհես,

Եւ դու կընայես գըլթութեան աչքով

Այն բազմապիսի հարուածների վրայ՝

Որոնք վերջերս լախուռն տեղացին

Նորա կըռնակին. նոքա բաւ էին

Մի արքայական վաճառականի

Ցած տապալելու և ընդունակ են

Պըղընձեայ կուրծքեր և քարեայ սըրտեր

Ի գութ շարժելու. դոքա կարող են

Անսիրտ թուրքերին և թաթարներին.

(Որոնք երբեք սովոր չեն եղել

Մարդասիրական պարտականութեանց)

Կարեկից դարձնել: Եւ այժմ, հրէայ,
Ամենքըս քեզնից մի մեղմ պատասխան
Ակրնկալում ենք:
ՇԱՅԼՈՎ. Զերըդ բարձրութեան
Յայտնած եմ արդէն իմ դիտումներս:
Նաեւ երդուել եմ մեր սուրբ շաբաթով՝
Մուրհակիս վրճաւ տուգանքն ըստանալ:
Եթէ մերժէք ինձ իրաւունքս տալ՝
Թող ոչընչանան ձեր օրէնքները
Եւ ձեր քաղաքի ազատութիւնը:
Դուք ինձ կըհարցնէք, թէ ինչո՞ւ համար
Ես նախընտրում եմ մի քաջ լէշի միս՝
Քան երեք հազար դուկատ ըստանալ:
Դորան պատասխան ես չեմ ուզում տալ:
Այլ այսքան կասեմ, որ իմ կամքս է այդ:
Արդեօք բաւական պատասխան է այս:
Դիցուք տանըս մէջ մի մուկ յայտնուի,
Եւ ես ուզեմ տալ տասն հազար դուկատ
Որ դեղեն նըրան. լաւ. բաւական է
Այս պատասխանը: Կան մարդիկ, որոնք
Զեն սիրում տեսնել բաց բերան մի խոզ.
Ոմանք՝ որ եթէ մի կատու տեսնեն,
Կըխելագարուին. կան և ուրիշներ,
Որ եթէ նուագէ մի պարկաբեզու
Նոցա քըթի տակ՝ իրանց մէզն ալ ևս
Բըռնել չեն կարող. քանի որ գգացումն,
Իբր իշխան կըքի՝ նըրան վարում է,
Նայելով թէ ինչ ախորժ է նորան
Եւ ինչ անախորժ:
Բայց այժմ թող գանք ձեր պատասխանին.
Քանի որ չըկայ հաստատ մի պատճառ,
Թէ ինչո՞ւ համար մի մարդ գըզուում է
Բացբերան խոզից, և մի ուրիշը՝

Մի սովորական անվընձա կատուից
Եւ մի այլն՝ ուռած պարկաբեզուից.
Այլ պարտաւորուած պէտք է տեղի տան
Անխուսափելի մի տրկարութեան.
Եւ կեղեքուելով՝ իրանք էլ նոյնպէս
Այլոց կեղեքեն. այդպէս էլ և ես
Զեմ կարող ձեզ տալ մի որոշ պատճառ,
(Ոչ էլ կամք ունիմ)՝ եթէ ոչ միայն
Մի բընածին ոխ, մի ինչ-որ զըզուանք,
Որ ես տածում եմ դէպի Անտոնիօն.
Այդ պատճառով է, որ ես նորա դէմ
Այսպէս վնասաբեր *) մի դատ եմ վարում:
Բաւական է ձեզ այս պատասխանը:
ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Դա պատասխան չէ, ո՞վ անըզգայ մարդ,
Որ արդարացնէ քո անգութ վարքը:
ՇԱՅԼՈՎ. Ես պարտաւոր չեմ քեզ հաճոյանալ
Իմ պատասխանով:
ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Մթթէ պէտք է մեզ
Ըսպանել նըրանց, որոնց չենք սիրում:
ՇԱՅԼՈՎ. Արդեօք ատում ենք մենք այն էակին,
Որին ըսպանել չէինք կամենալ:
ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Անպատճառ ամեն մի վիրաւորանք
Ծընունդ չէ տալիս բուռն ատելութեան:
ՇԱՅԼՈՎ. Մթթէ թոյլ կըտաս, որ երկու անգամ
Օձը քեզ խածնէ:
ԱՆՏՈՆԻՕ. Խընդրեմ, խորհեցէք
Որ դուք վիճում էք մի հրէայի հետ:
Դուք աւելի շուտ կարող էք կանգնել
Ծովի եզերքին, և հրաման անել
Ահեղ կոհակին, որ ցած իջեցնէ
Հանապազօրեայ իր բարձրութիւնը.

*) Մի դատ, որով այսքան դրամական վնաս եմ կրում:

Եւ կամ կարող էք հարցանել գալից,
Թէ ինչո՞ւ համար նա խեղճ ոչխարին
Մայել է տալիս գառան ետեւից.
Հրամայել լերան եղևնիներին՝
Ձըշարժել իրանց բարձր կատարքը
Եւ չըշառաչել, երբ որ կոծուում են
Երկրնքի ահեղ մըրըրիկներից.
Անել ամենից անհընար գործը՝
Քան թէ ամոքել հրէական մի սիրտ,
Որից կարծրը բան թնչ կայ աշխարհում:
Ուրեմն այսուհետ, թախանձում եմ ձեզ,
Ոչինչ այլևս մի առաջարկէք,
Եւ ոչ մի միջոց ի գործ մի դնէք.
Այլ պատշաճ փութով և պարզ ի պարզոյ:
Տըւէք ինձ վըճիռս, իսկ այս հրէային՝
Փափազն իր սըրտի:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ.

Առ քեզ վեց հազար
Քո երեք հազար ոսկուդ փոխարէն:
ՇԱՅԼՈԿ.
Լըսիր, եթէ այդ վեց հազար ոսկուց
Ամեն մի ոսկին վեց բաժին լինէր,
Եւ ամեն բաժին լինէր մի դուկատ՝
Ես չէի առնի, այլ կըպնդէի
Պահանջիս վերայ:

ԴՈՒԴՍ.

Ի՞նչպէս կարող ես.
Գութ աղընկալել՝ երբ ինքը չունիս:
ՇԱՅԼՈԿ.
Ինչո՞ւ վախենամ ես դատաստանից
Երբ չեմ մեղանչած: Դուք ունիք ձեր մէջ
Բաւական թըւով գընուած ըստրուկներ,
Որ ձեր էշերի, ձեր ջորիների
Եւ շըների պէս ծառայեցնում էք
Ցած, ըստըրկական աշխատութեանց մէջ,
Ձէ որ դուք նըրանց փողով գընել էք:
Մթթէ կարող եմ գալ և ասել ձեզ,

Եկէք այդ մարդկանց ազատ դարձըրէք
Եւ ամուսնացրէք ժառանգներիդ հետ.
Ինչո՞ւ բեռան տակ քըրտինք են թափում.
Թողէք որ նոցա անկողիները
Փափկալից լինին ձերինների պէս,
Եւ նոցա քիմքը թող ախորժանայ
Նոյնպէս համադամ կերակուրներով՝
Ինչպէս որ ձերը. բայց դուք ինձ կասէք՝
Այդ ըստրուկները մեզ են պատկանում:
Ես էլ ձեզ նոյնպէս կըպատասխանեմ.
Այն մի ֆոռնտ միսը որ պահանջում եմ՝
Շատ թանկ եմ գընել. ինձ է պատկանում,
Եւ պէտք է առնեմ: Եթէ մերժէք ինձ՝
Թո՛ւհ ձեր օրէնքին. ապա Վենետիկ
Հրովարտակներում գորութիւն չըկայ:
Ես ըստասում եմ իմ պատասխանիս:
Արդեօք տալո՞ւ էք իմ իրաւունքը:
Ես այս ժողովը պէտք է արձակեմ
Իմ իշխանութեամբ, եթէ Բելլարիօն,
Գիտուն գովորը, որին կանչել եմ
Գործը վըճուելու՝ այսօր չըհասնի:
ՍՈՒԱՆԻՕ.

ԴՈՒԴՍ.

Տէր իմ, դուրսը կայ մի պատգամաբեր,
Որ Պաղուայից հէնց նոր տեղ հասաւ,
Եւ նա գովորից նամակ է բերել:
ԴՈՒԴՍ.
Բեր ինձ նամակը. ներս կանչիր նըրան:
ԲԱՍՍԱՆԻՕ.

ՍՈՒԱՆԻՕ.

Սիրտ առ, Անտոնիօ. թնչ է, սիրելիս.
Դեռ յոյս ունեցիր. հրէան կըստանայ
Միսըս, արիւնըս և ոսկորներըս,
Եւ ամենայն ինչ՝ նախ քան ինձ համար
Մի կաթիլ արիւն կաթի քեզանից:

ԴՈՒԴՍ.

Աւաղ, ես հօտի քոսոտ ոչխարն եմ,
Մորթուելու համար ամենից յարմար:
Անգոր պտուղը վաղ է ցած ընկնում.

ԱՆՏՈՆԻՕ.

Միսըս, արիւնըս և ոսկորներըս,
Եւ ամենայն ինչ՝ նախ քան ինձ համար
Մի կաթիլ արիւն կաթի քեզանից:
Աւաղ, ես հօտի քոսոտ ոչխարն եմ,
Մորթուելու համար ամենից յարմար:
Անգոր պտուղը վաղ է ցած ընկնում.

Այդպէս եմ և ես. իսկ դուք, Բասսանիօ,
Աւելի լաւ է որ դուք ողջ մընաք
Եւ զրէք ինձ համար մի տապանադիր:

(Մտնում է Ներիսսա, մի փաստաբանի զրադրի նման հազնուած):

ԴՈՒԴՍ. Պաշտօնային եկաք: Ձեզ Բելլարիօն է

Այստեղ ուղարկել:

ՆԵՐԻՍՍԱ. Այո՛, ազնիւ Դուքս,

Սինիօր Բելլարիօն ձեզ ողջունում է:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. (Շայտկին). Ի՞նչու ես այդպէս եռանդոտ կերպով

Դանակը սըրում *):

ՇԱՅԼՈՎ. Որ այս սընանկից տուգանքը կըտրեմ:

ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Ոչ կօշկիդ տակի, այլ հոգուդ վերայ

Սըրում ես դանակդ, ո՞վ անսիրտ հրէայ.

Բայց ոչ մի մետաղ, դահճի կացինն էլ

Ձէ կարող երբէք այնքան սուր լինել՝

Որչափ սայրասուր քէնը քո սըրտի:

Միթէ չէ՞ կարող ոչ մի թախանձանք

Սիրտը թափանցել:

ՇԱՅԼՈՎ. Ոչ մին, որ խելքը կարենայ ճարել:

ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Նըզովեալ լինիս, ո՞վ անողոր շուն.

Քո կեանքիդ համար արդարութիւնը

Պարսաւելի է **): Քիչ է մընացել,

Որ դու խախտես ինձ իմ հաւատքիս մէջ,

Եւ ինձ կարծել տաս Պիլթագորի հետ,

Թէ գազանների հոգին մըտնում է

Մարդկանց մարմնի մէջ: Քո այդ շուն հոգիդ

Նախ մի գայլի մէջ բնակուած է եղել,

Որին կախել են մի մարդ ըսպանած

Լինելուն համար. նորա չար հոգին

ձիշդ այն ժամանակ թռաւ կախազանից՝

*) Շալովը դանակը սըում է՝ քսելով իր կօշկի տակին: Booth.

**) Այսինքն՝ արդարութեան համար թող չանցանք համարուի
այն, որ քեզ կենդանի է թողնում: Մ. Թ.

Երբ դու անսուրբ մօրդ արգանդումն էիր,

Եւ մըտաւ քո մէջ. *) որովհետեւ քո

Բոլոր իղձերը, ինչպէս գայլին՝

Անյաբ, կատաղի, արիւնարբու են:

ՇԱՅԼՈՎ.

Հայհոյանքներով քեզ հընար չըկայ

Ձեջել կընիքը մուրհակիս վրայից.

Իզուր թոքերըդ մի տանջեր ուրեմն

Այդչափ բարձրաձայն աղաղակելով:

Սմրացրու խելքըդ, բարի պատանի՝

Թէ ոչ փուլ կըգայ, անդարձ կըկորչի:

Ես պահանջում եմ անաչառ վըճիւ:

ԴՈՒԴՍ.

Դուկտոր Բելլարիօն իր այս նամակով

Յանձնարարում է մեր դատարանին

Մի երիտագարդ գիտնական դուկտոր:

Ո՞ւր է նա:

ՆԵՐԻՍՍԱ.

Այստեղ, այս մերձակայքում,

Եւ ըսպտում է ձեր պատասխանին,

Արդեօք կըհաճէք նըրան ընդունել:

ԴՈՒԴՍ.

Իմ բոլոր սըրտով:—Երեք-չորս հոգով

Գընացէք նըրան պատուով նըրս բերէք.

Իսկ այդ միջոցին մեր դատարանը

Թող Բելլարիօյի նամակը լսէ:

Մի ԳՐԱԳԻՐ (կարդում է). Թող յայտնի լինի Ձերդ Բար-

ձրութեան, որ ձեր նամակը ստացած ժամանակ՝ ես սաստիկ

հիւանդ էի. բայց նոյն այն րոպէին երբ ձեր նամակը եկաւ՝

ինձ մօտ էր գտնուում մի երիտասարդ դուկտոր, Հուլմից, որ

եկել էր որպէս բարեկամ ինձ այցելելու. նորա անունը Բալ-

թագար է. ես նորան տեղեկութիւն տուի այն վէճի մասին,

*) Ակսելով այն տողից «Քո այդ շուն հոգիդ... մինչև այս տողը՝
բնագրի մէջ վերին աստիճանի թույլ է, թէ ըստ քերականութեան,
թէ ըստ իմաստի, Կրիստիկներ կան, որոնք կարծում են թէ այս տո-
ղերը դերասաններն աւելացրած են, և կարելի է ջնջել նրանց,
առանց վնասելու ոչ իմաստին, ոչ իսկ չափին: Մ. Թ.

որ ծագել է հրէայի և Անտոնիօ անունով վաճառականի միջև: Մենք միասին շատ գրքեր թղթատեցինք. նա ծանօթ է իմ գաղափարներին հետ, և աւելացնելով դորա վերայ նաև նորա սեպհական հմտութիւնը (որի ընդարձակութիւնը որչափ որ գովեմ էլի քիչ է), նա գալիս է ձեզ մօտ իմ աղաչանքով, Զերդ Բարձրութեան հրամաններին իմ փոխարէն կատարում տալու: Աղաչում եմ ձեզ, մի կարծէք որ նորա դեռահաս տարիքը մի արգելք է, և ընդունեցէք նրան պատշաճ յարգանքով, որովհետեւ ես երբէք չեմ տեսել այսքան մատաղահաս մի մարմին՝ այսչափ ծեր մի գլխով: Ես նրան յանձնում եմ ձեր բարեհաճ ընդունելութեան. փորձըն աւելի կդրուատէ նրան:

ԴՈՒՌԱՍ. Արդեօք լրացե՞ք թէ ի՞նչ է գըրել Դիտուն Բելլարիօն. և ահա, կարծեմ ինքը դոկտորն է:
(Մտնում է Պորցիան, փաստարանի ղգեստով).
— Տուէք ինձ ձեր ձեռքը.

Ծեր Բելլարիօյի կողմէ՛ք էք գալիս:

ՊՈՐՑԻԱՆ. Այո՛, ազնիւ Դուքս:
ԴՈՒՌԱՍ. Բարով էք եկել.

Նրստեցէք խնդրեմ. գիտէ՞ք այն դատը, Որ այս դատարանն այսօր քըննում է:

ՊՈՐՑԻԱՆ. Այո՛, ես շատ լաւ տեղեակ եմ գործին. Ասացէք, ո՞րն է վաճառականը Եւ ո՞րն է հրէան:

ԴՈՒՌԱՍ. Եկէք, Անտոնիօ, Եւ դուք, ծեր Շայլով, առաջ կանգնեցէք:

ՊՈՐՑԻԱՆ. Շայլովը դ՞ուք էք:

ՇԱՅԼՈՎ. Այո՛, Շայլովն եմ:

ՊՈՐՑԻԱՆ. Այս դատը, որ դուք ըսկսել էք վարել՝ Տարօրինակ է. բայց այնպէս կարգին, Որ անկարող է Վենետիկեան օրէնքն Արգելք լինել ձեզ:

(Անտոնիօյին).

Դուք էք պարտական:

ԱՆՏՈՆԻՕ. Այո, երեւի:
ՊՈՐՑԻԱՆ. ձանաչում էք դուք

Պարտամուրհակը:

ԱՆՏՈՆԻՕ. Ես ձանաչում եմ:

ՊՈՐՑԻԱՆ. Ուրեմն պէտք է հրէան գըթայ ձեզ:

ՇԱՅԼՈՎ. Ի՞նչ հարկադրութեամբ, ասացէք, խնդրեմ:

ՊՈՐՑԻԱՆ. Գըթութիւնը չէ հարկադիր մի բան.

Այլ որպէս անոյշ բարերար անձրև

Նա կաթկըթում է երկընքից ներքև:

Նա կըրկնապատիկ մի օրհնութիւն է.

Օրհնէնք է նորան, ով որ բաշխում է,

Օրհնէնք է նաև իր ըստացողին:

Նա զօրեղներից ամենագօրն է.

Գահի վրայ բազմած արքայի համար՝

Թագից գեղեցիկ զարդարանք է նա:

Նրա գայիսոնը պատկերացնում է

Աշխարհիկ ոյժի և իշխանութեան,

Նշանն է ահի, վեհափառութեան,

Որից ծագում է պատկառանք և վախ

Դէպ արքաները: Բայց գըթութիւնը

Աւելի բարձր է քան գայիսոնը:

Թագաւորների սըրտերի մէջ է

Գըթութեան գահը. բուն իսկ Աստուծոյ

Յատկութիւնն է նա, և այն ժամանակ

Է աշխարհային գերիշխանութիւնն

Աստուծոյ նըման՝ երբ որ գըթութիւնն

Արդարութեան հետ զուգախառնուած է:

Ուրեմն, հրէայ, թէև պահանջող

Օրինական է՝ բայց լըսիր դու այս.

Արդարութիւնը եթէ խիստ լինէր՝

Մեզնից ոչ մէկը փըրկուել չէր կարող.

Մենք աղօթելով դուժ եմք աղերսում,

Եւ այդ աղօթքը ուսուցանում է,

Որ պարտ ենք գործել գըթութեան գործեր։
Ես այս բոլորը խօսեցի՝ միայն

Արդար պահանջող մեղմելու համար։

Բայց եթէ պընդես քո դատիդ վերայ՝

Ապա վենետիկ խիտ դատարանը

Պէտք է վըճիռ տայ Անտոնիոյի դէմ։

ՇԱՅԼՈԿ. Իմ արածները թող իմ գըլխիս գան։

Ես պահանջում եմ արդար դատաստան

Եւ մուրհակիս մէջ գըրրուած տուգանքը։

ՊՈՐՑԻԱ. Միթէ չէ կարող դրամը վըճարել։

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Ի՞նչպէս չէ. ահա ատենի առջև

Պատրաստ եմ ամբողջ դրամը վըճարել,

Նոյն խնկ կըրկինը. թէ այդ էլ բաւ չէ՝

Տասնապատիկը կը հատուցանեմ,

Գրաւ տալով ձեռքերս, գըլուխս և սիրտըս։

Թէ այդ էլ բաւ չէ՝ ուրեմն յայտնի է,

Որ չարութիւնը ընկճում է իր տակ

Ամեն իրաւունք և արդարութիւն։

Աղաչում եմ ձեզ, որ այս մի անգամ

Օրէնքը լուծէք ձեր իշխանութեամբ։

Մեծ արդարութիւն գործելու համար

Արէք մի փոքրիկ անարդարութիւն,

Եւ նըւաճեցէք այս յամառութեան

Անողորմ դեին։

ՊՈՐՑԻԱ. Անկարելի է.

Չըկայ վենետիկում ոչ մի գորութիւն,

Որ կարողանայ օրէնքը լուծել։

Դա իբր օրինակ կարձանագրուի,

Եւ այդ հիման վրայ շատ անգամներ

Կարող են վըխտալ մեր պետութեան մէջ։

Անկարելի է։

ՇԱՅԼՈԿ. Ահ, մի Դանիէլ է,

Որ եկել է մեզ իբրև դատաւոր։

Այո, մի Դանիէլ. ով երիտասարդ,
Իմաստուն դատիչ, ի՞նչպէս պատուեմ քեզ։

ՊՈՐՑԻԱ. Խընդրեմ թույլ տաք ինձ մուրհակը տեսնել։

ՇԱՅԼՈԿ. Այս է, նայեցէք, յարգելի՛ դոկտոր։

ՊՈՐՑԻԱ. Շալոկ, ահա քեզ առաջարկում են

Եռապատիկը քո տըւած դրամիդ։

ՇԱՅԼՈԿ. Երգուել եմ, երգուել, երկընքով երգուել.

Միթէ պէտք է ինձ երգազանցութեամբ

Հոգիս սևացնել։ Վենետիկն էլ տան՝

Ես այդ չեմ անի։

ՊՈՐՑԻԱ. Լաւ, այս մուրհակի

Պայմանաժամը վաղուց է անցել.

ձիշդ է, օրէնքով հրէսն այս թըղթով

Իրաւունք ունի կըտրել մի ֆուռտ միս

Վաճառականի սըրտին կից տեղից։

Բայց գըլթ ունեցիր, եռապատիկն առ

Քո տըւած դրամիդ, և ինձ հրաման տուր

Մուրհակը պատուել։

ՇԱՅԼՈԿ. Կարող էք պատուել՝ երբ որ վըճարուի

Համաձայն դորա բովանդակութեան։

Գուք, երևում է, լաւ դատաւոր էք,

Օրէնք լաւ գիտէք, և մեծ ճըշդութեամբ

Գործի հանգամանքը բացատրեցիք։

Հրաւիրում եմ ձեզ, յանուն օրէնքի,

Որի սիւնն էք դուք ձեր արժանիքով՝

Ձեռնարկել վըճիռն։ Երգուում եմ հոգովս,

Ոչ մի մարդկային լեզու չէ կարող

Միտքըս փոխել տալ. պընդում եմ այստեղ

Մուրհակիս վերայ։

ԱՆՏՈՆԻՕ. Իմ բոլոր սըրտով

Ես աղերսում եմ, որ դատարանը

Վըճիռն արձակէ։

ՊՈՐՑԻԱ. Լաւ ուրեմն. ահա.

Կուրծքըդ պատրաստիր դանակի համար:
ՇԱՅԼՈԿ. Ազնիւ դատաւոր, անզոյգ պատանի:
ՊՈՐՑԻԱ. Որովհետեւ նա օրէնքի հիմամբ
Իրաւունք ունի առնել այն տուգանքն,
Որ այս մուրհակում նըշանակուած է:
ՇԱՅԼՈԿ. Շատ ճշմարիտ է. ով դու իմաստուն,
Արդար դատաւոր. որչափ առաւել
Հասակաւոր ես, քան երեւում ես:
ՊՈՐՑԻԱ. Ի՛նչ, որ այդպէս է՝ ձեր կուրծքը բացէք:
ՇԱՅԼՈԿ. Իր կուրծքը, այո՛. այդպէս է գրբուած
Պարտամուրհակում. այսպէս չէ արդեօք,
Ազնիւ դատաւոր. սըրտին ճիշտ մօտիկ.
Ճիշտ այս բառերով գրբուած է այդտեղ:
ՊՈՐՑԻԱ. Այո՛, այդպէս է: Կա՛յ այստեղ կշիռք,
Միսը կշռելու:
ՇԱՅԼՈԿ. Այո՛, բերել եմ:
ՊՈՐՑԻԱ. Շայլիկ, դուք պէտք է ձեր ծախսով բերէք
Մի վերաբոյժ էլ, որ վէրքը կապէ.
Թէ ոչ՝ կարող է այնքան արիւն գալ
Որ նա կըմեռնի:
ՇԱՅԼՈԿ. Կա՛յ այդ մուրհակում:
ՊՈՐՑԻԱ. Նըշանակուած չէ, բայց միւսնոյնն է.
Գոնէ այդքանը գըթութեան համար
Դուք պէտք է անէք:
ՇԱՅԼՈԿ. Ձեմ գըտնում ես այդ:
Այդպիսի մի բան մուրհակում չըկայ:
ՊՈՐՑԻԱ. Ե՛կ, վաճառական. ասելիք ունի՞ս:
ԱՆՏՈՆԻՕ. Քիչ բան. ես գինուած և պատրաստուած եմ:
— Բասսանիօ, եկէք, ձեռք տըւէք դուք ինձ,
Եւ մընաք բարով: Մի վըշտանաք դուք,
Որ ձեր պատճառով ես այստեղ հասայ.
Որովհետեւ բախտն այստեղ աւելի
Գըթած երևաց, քան նա սովոր է:

Նա միշտ թողնում է խեղճ տարաբախտին
Դեռ երկար ապրել, հարըստութիւնից
Զըրկուելուց յետոյ, որ նա դեռ տեսնէ
Փոս ընկած աչքով, կընճռոտ ճակատով,
Զըքաւորութեան դեռ ամբողջ մի դար:
Բայց ինձ այդպիսի մի թըշուառութեան
Դանդաղ տանջանքից ազատել է նա:
(Բասսանիօյին)
Իսկ դուք, իմ կողմից ողջոյն մատուցէք
Զեր ազնիւ կընօջ. պատմեցէք նորան
Անտոնիօյի մահուան պատմութիւնն.
Ասացէք որքան սիրում էի ձեզ.
Խօսեցէք իմ վրայ անաչառ կերպով
Իմ մահուանից յետ. և պատմելուց յետ՝
Թողէք նա դատէ, թէ ունեցել է
Արդեօք Բասսանիօն անկեղծ բարեկամ:
Մի՛ զըղջաք երբէք որ կորցընում էք
Զեր բարեկամին, ինչպէս չէ զըղջում
Նա որ ձեր պարտքը հատուցանում է.
Եւ եթէ հրէան մի քիչ խոր կըտրէ՝
Զեր պարտքը իսկոյն ես կըվըճարեմ
Իմ բոլոր սըրտով:
Անտոնիօ,
ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Ես մի կընօջ հետ ամուսնացած եմ՝
Որ իմ կեանքիս չափ սիրելի է ինձ.
Բայց կեանքըս, կինըս, և աշխարհն ամբողջ
Կեանքիցդ աւելի թանկ չեն ինձ համար:
Եւ այդ բոլորը պատրաստ եմ կորցնել,
Բոլորը զոհել այս սատանային՝
Թէ կարենայի ազատել ես քեզ:
ՊՈՐՑԻԱ. Զեր կինը ձեզնից շատ շընորհակալ
Զէր լինի անշուշտ, եթէ նա լըսէր
Զեր առաջարկը:

ԳՐԱՑԻԱՆՈՒ.

Ես մի կին ունիմ,

Որին սիրում եմ,—երգում եմ ես այդ.

Բայց ես յօժար եմ, որ նա այս պահուս

Երկընքում լինէր, որ կարողանար

Հայցել երկնային մի զօրութիւնից,

Փոխել չար միտքը այս շուն հրէայի:

ՆԵՐԻՍՍԱ.

Լաւ է որ դուք այդ առաջարկում էք՝

Երբ որ ձեր կինը այստեղ ներկայ չէ.

Թէ ոչ ձեր մաղթանքն պիտի վերդովէր

Ձեր ընտանեկան խաղաղութիւնը:

ՇԱՅԼՈԿ (առանձին). Ահա ինչպէս են քրիստոնեայ այրերն:

Ես մի դուստր ունիմ. աւելի լաւ էր

Որ Բարաբբայի սերընդից մի մարդ

Նըրան կին առնէր՝ քան մի քրիստոնեայ:

(Բարձրաձայն, Պորցիային)

Բայց ինչո՞ւ իզուր ժամանակ վատնել.

Խընդրեմ ձեռնարկէք վճիռ արձակել:

ՊՈՐՑԻԱ.

Այս մարդու մարմնից մի ֆունտ միս քոնդ է.

Պատարանն այդքան քեզ է յատկացնում,

Եւ օրէնքը քեզ թոյլատրում է այդ:

ՇԱՅԼՈԿ.

Արդ՛ւր դատաւոր:

ՊՈՐՑԻԱ.

Եւ նորա կըրծքից պէտք է կըտրես այդ.

Օրէնքն այդ բանը քեզ թոյլատրում է,

Եւ դատարանը քեզ է յատկացնում:

ՇԱՅԼՈԿ.

Գիտուն դատաւոր. ահա քեզ վըճիռ:—

Գէ՛հ, եկ, պատրաստուիր:

ՊՈՐՑԻԱ.

Մի քիչ ըսպասիր.

Կայ և մի այլ բան: Այս մուրհակը քեզ

Ձէ տալիս արեան և ոչ մի կաթիլ.

Նըշգրիտ բառերն են՝ «մի գըրվանքայ միս».

Ա՛ռ ինչ գրուած է քո մուրհակի մէջ.

Ա՛ռ քո ֆունտ միսըդ. սակայն, կըտրելիս,

Եթէ դու թափես քրիստոնէական

Արեան մի կաթիլ՝ ապա վենետիկ

Օրէնքի ոյժով՝ պէտք է քո ինչքըդ

Եւ կալուածներդ յարքունիս գրաւուին:

ԳՐԱՑԻԱՆՈՒ.

Արդ՛ւր դատաւոր:—Հասկացիր, հրէայ:

—Ուսեալ դատաւոր:

ՇԱՅԼՈԿ.

Ա՛յդ է օրէնքը:

ՊՈՐՑԻԱ.

Ինքըդ կարող ես օրէնքը տեսնել:

Դու որ խընդրում ես արդար դատաստան՝

Հաւաստի եղիր որ արդարութիւն

Պէտք է արուի քեզ, առաւել քան այն

Ինչ ցանկանում ես:

ԳՐԱՑԻԱՆՈՒ.

Գիտուն դատաւոր:—Լըսում ես, հրէայ:

—Ա՛յ, ինչ գիտնական դատաւոր է սա:

ՇԱՅԼՈԿ.

Այդ պարագայում, ես այս կընդունեմ.—

Տըւէք մուրհակի եռապատիկը,

Եւ թող քրիստոնեան իր գործին գընայ:

ԲԱՍՍԱՆԻՈՒ.

Ե՛կ, դրամն ըստացիր:

ՊՈՐՑԻԱ.

Կացէք, մի շտապէք.

Հրէան կատարեալ արդար դատաստան

Պէտք է ըստանայ. կամաց, մի շտապէք.

Նորան կըտըրուի տուգանքը միայն:

ԳՐԱՑԻԱՆՈՒ.

Ա՛յ, հրէայ:—Ո՛վ դու արդար դատաւոր,

Գիտուն դատաւոր:

ՊՈՐՑԻԱ.

Պատրաստուիր ուրեմն

Քո միսը կըտրել. արիւն չըթափես.

Ոչ էլ աւելի կամ պակաս կըտրես,

Այլ ճիշդ մի ֆունտ միս. եթէ մի ֆունտից

Մի քիչ աւելի կամ պակաս լինի՝

Թէև այնքան քիչ, որ կշիռքի մէջ

Քաջը ծանրացնէ կամ թեթեւացնէ

Մի խեղճ ցորենի մի քսաներորդով,

Ոչ, մինչև անգամ եթէ այդ կշիռքն

Մի մազի չափով հակուի դէպ մի կողմ՝

Դու պէտք է մեռնիս, և բոլոր գոյքըդ
Յարքունիս գրաւուին:

ԳՐԱՅԻԱՆՈ. Մի երկրորդ Դանիէլ,
Դանիէլ է, հրէայ. ահա, անհաւատ,
Լաւ ճանկս ես ընկել:

ՊՈՐՅԻԱ. (Շայլոկին). Ինչո՞ւ ես կանգնել,
Ըստանալիքդ առ:

ՇԱՅԼՈԿ. Դու՞մարն ինձ տըւէք

Առանց տոկոսի, և թողէք գընամ:

ԲԱՍՍԱՆԻՈ. Պատրաստ է, եկ, առ:

ՊՈՐՅԻԱ. Ո՛չ, նա մերժեց այդ

Ատեանի առջև: Նա պէտք է ստանայ

Միայն իր պահանջն և արդարութիւն:

ԳՐԱՅԻԱՆՈ. Դանիէլ, կրկնում եմ, մի երկրորդ Դանիէլ:—

Հրէայ, ես քեզնից շընորհակալ եմ,

Որ այս յարմար բառն ինձ սովորեցրիր:

ՇԱՅԼՈԿ. Տուած փողըս էլ չէք ուզում յետ տալ:

ՊՈՐՅԻԱ. Քեզ ոչինչ չեն տայ բացի տուգանքից,

Որ պիտի ստանաս անձիդ վրտանգով:

ՇԱՅԼՈԿ. Դէ՛հ, որ այդպէս է՝ սատանան նորան

Թող վայելում տայ, էլ ինչո՞ւ մընամ

Եւ վիճաբանեմ:

ՊՈՐՅԻԱ. Ո՛չ, հրէայ, կանգ առ:

Օրէնքը քեզնից պահանջներ ունի:

Գրած է Վենետիկի օրէնքների մէջ.

Եթէ հաստատուի, որ երբևիցէ

Մի օտարական, ուղղակի կերպով

Կամ անուղղակի, ջանք արած լինի

Մի քաղաքացու կեանքը բառնալու՝

Նա, որի ընդդէմ դաւ գըրած լինի՝

Պէտք է ըստանայ նրա ինչքի կէսը.

Իսկ մի այլ կէսը պէտք է յատկացուի

Պետական գանձին. և իր կեանքն անգամ

Կախում կունենայ միմիայն Դուքսի

Ողորմութիւնից, ամեն ձայնի դէմ:

Եւ, իմ կարծիքով, դու գըտընում ես

Նոյն պարագայում. արդէն երևաց

Այս ակընյայտնի ապացոյցներով,

Որ անուղղակի: Նաև ուղղակի

Դու դաւ ես գըրել ամբաստանելի

Նոյն իսկ կեանքի դէմ, և ենթարկուել ես

Այն նոյն վրտանգին որ ես լիշեցի:

Չոքիր ուրեմըն և խընդրիր Դուքսից

Որ քեզ ներում տայ:

ԳՐԱՅԻԱՆՈ. Իրաւունք խընդրիր,

Որ դու քո ձեռքով գընաս քեզ կախես.

Բայց ըստացուածքդ գրաւուած լինելով՝

Ձըւանի գին էլ քեզ չէ մընացել.

Ուրեմըն պէտք է տէրութեան ծախքով

Կախաղան հանուիս:

ԴՈՒՔՍ. Բայց որ հասկանաս,

Մեր ըզգացումներն ինչքան տարբեր են՝

Կեանքդ շնորհում եմ նախ քան դու խընդրես:

Քո ինչքիդ կէսը՝ Անտոնիօյինն է.

Նաև միւս կէսը կընկնի պետութեան.

Բայց եթէ զըղջաս՝ գուցէ կազատուիս

Տուգանքով միայն:

ՊՈՐՅԻԱ. Պետութեան մասին,

Ո՛չ Անտոնիօյի:

ՇԱՅԼՈԿ. Ոչ, ես չեմ ուզում:

Առէք իմ կեանքս էլ, և ամենայն ինչ.

Մի շնորհէք դուք այդ: Իմ տունս էք առնում,

Երբ որ առնում էք նորա նեցուկը.

Իմ կեանքս էք առնում, երբ առնում էք այն՝

Որով ապրում եմ:

ՊՈՐՑԻԱ. Անտոնիօ, նորան ինչ էք շընորհում
 Ձեր տղորմութեամբ: Մի ձըրի չըլան,
 Եւ ուրիշ ոչինչ, ի սէր Աստուծոյ:
 ԱՆՏՈՆԻՕ. Թէ սինիօր Դուքսին և այս ատեանին
 Հաճոյ է շնորհել տուգանքի կէսը՝
 Ես էլ յօժար եմ միայն թէ միւս կէսն
 Ինձ տոկոսով տայ, որ իր մահից յետ
 Յետ տամ այն գումարն նոյն այն պարոնին,
 Որ այս վերջերըս նորա աղջկան
 Առեւանգել է: Երկու այլ պայման.
 Նախ՝ որ փոխարէն այս ներողութեան՝
 Պէտք է նա իսկոյն քրիստոնեայ դառնայ.
 Երկրորդ՝ որ այստեղ, ատեանի առջև
 Թողլիք ըստորագրէ, որ իր մահից յետ
 Ընծայ է անում իր բոլոր գոյքը
 Իր նոր փեսային և իր աղջկան:
 ԴՈՒՔՍ. Նա այդպէս կանէ. թէ ոչ՝ յետ կառնեմ
 Իմ տըլած ներումս:
 ՊՈՐՑԻԱ. Յօժար ես, հրէայ
 Ի՞նչ է քո խօսքըդ:
 ՇԱՅԼՈԿ. Այո, յօժար եմ:
 ՊՈՐՑԻԱ. Ատենադըպիր, կազմեցէք իսկոյն
 Ընծայագիրը:
 ՇԱՅԼՈԿ. Խընդրեմ թոյլ տըլէք
 Գընամ այստեղից, ինձ լաւ չեմ ըզգում.
 Թուղթն ուղարկեցէք, ես կըստորագրեմ:
 ԴՈՒՔՍ. Գնա, բայց կատարիր:
 ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Դու մըկըրտուելիս՝
 Երկու կընքահայր պէտք է ունենաս.
 Բայց զատաւորը թէ ես լինէի՝
 Դու կ'ունենայիր տասն էլ աւելի,

Որ քեզ տանէին գէպի կախաղան,
 Ոչ գէպ աւագան *):
 (Շուրիկը դուրս է գնում).
 ԴՈՒՔՍ (Պորցիային). Պարոն, խընդրում եմ,
 Որ բարեհաճէք ճաշին մեզ հիւր գալ:
 ՊՈՐՑԻԱ. Խորին յարգանքով ներում եմ խընդրում
 Ձեր Բարձրութիւնից: Այս գիշեր և եթ
 Պէտք է յետ դառնամ գէպի Պադուա.
 Ինձ հարկ է ուրեմն ճանապարհ ընկնել:
 ԴՈՒՔՍ. Յաւում եմ որ դուք ժամանակ չունիք:
 Ուրեմն, Անտոնիօ, լաւ վարձատրեցէք
 Աղնիւ պարոնին. դուք, իմ կարծիքով
 Շատ էք պարտ նորան:
 (Դուքսը եւ իր հետեւորդները դուրս են գնում).
 ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Յարգելի պարոն,
 Բարեկամս և ես ձեր իմաստութեամբ
 Փըրկուելու ենք այսօր մեծ պատուհասից.
 Որի փոխարէն՝ առաջարկում ենք
 Այն երեք հազար ոսկին, որ հրէան
 Ըստանալու էր՝ որպէս դոյզըն վարձ
 Ձեր ազնւաբար քաշած նեղութեանց:
 ԱՆՏՈՆԻՕ. Բազի դորանից ձեզ պարտ ենք մընում
 Սէր և մեծարանք մինչև լաւիտեան:
 ՊՈՐՑԻԱ. Ով գոհ է՝ նա լաւ վարձատրուած է.
 Ես ինքըս գոհ եմ ձեզ ազատելով.
 Եւ այդ պատճառով ես ինձ հաշուում եմ
 Լաւ վարձատրուած: Երբէք իմ հոգիս
 Չէ եղել վարձկան, աւելի քան այս:
 Միայն խընդրում եմ, որ ինձ ճանաչէք

*) Այսինքն տասներկու երգուեալ դատաւորներ, որոնք ըստ
 անգլիական սովորութեան, պէտք է հաստատէին ամեն մահուան
 վճիռ: Շէկսպիր այստեղ Վենետիկեան դատարանին տալիս է ան-
 գլիական ձևակատարութիւն: Պրահա Վիկտոր Հիւգօ:

Երբ կրկին անգամ հանդիպինք միմեանց:
Մաղթելով ապա ձեզ ամեն բարիք՝
Հրաժեշտ եմ խընդրում:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Սիրելի պարոն,
Պէտք է ըստիպմամբ ձեզ բռնադատեմ,
Մեզնից ընդունել գէթ մի լիշատակ,
Որպէս հաւաստիք մեր մեծարանքի,
Ոչ թէ իբրեւ վարձ: Շընորհեցէք ինձ,
Խընդրեմ, երկու բան. մէկ՝ չըմերժել ինձ,
Եւ երկրորդ՝ ներել:

ՊՈՐՅԻԱ. Շատ էք ըստիպում,
Եւ այդ պատճառով պէտք է տեղի տամ.

(Անտոնիօյին)

Տուէք ինձ ապա ձեր ձեռնոցները,
Եւ ես կըկրրեմ իբրեւ լիշատակ.

(Բասսանիօյին)

Իսկ ձեզնից, պարոն, ձեր սիրոյ համար
Ես այս մատանին կառնեմ լիշատակ:—
Բայց ինչո՞ւ ձեր ձեռքն ետեւ էք քաշում.
Սրանից աւելի ես չեմ ընդունի.
Իսկ դուք չէք մերժի, թէ ինձ սիրում էք:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Տէր, այս մատանին մի չընչին բան է.
Ես կամաչէի, որ այդ ձեզ տայի:

ՊՈՐՅԻԱ. Այլ բան չեմ ուզում, այս մատանուց զատ.
Կարծես թէ սիրտըս հէնց դորան կըպաւ:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Բայց սա ինձ համար աւելի թանկ է
Քան իր արժէքը: Ես ձեզ կընծայեմ
Վենետիկ բոլոր մատանիներից
Ամենաթանկը, որ գըտնել կըտամ
Յայտարարութեամբ. իսկ սորա համար
Խընդրեմ ինձ ներէք:

ՊՈՐՅԻԱ. Երեւի, պարոն,
Լոկ խոստումներով առատաձեռն էք:

Նախ ինձ ուսուցիք մուրացիկ լինել.
Իսկ հիմա կարծեմ ուսուցանում էք՝
Ի՞նչպէս բացասել մուրացիկներին:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Տէր իմ, այս օղը կինս է ինձ տըւել.
Երբ դըրաւ մատիս՝ ինձ երդուել տըւաւ,
Որ ոչ կորցընեմ, ոչ ծախեմ, ոչ տամ:

ՊՈՐՅԻԱ. Դա լաւ պատճառ է շատ մարդկանց համար
Երբ որ ուզում են չըտալ մի ընծայ:
Եթէ ձեր կինը չէ լիմար մի կին,
Երբոր նա լըսէ, թէ ինչպէս դորան
Արժանացել եմ՝ նա քէն չի պահի
Որ այդ մատանին ինձ էք պարգևել:
Շատ լաւ, Տէր ընդ ձեզ:

(Պորցիա եւ Ներիսսա դուրս են գնում):

ԱՆՏՈՆԻՕ. Սինիօր Բասսանիօ, տըւէք մատանին:
Նորա մատուցած ծառայութիւններն
Եւ ձեր սէրն դէպ ինձ՝ թող զուգակըջռեն
Ձեր կնոջ պատուէրին:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Գնա, Գրացիանօ,

Վազիր ետեւից և հասիր նորան.
Տուր այս մատանին, և թէ կարող ես՝
Բեր նորան քո հետ Անտոնիօյի մօտ:
Վազիր, ըշտապիր:

(Գրացիանօն գնում է):

Մենք էլ երկուսով

Գընանք ձեր տունը, և վաղն առաւօտ
Կանուխ սըլանանք թռչենք ի Բելմօնտ:
Եկէք, Անտոնիօ:

(Դուրս են գնում):

Տ Ե Ս Ս Ի Ր Ա Ն Բ.

Մտնում են ՊՈՐՑԻԱ և ՆԵՐԻՍՍԱ:

ՊՈՐՑԻԱ. Հարցրու թէ ուր է հրէայի տունը,
եւ տուր այս թուղթը որ ըստորագրէ.
Այս գիշեր Լեթ ճանապարհ կրնկենք
եւ մեր այրերից մէկ օր էլ առաջ
Մենք տուն կը հասնենք: Իսկ Լորէնցօյին
Ուրբան գիւր կը գայ կը տակաւ թուղթը:
(Մտնում է Գրացիանօ):

ԳՐԱՑԻԱՆՕ. Գեղեցիկ պարոն, լաւ որ ձեզ հասայ:
Սինիօր Բասսանիօն լաւ մը տածելով՝
Ահա մատանին ձեզ է ուղարկում
եւ աղաչում է, որ բարեհաճէք
ձաշին գալ իր մօտ:

ՊՈՐՑԻԱ. Սյդ կարելի չէ:
Նորա մատանին ես ընդունում եմ
Շնորհակալութեամբ. որը, խընդրում եմ
Յայտնէք իմ կողմից. բացի գորանից՝
Խընդրում եմ ցոյց տաք այս իմ գըրագրիս
Շալոկի տունը:

ԳՐԱՑԻԱՆՕ. Շատ լաւ, պատրաստ եմ:

ՆԵՐԻՍՍԱ. (Պորցիային). Տէր իմ, ուզում եմ ձեզ մի բառ ասել:
(Ցած ծայնով)

Ես էլ ջանք անեմ ամուսնիս ձեռքից
Մատանին կորզել, թէեւ ես նորան
Երգուել եմ տուած, որ ցըմահ պահէ:

ՊՈՐՑԻԱ. Երաշխաւոր եմ, որ կըլաջողես.
Այս, Ինչպէս նորա պինդ երգումներով

Ջանք են անելու մեզ հաւատացնել,
Թէ այլ մարդերի տուել են նոքա
Մատանիները. մենք էլ կը պընդենք
եւ նորանցից խիստ երգումներ կանենք,
Թէ ճըշմարիտ չէ: Եկ գնանք, ըշտապիր.
Դու գիտես թէ ուր ես քեզ կըսպասեմ:

ՆԵՐԻՍՍԱ. (Գրացիանիօյին) Գնանք, ազնիւ պարոն, ցոյց տը-

ւէք խընդրեմ
Հրէայի տունը:

(Գուրս են գնում):

յիմքոտաւոյն քան տոյնս մմ գնաթ
ազոյն մմ յմոտ փոքրոյն զյն խ
գնմքոյն յմ գնմն . զգնմքոյն տաւ
գնմքոյն յմ գնմքոյն տաւ
գնմքոյն յմ գնմքոյն տաւ
գնմքոյն յմ գնմքոյն տաւ

ԱՐԱՐՈՒԱԾ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Տ Ե Ս Ա Ր Ա Ն Ա.

Մտնում են ԼՈՐԷՆՑՈ և ՋԵՍԻԿԱ.

ԼՈՐԷՆՑՈ. Ի՞նչպէս լուսնեակը շողում է պայծառ:
Այսպիսի գիշեր, այն ինչ քընքշօրէն
Հողմը ծառերին համբոյր էր տալիս,
Եւ նոքա բընաւ չէին սօսաւում,
Այսպիսի գիշեր, կարծեմ, Տրոյիլոս
Ելաւ Տրոյալի պարբսպի վերայ,
Եւ հոգու խորքից հառաչներ ուղղեց
Գէպի յունական տաղաւարները,
Որտեղ նընջում էր Կրեսիդէն այն գիշեր:
ՋԵՍԻԿԱ. Այսպիսի գիշեր երկշոտ քայլերով
Թիգրէն շըրջում էր դաշտի ցօղի վրայ՝
Երբ որ նա տեսաւ առիւծի ըստուերն,
Նախ քան առիւծին, և սարսափահար
Թողեց և փախաւ:

ԼՈՐԷՆՑՈ. Այսպիսի գիշեր
Կանգնած էր Դիտոն, ձեռքին ուռի ոստ
Ծովի ամալի եզերքի վերայ,

Եւ նշաններով իր սիրականին
Կանչում էր կըրկին դէպի Կարթագէն:

ՋԵՍԻԿԱ. Այսպիսի գիշեր պէտք է Մեդէան
Ժողովում լինէր այն դիւթիչ խոտերն,
Որոնք դարձրին ծերուկ Յասոնին
Մատաղ պատանի:

ԼՈՐԷՆՑՈ. Այսպիսի գիշեր սիրուն Ջէսիկան
Խոյս տըւաւ հարուստ հրէայի տընից,
Եւ իր անսիրտան սիրականի հետ
Փախան Վենետիկից մինչև ի Բելմոնտ:

ՋԵՍԻԿԱ. Այսպիսի գիշեր ջահել Լորէնցօն
Երգուեց, որ նըրան սաստիկ սիրում է,
Եւ յափըշտակեց աղջըկայ սիրտը
Հաւատարմութեան շատ երգումներով,
Որոնց ոչ մէկը անկեղծ չէր սակայն:

ԼՈՐԷՆՑՈ. Այսպիսի գիշեր սիրուն Ջէսիկան,
Լինելով փոքրիկ մի չարաճըճի՝
Չուր ամբաստանեց իր սիրականին,
Որ նորան ներեց:

ՋԵՍԻԿԱ. Ես քո խօսքի տակ
Մնացողը չէի՝ եթէ մարդ չըգար:
Բայց յուշ, լըսում եմ մարդու ոտնաձայն:
(Մտնում է Ստեփան):

ԼՈՐԷՆՑՈ. Ո՞վ է որ այսպէս արագ գալիս է
Այս լուռ գիշերով:
ՍՏԵՓԱՆ. Բարեկամ մի մարդ:

ԼՈՐԷՆՑՈ. Բարեկամ մի մարդ, ինչ բարեկամ է:
ՍՏԵՓԱՆ. Անունը յայտնիր խընդրեմ, բարեկամ:
Անունս է Ստեփան. և լուր եմ բերել,

Որ իմ տիրուհիս գեռ լոյս չըծագած
Բելմոնտ կըհասնի. նա ուխտի գընաց
Այս շըջակայքում, ուր կան սուրբ խաչեր,
Եւ ծունկ չոքելով՝ աղօթում է նա,

Որ իր մօտալուտ ամուսնութիւնը

Բախտաւոր լինի:

ՀորէնՅՅՈ. Հետն իմ է գալիս:

ՍՏԵՓԱՆ. Ոչ ոք, այլ միայն մի սուրբ արեղայ

Եւ իր նաժիշտը: Բայց խընդրեմ ասէք,

Արդեօք իմ տէրըս չէ վերադարձել:

ՀորէնՅՅՈ. Ոչ, և նորանից ոչ մի լուր չունինք:

Բայց եկ, Ջէսիկա, խընդրեմ տուն դառնանք,

Եւ շուտ պատրաստուինք փառքով և պատուով

Ներս ընդունելու այս տան տիրուհուն:

(Մտնում է Լանսլօ):

ՀԱՆՍԸԼՈ. Սօլ, լ'ա, սօլ, լ'ա, հօ, հա, հօ, սօլ, լ'ա, սօլ լ'ա *):

ՀորէնՅՅՈ. Ո՞վ է կանչում:

ՀԱՆՍԸԼՈ. Սօլ, լ'ա. արդեօք տեսել էք պ. Լորէնցօյին և տիկին Լորէնցօյին, սօլ լ'ա, սօլ լ'ա:

ՀորէնՅՅՈ. Թող այդ գոռում գոչումք, ա՛յ մարդ: Նոքա այստեղ են:

ՀԱՆՍԸԼՈ. Սօլ, լ'ա. որտեղ, որտեղ:

ՀորէնՅՅՈ. Այստեղ:

ՀԱՆՍԸԼՈ. Ասացէք նորան որ մի սուրհանդակ է եկել իմ տիրոջից, շեփորը լցրած ուրախ լրերով. իմ տէրս լոյսը չըբացուած այստեղ կլինի:

ՀորէնՅՅՈ. Արի իմ հոգեակ, տուն վերադառնանք,

Եւ նոցա գալուն ըսպասենք այնտեղ:

Բայց ոչ, ինչ վընաս. ինչու ներս գընանք:

Խնդրեմ Ըստեփան, գընա և յայտնիր

Որ տան տիրուհին շուտով գալու է.

Դու էլ բեր քո հետ նուագաժողներին

Այս բաց օդի մէջ:

(Գնում է Ստեփան):

*) Լանսլօ այստեղ ուղում է ձեռքնել սուրհանդակի եղջերափողի ձախը, որ միշտ սուրհանդակները իրանց վզից կախ էին տալիս:

Stanton.

Ինչպէս լուսնեակը

Նիրհած է անոյշ այս բլրի վերայ.

Եկ նըստենք այստեղ, և թող ներս սահեն

Երաժշտութեան ախորժ հընչիւններն

Մեր ականջները: Մեղմ լըուութիւնը

Եւ խաղաղ գիշերն յարմար են գալիս

Երաժշտութեան անոյշ շեշտերին:

Նըստիր, Ջէսիկա, և նայիր, ինչպէս

Երկնակամարը խիտ սփռւած է

Ոսկեայ շողշողուն շըրջանակներով:

Չըկայ ոչ մի հատ, որչափ և փոքրիկ,

Այս քո նըշմարած երկնագընդերից,

Որ չըգեղեղէ իր հօլովման մէջ

Որպէս մի հրեշտակ, ձայնակից եղած:

Մատաղ աչքերով քերովբէներին:

Մի նոյնանըման ներգաշնակութիւն

Կայ անմահական հոգիների մէջ:

Բայց քանի այս փուչ կաւեայ հանդերձ.

Փակում է հոգին իր բիրտ կազմի մէջ՝

Մենք այդ չենք լըսում:

(Մտնում են երաժիշտներ):

— Եկէք, Դիանային

Ջարթեցրէք քընից մի օրհներգութեամբ.

Եւ քաղցրամըրմունջ մեղեդիներով

Գըգուեցէք ականջը ձեր տիրուհու.

Յանկուցէք նըրան երաժշտութեամբ

Դէպի իր տունը:

(Երաժշտութիւն):

ՋէՄԻԿԱ.

Ես միշտ տըրտմում եմ:

Երբոր լըսում եմ մի քաղցր եղանակ:

Պատճառը այն է, որ ամբողջ հոգով

Դու համակուում ես: Դիտել ես երբէք:

Մի թափառայած և վայրի նախիր,

Կամ կայտառ անսանձ քուռակների ջուկ,
Երբ թըռչկոտում են խօլ ոստիկներով
Եւ փրուրնչում են, խըրխինջ արձակում.
Դա իրանց արեան հրատապ աւիւնն է:
Եթէ պատահամբ փողի ձայն լըսեն,
Կամ մի եղանակ երաժշտական՝
Կըտեսնէք բոլորն յանկարծ կրկանգնեն.
Նոցա կտտաղի և վայրագ աչքերն
Իսկոյն կըստանան մի հեղիկ նայուածք
Երաժշտութեան քաղցր ազդեցութեամբ:
Հէնց այդ պատճառով բանաստեղծները
Հէքեաթ շինեցին Որփէոսի վրայ,
Թէ նա քարշում է կոհակներ, ծառեր
Եւ քարաժայռեր: Ձըկայ մի էակ
Այնչափ անըզգայ, կոշտ և կատաղի՝
Որ գէթ մի րոպէ չըբընափոխուի
Երաժշտութեան ազդեցութեան տակ:
Ով իր մէջ չունի երաժշտութիւն,
Կամ չէ ըզգածում անոյշ ձայների
Համախըմբումից՝ նա ընդունակ է
Դաւի, նենգութեան, յափըշտակութեան.
Նորա հոգեկան յուզմունքը մութ է
Գիշերուայ նըման, իղձերը՝ մըռայլ
Որպէս Երեբոս: Հաւատ չընծայես
Այդպիսի մարդու: Լաւ, հիմա լըսենք
Երաժշտութեան:

(Մտնում են Պոբիա եւ Ներիսաս):

ՊՈՐՑԻԱ.

Նայիր այն լոյսը

Որ երևում է. դահլըճիս մէջ է.

Տես, որչափ հեռու լոյս է տարածում

Այն փոքրիկ մոմը. այսպէս է փայլում

Նաեւ բարի գործն այս չար աշխարհում:

ՆԵՐԻՍԱՍ.

Քանի փայլում էր պայծառ լուսընկան՝

Մենք այս ճըրագը չէինք նրկատում:
Այսպէս մեծ փառքը նըսեմացնում է
Աւելի փոքրը. այսպէս բըղեշխը
Փայլում է պայծառ որպէս մի արքայ,
Մինչև թագաւորն ինքն է դուրս գալիս
Եւ իսկոյն Լեթ բըղեշխի շուքը
Անհետանում է, որպէս մի առուակ
Անհուն ծովի մէջ: Երաժշտութիւն.
Եկ, ահանջ դընենք:

(Երաժշտութիւն):

ՆԵՐԻՍԱՍ.

Սոքա, տիրուհի

Ձեր սեփական տան երաժշտներն են:

ՊՈՐՑԻԱ.

Հիմա տեսնում եմ,

Ամեն բան լաւ է՝ երբ իր տեղին է:

Կարծես թէ հիմա երաժշտութիւնն

Աւելի քաղցր է քան թէ ցերեկով:

ՆԵՐԻՍԱՍ.

Այդ քաղցրութիւնը լըռութեան մէջ է:

ՊՈՐՑԻԱ.

Ագռաւն էլ նոյնչափ անոյշ է երգում

Որչափ արտուտը, երբ լըսող չըկայ.

Եւ, իմ կարծիքով, եթէ սոխակն էլ

Յերեկով երգէր, երբ կըրկըռում են

Բոլոր սագերը՝ նա չէր համարուի

Լաւագոյն երգիչ քան թէ սարեկը:

Ո՛րչափ բաներ կան որ ըստանում են

Առանձին մի յարգ յարմար ըոպէից,

Եւ լոկ այն ժամին գովեստի արժան

Եւ կատարեալ են: Բայց սո՛ւս. մի խօսիր.

Քընած է լուսինն Էնդիմիոնի հետ,

Եւ չէ կամենում զարթնել իր քընից:

(Երաժշտութիւնը դադարում է):

ԼՈՐԷՆՑՈ.

Թէ չեմ սըխալում՝ Պոբիայի ձայնն է:

ՊՈՐՑԻԱ.

Նա ճանաչում է ինձ այնպէս՝ որպէս

Կոյրը կըկուին, նորա վատ ձայնից:

Հորհրդո. Սիրելի տիկին, ձեզ գալուստ բարի:
 Պործիւ. Գընացել էինք աղօթք անելու
 եւ մեր սիրելի ամուսիններին
 Բարի յաջողում բարեմաղթելու,
 եւ մենք յոյս ունինք որ մեր աղօթքը
 Ազգու կըլինի: Վերադարձել են:
 Հորհրդո. Ո՛չ, դեռ չեն եկել, բայց մի սուրհանդակ
 եկել յայտնել է, որ շուտով կըգան:
 Պործիւ. Արի, Ներիսսա, իսկոյն տուն գընա,
 Պատուիրի բոլոր իմ ծառաներիս,
 Թէ որեւիցէ մի ակնարկութեամբ
 Զըյայտնեն նոքա որ այստեղ չէինք:
 Դուք էլ, Լորէնցո, դու էլ, Զէսիկա:
 (Մի փող է հնչում):
 Հորհրդո. Զեր ամուսինը հիմա կըհասնի:
 Ահա լըսում եմ մի շեփորի ձայն:
 Տիկին, մեր մասին միամիտ եղէք:
 Մենք շատախօս չենք:
 Պործիւ. Այս գիշերը ինձ
 Կարծես թըլում է մի հիւանդ ցերեկ:
 Մի քիչ աւելի գունաթափ է սա:
 Սա մի ցերեկ է այն օրերի պէս՝
 Երբ թագնըլած է արեւն ամպի տակ:
 (Մտնում են Բասսանիօ, Անտոնիօ, Գրացիանօ եւ հետեւորդներ):
 ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Եթէ դուք չըրջէք երբ արեւ չըկայ՝
 Հակոտնէից հետ կուենանք ցերեկ:
 Պործիւ. Կուգէի լոյս տալ, բայց լոյսի նըման
 Ես թեթեւ լինել չէի կամենայ:
 Զէ որ թեթեւ կինն ամուսնու համար
 Մի ծանրը բեռ է. երանի՜ երբէք
 Ես բեռ չըլինիմ ամուսնիս համար:
 Բայց յոյս առ Աստուած:— Բարեւ եկաք տուն,
 Իմ տէր ամուսին:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Շընորհակալ եմ,
 Տիկին, ողջունիր իմ բարեկամիս:
 Պա՛հ է այն մարդը, սա է Անտոնիօն,
 Որին ես այնչափ անսահման կերպով
 Երախտապարտ եմ:
 Պործիւ. Եւ պէտք է լինիք
 Ամեն բանի մէջ. քանզի լըսել եմ,
 Նա էլ ձեր մասին շատ բան լանձն առաւ:
 ԱՆՏՈՆԻՕ. Բայց ոչ աւելի, քան թէ հատուցի:
 Պործիւ. Պարոն, մեր տանը բարով էք եկել:
 Պէտք է ցոյց տալ այդ ոչ լոկ խօսքերով:
 Ուրեմն բառացի այս մեծարանքը
 Թող համառօտեմ:
 (Գրացիանօ եւ Ներիսսա այս միջոցին տաք տաք խօսում են):
 ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Ահա այն լուսնով
 Երգւում եմ, որ ինձ զուր էք մեղադրում:
 Հաւատացնում եմ որ այն տըւել եմ
 Այն դատաւորի տեսնադպրին:
 Ներքինի՜ լինէր նա որին տըւի,
 Որ դուք, իմ հոգեակ, այդքան ինձանից
 Զընեղանայիք:
 Պործիւ. Վահ, այդքան շուտով
 Կըռուեցիք արդէն. ինչի՞ մասին է:
 ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Մի ոսկէ օղի, չընչին մատանու,
 Որը Ներիսսան ինձ ընծայել էր,
 Եւ նորա վերայ կար մի մակագիր,
 Որ ուղղըլած էր ամբողջ աշխարհին,
 Որպէս այն խօսքերն՝ որ փորագրում են
 Զինագործները դանակի վերայ:
 «Սիրիր ինձ՝ դու միշտ, մի՛ զատուիր ինձնից»:
 ՆԵՐԻՍՍԱ. Ինչո՞ւ էք խօսում մակագրի վերայ
 Կամ արժողութեան: Երբ տըւի ձեզ այն՝
 Երգուեցիք՝ ցըմահ կըրել ձեր մատին,

Մինչև իսկ ձեզ հետ գերեզման տանել:
Ուրեմըն դուք այն, եթէ ոչ սիրոյս,
Գէթ այն խանդավառ ձեր երգմանց համար՝
Պէտք էր յարգէիք և պինդ պահէիք:
Ի՞նչ. դատաւորի գըրագըրին տըւիք:

Բայց ես քաջ գիտեմ, որ մազ չի բուսնի

Այդ քարտուղարի կըզակի վերայ:

ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Անշուշտ կըբուսնի, թէ այնքան ապրի,

Որ մի չափահաս տըղամարդ գառնայ:

ՆԵՐԻՍՍԱ. Այո, թէ երբէք մի կին կարող է

Տըղամարդ գառնալ:

ԳՐԱՅԻԱՆՕ. (Ձեռքը բարձրացնելով). Այս ձեռքըս վկայ, որ ես
այն տըւի

Մի պատանեակի, մի խեղճ տըղայի,

Մի ինչ-որ փոքրիկ, չնչին տըղայի,

Հասակով քո չափ, որ քարտուղարն էր

Այն դատաւորի. շատախօս մի տղայ,

Որ իր վարձի տեղ մատանին խընդրեց.

Հոգիս էլ դուրս գար՝ ես չէի կարող

Նորան մերժել այդ:

ՊՈՐՑԻԱ. Պէտք է պարզն ասեմ

Դուք արժանի էք խիստ պարսաւանքի,

Որ այդպէս դիւրաւ ձեռքից տըւել էք

Ձեր նշանածի առաջին ընծան.

Մի բան, որ այնքան ջերմ երդումներով

Ձեր մատն էր դըրուած, որ ձեր մըսի մէջ

Ամրացըրուած էր իբր ուխտի նըշան:

Ես մի մատանի նըւէր եմ արել

Իմ սիրականիս և երդում տըւել,

Որ չըբաժանուի երբէք նորանից:

Ահա նա ինքը, ես նորա կողմից

Կարող եմ երդուել, որ չի տայ նա այն,

Եւ մինչև անգամ մատից չի հանի՝

Եթէ աշխարհի բոլոր գանձերն էլ

Տային փոխարէն: ձիշտը, Գրացիանօ,

Դուք՝ վըշտանալու շատ անգութ պատճառ

Տային էք ձեր կնոջ: Թէ ես լինէի՝

Կըխենթանայի:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ (առանձին). Աւելի լաւ է

Ձախ ձեռքըս կըտրեմ և երդում անեմ,

Որ այդ մատանին ես կօրցըրել եմ՝

Երբ ուզում էի պաշտպանել նըրան:

ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Սինիօր Բասսանիօն տըւաւ մատանին

Մի դատաւորի, որ խընդրում էր այն,

Եւ որ իսկպէս շատ արժանի էր.

Յետոյ մի տըղայ, որ քարտուղարն էր

Եւ որ նեղութիւն քաշել գըրել էր

Բոլոր թըղթերը՝ նա էլ իմն ուզեց.

Բայց թէ պարոնը և թէ իր ծառան

Ոչ մի ուրիշ բան չուզեցին առնել

Բացի այն երկու մատանիներից:

ՊՈՐՑԻԱ (Բասսանիօյին). Ի՞նչ մատանի է որ դուք տուել էք.

Յոյս ունիմ, ոչ այն, որ ես ձեզ տըւի:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Թէ ինչ հնար լինէր յանցանքիս վերայ

Մի սուտ էլ բարդել՝ ես կուրանայի.

Բայց դուք տեսնում էք, որ մատիս վերայ

Չըկայ մատանին. գնացել է ուրեմն:

ՊՈՐՑԻԱ. Նոյնպէս և չըկայ ձեր կեղծ սըրտի մէջ

Հաւատարմութիւն: Երկինքը վըկայ,

Ել չեմ մտնի ես ձեր անկողնի մէջ՝

Մինչև մատանին չըտեսնեմ կըրկին:

ՆԵՐԻՍՍԱ. Եւ ես էլ նոյնպէս ձեր անկողնի մէջ՝

Մինչև որ ես էլ իմըս չըտեսնեմ:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Անուշիկ Պորցիա, թէ գիտենայիք

Թէ ինչ մարդու եմ տըւել մատանին,

Թէ գիտենայիք թէ ո՛ւմ համար եմ

Տըւել մատանին, և հասկանայիք
Ինչի համար եմ տըւել մատանին,
Եւ ինչ վըշտով եմ տըւել մատանին,
Երբ չէր ընդունուում ոչ մի ուրիշ բան
Թէ ոչ մատանին՝ — դուք կամոքէիք
Ձեր բարկութիւնը:

ՊՈՐՑԻԱ. Թէ գիտենայիք,
Թէ ինչ գորութիւն ունէր մատանին,
Թէ գիտենայիք կէս գինը միայն
Այն կընոջ, որ ձեզ տըւաւ մատանին,
Եւ գիտենայիք որ ձեր պատիւն իսկ
Ըստիպում էր ձեզ պահել մատանին՝
Ձեռքից չէիք տայ դուք այն մատանին:
Ինչ մարդ է այդքան դժուարապահանջ
(Եթէ հաճէիք մի քիչ եռանդով
Պաշտպանել ինչ որ ձեզ տըւած էի),
Որ ուզէր ձեզնից, առանց շիկնելու,
Մի բան որ ձեր մօտ սուրբ էր համարուած:
Իրաւ, Ներիստան ճշմարիտն ասաց,
Եւ ես էլ գիտեմ ինչ պէտք է կարծել.
Մեռնե՛մ ես, եթէ մի կին չէ ստացել
Իմ այն մատանին:

ԱՄՍՍԱՆԻՕ. Այդպէս չէ, տիկին.
Ո՛չ, հոգիս վըկայ, պատիւըս վըկայ.
Կընոջ չեմ տըւել, այլ մի դոկտորի,
Շատ քաղաքավար մի դատաւորի,
Որ երեք հազար ոսկի չընդունեց,
Եւ այն մատանին միայն պահանջեց:
Նախ ես մերժեցի, և նա բարկացած
Թողեց ինձ գընաց, նա, նոյն անձըն էր
Որ ամենաթանկ իմ բարեկամիս
Կեանքն էր ազատել: Հիմա, ասացէք,
Իմ չըքնաղ տիկին, ես ինչ անէի:

Պարտաւորուեցայ զըրկել մատանին
Նորա ետեից: մարդավարութիւնն
Եւ սպասեալները ինձ տանջում էին.
Ձէր կարող պատիւս ապերախտութեամբ
Իրան շաղախել: Ներող եղէք ինձ,
Բարեսիրտ տիկին. ես երգում եմ ձեզ
Գիշերի այս սուրբ լուսատուներով,
Որ եթէ այնտեղ եղած լինէիք՝
Կարծեմ մատանին ինձնից կառնէիք
Եւ դուք ձեր ձեռքով ազնիւ դոկտորին
Կընըւիրէիք:

ՊՈՐՑԻԱ. Ուրեմն այսուհետ
Թող չըմօտենայ այդ դոկտորն իմ տան.
Հիմա որ իմ այն սիրած գոհարըս,
Որ երգուել էիք ի սէր իմ պահել,
Այդ մարդու մօտ է, ես էլ ձեզ նըման
Առատաձեռն կլինիմ դէպի նա
Եւ ինչ որ ունիմ, չեմ մերժի նորան,
Ո՛չ իմ մարմինը և ոչ ամուսնուս
Անկողինն անգամ: Ուրեմն տանից
Դուք ոչ մի գիշեր դուրսը չըմընաք.
Արդոսի նըման հըսկեցէք իմ վրայ:
Եթէ չըհըսկէք և մեհակ մընամ՝
Երգում եմ պատուովս, որ իմ է դեռ ևս՝
Դոկտորին կառնեմ իմ անկողնիս մէջ:

ՆԵՐԻՍՍԱ. Ես էլ գըրազրին. ուրեմն ըզգոյշ կաց
Որ չըյանձնես ինձ իմ պաշտպանութեան:
ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Լաւ, այդպէս արէք. բայց ճանկըս չընկնի,
Թէ ոչ՝ մատղահաս այդ քարտուղարի
Գրիչը կըփըշեմ:

ԱՆՏՈՆԻՕ. Ես անբախտըս եմ

Այդ կըռիւնների տեղիք տըւողը:
ՊՈՐՑԻԱ. Այդպէս չէ, տէր իմ, դուք մի վըշտանաք

Պուք այդու հանդերձ սիրելի հիւր էք:
ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Պորցիա, ներքի ինձ ակամայ մեղքըս,
Եւ մեր այս բոլոր բարեկամների
Ներկայութեանը ես երդուում եմ քեզ,
Մինչեւ իսկ քո այդ սիրուն աչքերով,
Որոնց մէջ ես ինձ տեսնում եմ հիմա ..

ՊՈՐՑԻԱ. Բահ, ականջ դրէք. երկու աչքիս մէջ
Նա երկու դէմքով տեսնում է իրան,
Ամեն մի աչքում մի դէմք տեսնելով.
Երգուիր երկդիմի քո անձիդ վերայ.
Արժանահաւատ մի երգում է այդ:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Ո՛հ, մէկ լըսիր ինձ. այս մեղքըս ներքի,
Եւ երդուում եմ ես իմ հոգուս վերայ,
Որ ես քո առաջ երբէք երդմնազանց
Չեմ լինի այլեւս:

ԱՆՏՈՆԻՕ (Պորցիային). Մի անգամ, տիկին,
Դրաւ դրի ես ինձ նրա շահի համար.
Բայց թէ չըլինէր այնտեղ այն անձը,
Որ ձեր ամուսնու մատանին առաւ՝
Ես կորած էի: Կըրկին գալիս եմ
Գըրաւ տալ հոգիս, որ ձեր ամուսինն
Երբէք դէսի ձեզ ինքնակամ կերպով
Ձի դըրժի այլեւս իր արած երդման:

ՊՈՐՑԻԱ. Երաշխաւորը դուք պէտք է լինիք:
Տըւէք այս նորան և պատուիրեցէք
Որ աւելի լաւ պահէ քան միւսը:

(Տաղով նորան մատանին):

ԱՆՏՈՆԻՕ. Սինիօր Բասսանիօ, առէք մատանին,
Երդուեցէք պահել:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Երկինքը վըկայ,
Սա այն է՝ որ ես դոկտորին տըւի:

ՊՈՐՑԻԱ. Ես էլ նորանից ըստացել եմ այդ:

Ներքի, Բասսանիօ. հէնց այդ դոկտորը
Մատանու համար այս անցած գիշեր
Պառկած էր ինձ հետ:

ՆԵՐԻՍՍԱ. Դու էլ ինձ ներքի,
Քաղցրիկ Դրացիանօ. հէնց նոյն այն տըղան,
Դոկտորի զրազիր այն փուլս պատանին,
Սորա տեղ ինձ հետ պառկեց այս գիշեր:

ԳՐԱՑԻԱՆՕ. Վահ, սա նոյն բանն է՝ ինչ որ նորագել
ձանապարհները ամառ ժամանակ
Երբ նոքա լաւ են: Ի՞նչ, մթթէ արդէն
Եղջիւրներ ունինք, դեռ արժան չեղած:

ՊՈՐՑԻԱ. Մի խօսէք խընդրեմ այդքան կոպտութեամբ:
Ահա մի նամակ. երբ ազատ լինիք՝
Կարող էք կարգաւ. Պադուայից է.

Բելլարիօն է գրել. այդտեղ կրտեսնէք,
Որ այն փաստաբանն ինքը Պորցիան էր,
Եւ քարտուղարն էլ այս Ներիսսան էր:
Ահա Լորէնցօն ձեր առաջ վըկայ,
Որ իսկոյն և եթ ձեր գընալուց յետ
Ես էլ մեկնեցի, և այս ըողպիս

Վերադարձել եմ, տոււն էլ չեմ մըտել:
Սինիօր Անտոնիօ, բարով էք եկել:
Ձեզ համար ունիմ այնքան լաւ մի լուր
Որ չէք ըսպասում. բացէք այս թուղթը,
Եւ դուք կըտեսնէք որ ձեր նաւերից
Երեքը հասել են նաւահանգիստ
ձոխ ապրանքով լի: Ես ձեզ չեմ ասի,
Թէ այս նամակը որսիսի դէպքով
Իմ ձեռքըս ընկաւ:

ԱՆՏՈՆԻՕ. Չարմանալի է:

ԲԱՍՍԱՆԻՕ. Դուք էիք դոկտորն. իսկ ես ձանաչել
Չըկարողացայ:

ԳՐԱՑԻԱՆՕ. Ի՞նչպէս, դուք էիք

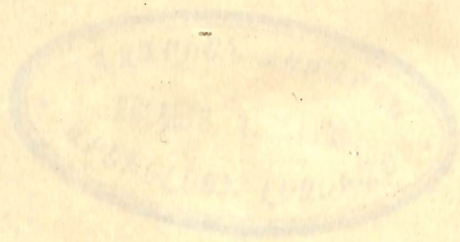
Այն քարտուղարը, որ ինձ միտք ունէր
 Եղջիւրներ շնորհէի:
 ՆԵՐԻՍՍԱ. Այո՛, ես էի
 Այն քարտուղարը, որ այգալիսի բան
 Երբէք չի անի, մինչև որ ապրի
 Եւ այլ մարդ դառնայ:
 ԲԱՍՍԱՆԻՕ (Պորցիային). Գեղանի՛ դուտոր,
 Ես ձեզ առնում եմ անկողնիս ընկեր:
 Իսկ երբ ես չըկամ՝ դուք իմ կընոջ հետ
 Կարող էք պառկել:
 ԱՆՏՈՆԻՕ. Գեղանի՛ տիկին,
 Դուք ինձ շնորհեցիք, և՛ կեանք, և՛ ապրուստ:
 Այստեղ կարգում եմ իբրև հաստատ լուր
 Որ իմ նաւերը ապահովութեամբ
 Եկել ու հասել են նաւահանգիստ:
 ՊՈՐՑԻԱ. Իսկ դուք ինչպէս էք, սինիօր Լորէնցօ,
 Իմ քարտուղարըս նաև ձեզ համար
 Լաւ լուր է բերել:
 ՆԵՐԻՍՍԱ. Այո՛, բերել եմ
 Եւ ձերի կըտամ:
 (Տալով մի թուղթ Լորէնցօյին).
 Ես տալիս եմ ձեզ
 Եւ Ձէսիկային մի կըտակաթուղթ
 Հարուստ հրէայից, որով մահից յետ
 Իր բոլոր կայքը ձեզ է կըտակել:
 ԼՈՐԷՆՑՕ. Սիրուն տիկիններ, այդ մանանայ է,
 Որ դուք թափում էք սովատանջների
 ձանաղարհի վրայ:
 ՊՈՐՑԻԱ. Լոյսը բացւում է.
 Բայց հաստատ գիտեմ, որ դեռ ուզում էք
 Մանրամասնաբար այս զիպուածներին
 Իրազեկ լինել: Եկէք, ներս գընանք

Այնտեղ կարող էք հարցուփորձ անել,
 Եւ մենք ճըշտութեամբ պատասխան կըտանք:
 ԳՐԱՅԻԱՆՕ. Լաւ, այդպէս անենք. առաջին հարցը,
 Որին Ներիսսան պէտք է երգումով
 ձիշտ պատասխան տայ. այս է, թէ արդեօք
 Ո՛րն է աւելի նորան ցանկալի,
 Մինչ վաղը գիշեր ոտքի վրայ մընալ
 Թէ իսկոյն և եթ նընջարան գընալ,
 Քանի որ լոյսին դեռ երկու ժամ կայ:
 Եթէ մինչև իսկ ցերեկ լինէր այժմ՝
 Կըցանկանայի որ խաւար պատէր,
 Որ ես դուտորի քարտուղարի հետ
 Նընջելու գնայի: Քանի կեանք ունիմ՝
 Ոչինչ չեմ պահի այնպէս երկիւղով՝
 Որպէս մատանին իմ Ներիսսայի:

(Դուրս են գնում).

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0596480

